

**Verneområdestyret
for Skardsfjella og
Hyllingsdalen**

Forvaltningsplan

**Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde
med Viglåa, Litlrien, Tjerråøyan, Djuptjønna og Finnfloen naturreservater**

INNHold

SAMMENDRAG	4
1 INNLEDNING	5
2 GENERELL BESKRIVELSE AV SKARDSFJELLA-HYLLINGSDALEN	9
2.1 Områdebeskrivelse	9
2.2 Brukshistorie	9
2.3 Verneformål og forvaltningsmessige utfordringer	10
2.4 Naturfaglige verdier	12
2.4.1 Landskap og geologi	12
2.4.2 Vegetasjon og flora	14
2.4.3 Fugle- og dyreliv	16
2.4.4 Kulturlandskap	20
2.5 Kulturminner og kulturhistorie	22
3 BEVARINGSMÅL	24
3.1 Vurdering av kunnskapsgrunnlaget	24
3.2 Hvorfor bevaringsmål?	25
3.3 Vegetasjon	25
3.4 Dyreliv	27
3.5 Ferdse	29
3.6 Kwartærgeologiske avsetninger	31
4 BRUKERINTERESSER	32
4.1 Verneforskriften og bruken av verneområdet	32
4.2 Landbruk – jordbruk og skogbruk	33
4.3 Reindrif	37
4.4 Naturressurser – sanking av bær og sopp, jakt, fangst og fiske og rydding av vegetasjon	45
4.5 Besøksforvaltning	47
4.6 Tekniske anlegg, bygninger og inngrep innenfor området	56
4.7 Motorisert ferdsel	63
4.7.1 Status	63
4.7.2 Hytteeiere og fastboende	64
4.7.3 Oppkjøring av skiløyper	66
4.7.4 Rednings- og forsvarsvirksomhet	66
4.7.5 Reindrif	68
4.7.6 Jordbruk og skogbruk	69
4.7.7 Jakt og fiske	71
4.7.8 Kraffanlegg	72
4.8 Kulturminner og kulturlandskap	73
4.9 Undervisning, formidling og forskning	74

5 FORVALTNINGSOPPGAVER OG TILTAK	76
5.1 Oppsyn	76
5.2 Oppfølging av skjøtselstiltak	77
5.3 Overvåkning	77
5.4 Informasjon og tilrettelegging	78
6 SAKSBEHANDLING	80
6.1 Forvaltningsmyndigheter	80
6.2 Lovverk, føringer og forvaltning	80
6.2.1 Verneforskriftene	80
6.2.2 Naturmangfoldloven	81
6.2.3 Forvaltning av verneforskriftene	83
6.2.4 Dispensasjonsbestemmelsen	83
6.2.5 Forholdet til andre lovverk	85
6.2.6 Generelle retningslinjer for saksbehandling	86
6.2.7 Utenforliggende virksomhet	87
6.2.8 Oppfølging av ulovligheter – håndheving og sanksjoner	87
7 LITTERATUR	88
8 VEDLEGG	89

Layout: Studio 705 v. Merete Lien
 Foto forside: Skardsfjella. Geir Horndalen
 Foto bakside: Viglfjella. Marit Sophie Berger

FORORD

Dette dokumentet er utarbeidet som et ledd i forvaltningen av Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde med tilliggende naturreservater. Den er en videreføring av verneforskriften og verneprosessen i forkant av vernet. Planen angir hvilke bevaringsmål forvaltningen skal jobbe mot og trekker opp retningslinjer for behandling av saker etter verneforskriftene.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag utarbeidet et forslag til forvaltningsplan. Det tidligere rådgivende utvalg for Skardsfjella og Hyllingsdalen var involvert i prosessen og ga innspill til planen. Uttalelser til kunngjøringen av oppstart av verneprosessen ble også hensyntatt i arbeidet med planen. I mars 2013 ble verneområdestyret for Skardsfjella og Hyllingsdalen etablert og overtok det formelle ansvaret for utarbeidelse av forvaltningsplanen. Planen ble lagt ut på høring i juni 2015 med høringsfrist 15.10.2015.

Høringsinnspillene ble etter dette vurdert og innarbeidet i planen. Sametinget og reinbeitedistriktene påpekte at planen var mangelfull i forhold til beskrivelsen av reindriftas bruk av områdene, og planen ble i samarbeid med reinbeitedistriktene omarbeidet.

Forvaltningsplanen ble endelig vedtatt av verneområdestyret 01.07.2016 og godkjent av Miljødirektoratet 17.11.2016. Forvaltningsplanen anses nå som et godt verktøy for verneområdestyret i sitt arbeid med forvaltning av Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde med tilliggende naturreservater.

Tydal, august 2017

Børge Hanssen
 Leder av verneområdestyret
 for Skardsfjella og Hyllingsdalen

SAMMENDRAG

Forvaltningsplanen for Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde med Viglåa, Litlrien, Tjerråøyen, Djuptjønna og Finnfloen naturreservater trekker opp retningslinjer for behandling av saker etter verneforskriftene. Forvaltningsplanen foreslår også tiltak for de ulike aktivitetene og brukerinteressene i området. Retningslinjene i forvaltningsplanen er generelt ikke juridisk bindende, men retningsgivende for Skardsfjella og Hyllingsdalen/Gæjsietjahke jih Hyllege landskapsvernområde og de fem naturreservatene. Unntak er der forskriften viser til forvaltningsplanen.

I Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde drives sørsamisk reindrift, og området skal fortsatt kunne brukes til dette. Her er to reinbeitedistrikt/Sijth: Saanti Sijte og Gåebrien Sijte. Ivaretagelsen av naturgrunnlaget innenfor landskapsvernområdet er svært viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse.

Forvaltningsplanen er utarbeidet i regi av Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. Det tidligere rådgivende utvalg for Skardsfjella og Hyllingsdalen har gitt innspill til planen. Uttalelser til kunngjøringen av oppstart av forvaltningsplanarbeidet er også vurdert i arbeidet med planen. I slutfasen av arbeidet har også Verneområdestyret for Skardsfjella og Hyllingsdalen blitt involvert i arbeidet.

Ved Møåa i Tydal. Foto: Marit S. Berger.

I arbeidet med forvaltningsplanen har det blitt definert enkelte spesielle og sårbare naturkvaliteter. For disse kvalitetene er det utarbeidet bevaringsmål. Bevaringsmål skal være målbare og skal definere den tilstanden man ønsker en naturkvalitet i verneområdet skal ha. Bevaringsmålene skal følges opp og gjøre det lettere for forvaltningen å registrere endringer i naturkvalitetene.

Forvaltningsplanen veier vern mot bruk innenfor rammene av verneforskriftene. Når det er motstridende interesser mellom bruk og vern, skal brukerinteressene vike til fordel for verneformålet. Dette følger sentrale retningslinjer og hensikten med vernet. "Føre-var-prinsippet" er viktig i forvaltningen av verneområder.

Forvaltningsplanen består av tre hoveddeler: en innledning med beskrivelse av verneprosess og regelverk, en del som beskriver dagens status i verneområdene og en del som beskriver hvordan forvaltningen av verneområdene vil bli.

Forvaltningsplanen angir behovet for tilrettelegging og informasjon. Forvaltningsmyndigheten har et spesielt ansvar for disse arbeidsfeltene, men det kreves et godt samarbeid med andre aktører og arbeidet kan/bør gjennomføres i samarbeid med Statens Naturoppsyn og andre. Det tas sikte på å utarbeide en besøksstrategi som vil ta for seg videre arbeid med tilrettelegging og informasjonsarbeid.

Rein i Skardsfjella. Foto: Geir Horndalen.

1 INNLEDNING

Arbeidet med å utrede vern i området Skardsfjella-Hyllingsdalen/Gæjsietjahke jil Hyllege startet i 2002 og ble formelt avsluttet med vernevedtak i januar 2009. Bakgrunnen for å sette i gang verneplanarbeidet var NOU 1986:13 – Ny landsplan for nasjonalparker, som kom med forslag til etablering av nye større verneområder, både nasjonalparker og landskapsvernområder. Et av de nye områdene i planen var Hyllingsdalen. Med bakgrunn i NOU 1986:13 og høringsuttalelsene til denne utarbeidet regjeringen St.meld. nr. 62 (1991-92) – Ny landsplan for nasjonalparker og andre større verneområder i Norge.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har vært ansvarlig for å utarbeide verneforslaget. Arbeidet med verneplanen kom formelt i gang da Fylkesmannen meldte oppstart av planarbeidet i brev av 13.12.02 om å opprette Hyllingsdalen landskapsvernområde i Røros og Tydal kommuner.

De berørte kommunene Røros og Tydal har vært

involvert i vernearbeidet gjennom deltakelse i referansegrupper.

Den 9. januar 2009 ble Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde med Viglåa, Litlrien, Tjerråøyen og Djuptjønnen naturreservater opprettet ved Kongelig resolusjon. Det totale arealet som er vernet er 326,4 km². Størstedelen av arealet i landskapsvernområdet med de fire naturreservater er privat grunn. Andelen statsgrunn utgjør 9%.

Finnfloen naturreservat ble vernet 21. desember 1990, og dekker et areal på 1.340 dekar i Røros kommune. Figur 1 og vedlegg 8 viser kart over områdene. Vedlegg 1-6 viser forskriftene for de enkelte områdene.

FIGUR 1: Oversiktskart over Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde med tilhørende naturreservater.

VERNEOMRÅDER I NORGE

Opprettelsen av landskapsvernområder og naturreservat er hjemlet i naturmangfoldloven. I naturmangfoldlovens formål, § 1, heter det at «Lovens formål er at naturen med den biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur. Videre er det naturmangfoldlovens §§ 36 og 37 som gir den direkte hjemmelen for opprettelsen av landskapsvernområder og naturreservater.

Verneområdene som inngår i denne forvaltningsplanen er vernet i medhold av den gamle naturvernloven av 19. juni 1970, men forvaltningen framover vil skje i medhold av naturmangfoldloven.

SONEINDELING AV SKARDSFJELLA OG HYLLINGSDALEN LANDSKAPSVERNOMRÅDE

På vernekartet er Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde inndelt i to soner, A og B (se vedlegg 8), i forhold til hvordan noen brukerinteresser kan utøves, herunder også motorferdsel i den forbindelse. Den viktigste og lettest tilgjengelige bjørkeskogen i forhold til skogsdrift er i sone B, mens sone A utgjøres av fjellområder og vanskelig tilgjengelig skog.

Reglene for skogsdrift er noe mer liberale i sone B. Kap. 4.2. redegjør nærmere for retningslinjene for skogsdrift og hogst i de to sonene.

Det er noen mindre arealer med dyrkamark i området, og disse ligger i sone B. Retningslinjer for drift av disse skal fastsettes i forvaltningsplanen, jf. forskriftens § 3 punkt 1.2.c.

Det er videre generelt tillatt med anlegg av sanke-trøer og nødvendig gjerding i sone B (forskriftens § 3 punkt 1.2.d), mens i sone A har reindrifta generelt tillatelse til å sette opp midlertidige gjerder.

FORVALTNINGSPLAN FOR SKARDSFJELLA OG HYLLINGSDALEN LANDSKAPSVERNOMRÅDE, MED VIGLÅA, LITLRIEN, TJERRÅØYAN, DJUPTJØNNA OG FINNFLOEN NATURRESERVATER

I følge verneforskriftens § 5 for Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde, skal det utarbeides en forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning, skjøtsel, tilrettelegging, informasjon mv. Forvaltningsplanen skal godkjennes av Miljødirektoratet. I planen inngår en tiltaksplan (vedlegg 7). Planens levetid er 10 år.

I følge verneforskriftens § 8 for Viglåa, Litlrien, Tjerråøyen naturreservat og Djuptjønnen naturreservat, kan forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, gjennomføre skjøtselstiltak for å fremme fredningsformålet. Det kan utarbeides forvaltningsplan, som kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

Forvaltningsplanen er et praktisk hjelpemiddel til å opprettholde og fremme verneformålet. Den skal samtidig sikre en forutsigbar og enhetlig forvaltning av verneområdet ved å gi konkrete retningslinjer om bruk, skjøtsel, informasjon og eventuell tilrettelegging. En forvaltningsplan er generelt ikke et juridisk bindende dokument, men gir retningslinjer for forvaltningen av området i henhold til verneforskriften. Planen er derimot juridisk bindende når verneforskriften viser til forvaltningsplanens retningslinjer. Dette gjelder flere punkter i verneforskriften.

Verneforskriften blir fastsatt ved vernevedtaket og danner rammen for innholdet i forvaltningsplanen. Gjennom forvaltningsplanen kan det ikke gis tillatelse til tiltak som er forbudt i verneforskriften. Likedan kan ikke tiltak som det er gitt direkte åpning for i verneforskriften forbyes gjennom forvaltningsplanen. Forvaltningsplanen skal avklare nærmere hva som kan eller bør tillates med utgangspunkt i verneverdier og formål.

Gjennom planarbeidet er ulike brukerinteresser og problemstillinger gjennomgått. Erfaringen fra forvaltningsarbeidet i tiden etter at området ble vernet og vedtak gjort av det tidligere

rådgivende utvalg for Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde, har vært med å danne grunnlaget for den fremtidige forvaltning og dispensasjonspraksis.

Forvaltningsplanen omhandler også Viglåa, Litlien, Tjerråyan, Djuptjønnna og Finnfloen naturreservater. Verneforskriften for naturreservatene er strengere enn for landskapsvernområdet, og er tilpasset naturkvalitetene i området.

HVORFOR FORVALTNINGSPLAN?

Hensikten med å utarbeide en forvaltningsplan for landskapsvernområdet med de fem naturreservatene er å få samla oversikt over og behandling av aktuelle problemstillinger. Hovedformålet med forvaltningsplanen er å trekke opp retningslinjer og konkretisere felles mål for forvaltningen, slik at formålet med etableringen av verneområdet blir ivaretatt. Det er videre et mål at forvaltningsplanen skal etablere gode rutiner for samarbeid og oppgavefordeling mellom aktører lokalt, regionalt og nasjonalt. Forvaltningsplanen vil også fungere som en veileder for brukere av området, deriblant grunneiere, kommuner og frivillige organisasjoner.

HVEM UTARBEIDER FORVALTNINGSPLANEN?

Utarbeiding av forvaltningsplanen har skjedd i etterkant av vernevedtak for verneområdene. Forvaltningsmyndigheten er ansvarlig for å utarbeide forvaltningsplanen. Forvaltningsmyndigheten har fram til den 21.03.2013 ligget hos Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, som har laget et utkast til forvaltningsplan. Den 21.03.2013 ble Verneområdestyret for Skardsfjella og Hyllingsdalen konstituert og har etter dette vært ansvarlig for behandling av forvaltningsplanen. Det vil si vedtak om å legge planen ut på høring, og godkjenning av forvaltningsplan før endelig vedtak i Miljødirektoratet.

FORVALTNINGSPLANEN OG VURDERINGER ETTER NATURMANGFOLDLOVENS §§ 7-12

Selv om området er vernet etter den gamle naturvernloven av 1970, skal forvaltningsplanen nå utarbeides etter rammer gitt i naturmangfoldloven.

For behandling av dispensasjonssøknader etter verneforskriften skal de miljørettslige prinsipper i naturmangfoldlovens §§ 8-12 brukes, jf. § 7. Kapittel 6.2.6 utdyper dette.

Smålom. Foto: Roger Aasback.

2 GENERELL BESKRIVELSE AV SKARDSFJELLA OG HYLLINGSDALEN

2.1 OMRÅDEBESKRIVELSE

Verneområdene utgjør et større sammenhengende relativt urørt naturområde beliggende i Røros og Tydal kommuner. Verneområdene kan landskapsmessig grovt sett deles i to:

- Rien-Hyllingen-bassenget opp til Hyddsjøen og
- Fjellområdene nord for Vigelsjøen fram til Skardøra

Rien-Hyllingenområdet består av store sjøer, Rien, Hyllingen, Øversjøen og Rihåen med fjell i vest, nord og øst. I nordvest og mot sørvest går det relativt lave daler. I øst går Hyddas dalføre nesten jamt over i Grøndalen i Härjedalen.

Det dominerende innslaget av vegetasjonen er de vide fjellbjørkeskogene som blir avbrutt av åpne vannflater, nakne åser og fjell, setervoller og store myrområder. Skoggrensen går mellom 780 og 940 moh.

Hyddfossen er en av de få intakte fossene i området. Glomma meandrerer i den store issjøterrassen ned mot Aursunden.

Områdene nord og vest for Vigelsjøen og inn mot Skardøra domineres av høye fjell, Firkantkista (1198 moh), Ijsengealta (1525 moh) og Skardsfjella (1546 moh). Disse har et klart høyalpint preg. Sjøen Langen er et betydelig landskapselement i de vestlige områdene. I grenseområdet mot øst ligger de store fjellsjøene Soenehkejaevre og Store Skardørsjøen på godt over 1000 moh.

Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde ligger i kommunene Røros og Tydal i Sør-Trøndelag, hvorav 164,2 km² i Tydal og 149,7 km² i Røros.

Viglåa, ca. 7,2 km², Litlrien, ca. 0,6 km², Tjerråøyan, ca. 0,57 km² og Djuptjønnanaturreservat, ca. 4,1 km², ligger i Røros kommune.

Verneområdene dekker til sammen et areal på 326,4 km².

Nedbørmengden i området er på ca. 660 mm pr. år. Årlig middeltemperatur er på ca. 0 °C. Nedbørskurven er to-toppet med et primært maksimum i juli-august og et sekundært i januar-februar. Dette gir stabilt og ganske langvarig snødekke og rikelig nedbør i sommerhalvåret

2.2 BRUKSHISTORIE

Verneområdene ble tidligere stort sett brukt til jakt, fangst og fiske i steinalderen. I tillegg har reindriften satt sine spor i området.

Spor etter slått og setring er mindre fremtredende innenfor verneområdene enn i lavereliggende skogtrakter nærmere bebyggelsen. Årsaken til at gårdssamfunnet etter alt å dømme ikke har utnyttet områdene like intensivt som andre steder kan være mange. Det har aldri vært noen stor befolkning i de nærmeste bebygde områdene, som Stugudalen og Brekken. Man har muligens hatt så god tilgang på utmarksbeiter nær gårdsbebyggelsen at det ikke har vært nødvendig å utnytte mer fjerntliggende fjellområder i samme grad. En annen faktor kan være at de nærmeste gårdsområdene trolig alltid har hatt en solid interesse i jakt- og fangstmulighetene i fjelltraktene, slik at den økonomiske basisen i de fjellnære bygdene har bestått av flere elementer enn gårdsdriften alene. Områdene har også vært brukt av samiske grupper, sikkert dokumentert siden 1600-tallet, da de første skriftlige kildene om dette opptre.

Jordbruket har her som ellers i landet gjennomgått store forandringer. Utmarka ble utnyttet i langt større grad tidligere. Tidligere ble mye av foret hentet fra utmarka. Store deler av Hyllingsdalen ble utnyttet til utmarksslått. De fleste produktive myrene i området har trolig vært slått. Utmarksslåtten avtok gradvis i intensitet utover på 1900-tallet, og opphørte helt på 50-60-tallet. Seterbruket pågikk til ca. 1970 i Røros og opphørte på begynnelsen av 1950-tallet i Tydal.

Råvollen i Røros hadde en periode fast bosetting. Fangst og fiske var svært viktig som tilleggsnæringer på denne plassen. De drev også med turisme og båtutleie. I Hyddkroken var det to

bruk på 1880-tallet. Fast bosetting ble det slutt på i 1953, og etter det har Hyddkroken vært et feriested. På Jonasvollen var det fast bosetting i reindrifta fram mot ca. 1960.

Samisk bruk dokumenteres blant annet ved noen gamle skriftlige kilder (iht Sverre Fjellheim) : På Selbutinget i 1690 kunne Thomas Mortensen legge fram en bygselseddel der det heter at han i bortimot 40 år "hafuer besiddet" fjella på vestsida av Helagsfjellet med sine reinsdyr, og at Anders Larsen hadde bygsla dette området bort i mot 70 år før hans tid. Dermed dokumenteres samisk bruk i dette området i hvert fall bakover til 1620. Det er vanskelig å fastslå eksakte grenser for dette bygselområdet, men det måtte ligge langs svenskegrensa mellom Sylene i nord og Hyllingsdalen i sør og dermed sentralt i dagens verneområde. Mortensen og Larsen hadde også naboer i vest, for i 1632 mottok kansler Jens Bjelke et klagebrev fra en rekke bønder i Holtålen på at "Finnerne eller Fieldlapperne" gjorde dem stor vold og skade i jakten på "djur" i deres "allmenninger och Leye maal." Den intensive fangsten på villreinen som også foregikk i Østerdalen på den tida, må sees i sammenheng med overgangen fra fangstbasert reindrift til nomadisk reindrift med mjølkebruk.

Under matrikuleringen i 1723 blir Møsjødalsvollen nevnt, men den ble ikke skyldsatt "fordi der kun var en liden Finnesæter, der rett som det var lå øde." Navnet "Finnesæter" må henspille på samisk virksomhet. I 1794 opplyses det at samene Thomas Christian Nielsen og hans nabo Thomas Nielsen oppholdt seg i Hyllingsdalen.

2.3 VERNEFORMÅL OG FORVALTNINGSMESSIGE UTFORDRINGER

VERNEFORSKRIFTENE

Verneforskriftene for verneområdene ligger som vedlegg 1 - 6.

FORMÅL

I formålsbestemmelsene fremheves områdenes egenart/særtrekk. I landskapsvernområdet er landskapet sentralt, men også naturtyper, vassdragsnatur, fjellbjørkeskog og kulturminner er vesentlige i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde. I de tiliggende naturreservater fremheves i første rekke våtmarksområder med rikt fugleliv.

Litlrien. Foto: Marit S. Berger

SKARDSFJELLA OG HYLLINGSDALEN LANDSKAPSVERNOMRÅDE

§ 2 Formål

Formålet med Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde er å ta vare på et større naturområde som er relativt lite påvirket av tyngre tekniske inngrep, med det biologiske mangfold som preger landskapet. Den urørte vassdragsnaturen knyttet til Glommas kilder er her av særlig verdi. Fjellbjørkeskogen skal ivaretas som en viktig del av landskapsbildet. Vernet omfatter også verdifulle innslag av kulturlandskap, kulturminner og sammenhengen mellom disse, særlig de tallrike samiske kulturminner.

Allmennheten skal gis anledning til natur- og landskapsopplevelse gjennom utøvelse av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av tilrettelegging.

Ivaretakelse av naturgrunnlaget innenfor landskapsvernområdet er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. Området skal kunne brukes til reindrift.

VIGLÅA NATURRESERVAT

§ 2 Formål

Formålet med fredningen er å bevare et tilnærmet urørt bjørkeskogsområde med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Området har også særskilt vitenskapelig betydning som referanseområde og er egenartet i form av at det er et av de mest urskogsne bjørkeskogsområder i Rørosdistriktet.

Ivaretakelse av naturgrunnlaget innenfor landskapsvernområdet er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. Området skal kunne brukes til reindrift.

DJUPTJØNNA NATURRESERVAT

§ 2 Formål

Formålet med fredningen er å bevare et urørt og spesielt våtmarksområde med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Området har også særskilt vitenskapelig betydning som referanseområde og er egenartet i form av et rikt fugleliv knyttet til vann og våtmark.

Ivaretakelse av naturgrunnlaget innenfor landskapsvernområdet er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. Området skal kunne brukes til reindrift.

TJERRÅØYAN OG LITLRIEN NATURRESERVAT

§ 2 formål

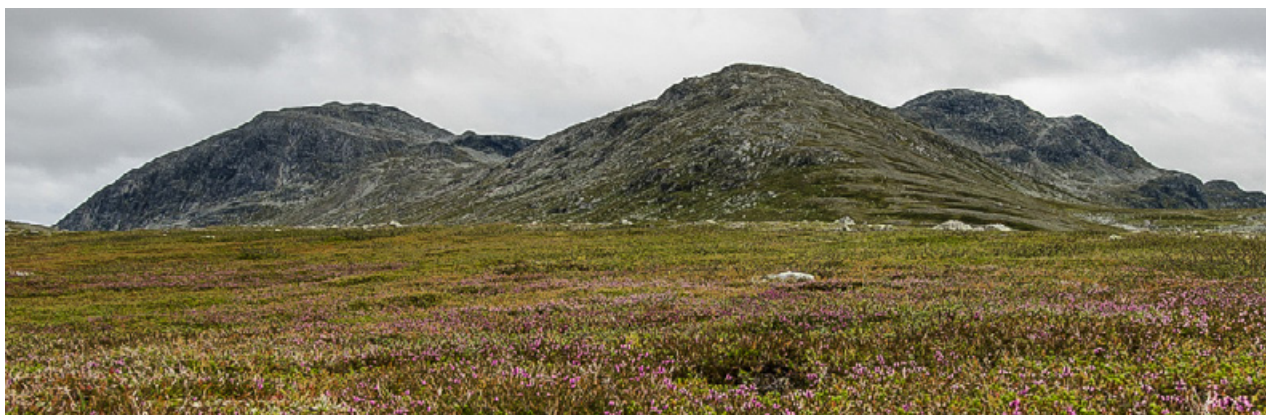
Formålet med fredningen er å bevare et urørt og spesielt våtmarksområde med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Området har også særskilt vitenskapelig betydning som referanseområde og er egenartet i form av rik forekomst av eutrofe (næringsrike) vierkratt og et rikt fugleliv.

Ivaretakelse av naturgrunnlaget innenfor landskapsvernområdet er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. Området skal kunne brukes til reindrift.

FINNFLOEN NATURRESERVAT

Kap III

Formålet med fredningen er å bevare et stort, variert myrsystem i Rørosregionen, med et rikt plante- og dyreliv.

Skardsfjella. Foto: Geir Horndalen

Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde er et større naturområde som er relativt lite påvirket av tyngre tekniske inngrep og med et biologisk mangfold som preger landskapet. Den urørte vassdragsnaturen knyttet til Glommas kilder er her av særlig verdi. Fjellbjørkeskogen er en viktig del av landskapsbildet. Området har også verdifulle innslag av kulturlandskap, kulturminner og sammenhengen mellom disse, særlig de tallrike samiske kulturminner. Det er flere gamle hibakker for fjellrev i området, og på grunn av ulike forvaltningstiltak har området i dag regelmessig tilhold av fjellrev.

Litlrien og Tjerråøyan naturreservater er egenartet i form av rik forekomst av næringsrike vierkratt og et rikt fugleliv. Viglåa naturreservat er egenartet i form av at det er et av de mest urskogsneare bjørkeskogsområder i Rørosdistriktet. Djuptjønna naturreservat er egenartet i form av et rikt fugleliv knyttet til vann og våtmark. Finnfloen naturreservat er egenartet i form av at det er et større sammenhengende myrområde med et rikt og variert dyre- og planteliv.

Aktiv seterdrift innenfor verneområdet er opphørt, men bevaringsverdien av anleggene er jevnt over høy, fordi de vitner om en virksomhet som har vært. Som elementer i landskapet viser de hvor man fant grunnlag for å etablere seterdrift. Nedre Hyllingsvollen/Flatavollen skiller seg ut med stor kulturvernverdi ut fra sporene etter tidlige tiders aktivitet som finnes i og rundt anlegget.

Kulturminner relatert til jakt og fangst eksemplifisert gjennom boplasser og andre oppholdssteder fra steinbrukende tid, samt fangstanlegg er

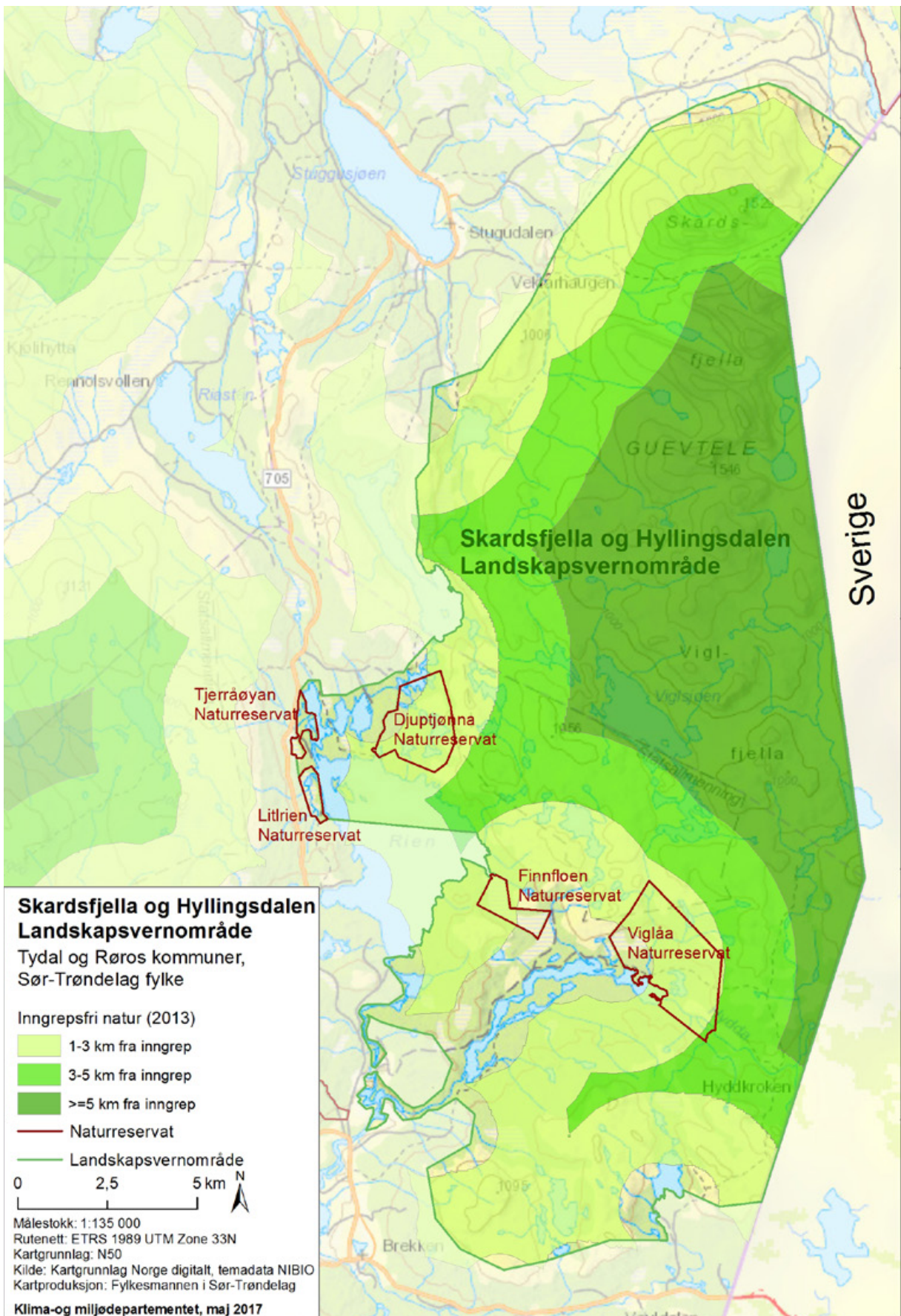
verdifulle elementer i verneområdene. Videre er det tallrike samiske kulturminner innenfor verneområdene. Områdene er også i dag viktig som vår-, sommer- og høstbeite for rein. Fra tidligere tider er det dokumentert omfattende bruk av området fra nomadisk reindrift gjennom funn av gamle samiske boplasser og melkegroper.

2.4 NATURFAGLIGE VERDIER

2.4.1 LANDSKAP OG GEOLOGI

I geologisk sammenheng er områdene i Røros grovt sett delt i tre med kalkrik fyllitt og Rørosskifer i den vestre del (fra Rien og vestover), dominans av meta-arkose og øyegneis i et midtre parti og granitt/granittisk gneis og metarhyolitt i østre del. I Tydal dominerer granitt/granittisk gneis og metarhyolitt, bortsett fra Møsjødalen i sørvest, hvor det er metaarkose. Hovedtrekk i landskapet, som variasjon mellom høyfjell, vidder og daler er gjerne et resultat av berggrunnens egenskaper og dens utviklingshistorie. For eksempel danner grunnfjellets harde bergarter høyområdene i øst, mens lettere eroderbare bergarter fins i lavområdene rundt Rien. Mange landskapselementer kan ha sin opprinnelse i fjellkjededannelsen, med overskyvninger og foldinger av store bergartsflak (dekker) oppå hverandre, forkastninger med mer. Det vi ser i dag er bare rester av fjellkjeden etter lang tids nedtæring.

Store deler av Skardsfjella og Hyllingsdalen/Gaejsiethjåke jå Hyllege landskapsvernområde er inngrepsfri natur, slik dette er definert som naturområder lengre unna større tekniske inngrep enn 1 km. Områder over 5 km fra tekniske inngrep kalles også villmarkssone, og storparten av Skardsfjella-massivet er i denne sonen (figur 2).

FIGUR 2. Kart over inngrepsfri natur i verneområdene i Skardsfjella og Hyllingsdal-området. De ulike soner viser avstand fra større tekniske anlegg/inngrep som veier, kraftledninger, regulerte vann og vassdrag m.m.

2.4.2 VEGETASJON OG FLORA

Mellom 40 og 50% av Ridalen og Hyllingsdalen er dekt av bjørkeskog. De største, sammenhengende områdene med snaufjell i Røros ligger i nordøst og øst for Rien. Fjellområdet i sør mellom Hyllingsdalen og Vauldalen er mer oppdelt, men botanisk interessant. Mindre lommer med skog finnes også innover i fjellet, bl.a. ved vesle Hyddsjøen og i sørskråninga av Haftorstøten/ Gihpergæjsie.

I Tydal er området i større grad dekket av fjell, og fjellbjørkeskog av noe omfang finnes kun ned mot Langen og i Møsjødalen. I fjellet er vegetasjonen i Tydals-delen i hovedsak fattig, men rikere partier finnes, for eksempel i Gråsida-området. Fjellbjørkeskogen varierer fra relativt fattig finnskjepp-type til svært rike lågurt- og høgstaudetyper.

De rikeste skogområdene finnes i området rundt Storelva, Øversjøen og nordenden av Rien, området Rihåa, Litjhåa og Finnfloklumpene/Tjåårhte sør i Nesset, området rundt Nedre Viglåa, Hyllingstjøenna og østenden av Hyllingen.

Lite næringskrevende vierkratt opptrer ofte i tilknytning til mellomrike myrtyper og på elve- og bekkebredder over skoggrensa. Den eneste arten av betydning i busksjiktet er lappvier og krattene dekker som regel meget små arealer. Av størst betydning i vernesammenheng er de næringsrike (eutrofe) krattene i de lavere delene av området. Disse finner vi langs kantsonene i Øvre Hydda/ Hadtanjohke, som relativt store bestand på sørdelen av Finnfloen og som mannshøye, nesten ugjennomtrengelige kratt på nordvestsida av Rien og Øversjøen.

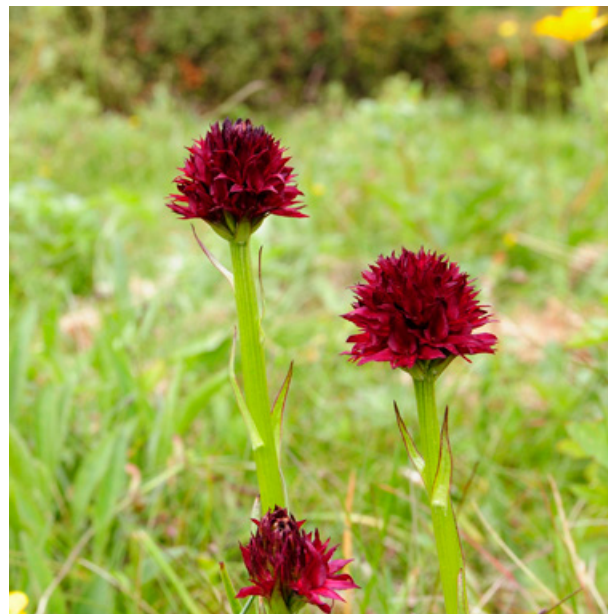
Området er rikt på myrer, særlig under skoggrensa. Generelt forekommer de rikere myrtypene i den vestre delen, i samme område som de rikere skogtypene, mens fattige myrer forekommer i øst og nord. Myrene ved Rien, Hyllingen og Finnfloen er meget varierte og omfatter det meste av de rikere myrtyper som finnes i Rørosområdet. Større myrer finnes spredt over hele området; de største er Finnfloen mellom Rien og Hyllingen (ca. 2-2,5 km²) og myrene rundt nordenden av Rien.

Mindre myrer finnes i mengde opp til ca 950 m; over dette nivået blir de mer sparsomme.

Fjella nord for Hyllingen ligger omtrent i sin helhet i sparagmittsonen med unntak av Haftorstøten/ Gihpergæjsie og små dolomittkalkfelter i Storhøgda/Rihkedtjahke og rundt Vigelsjøen/ Guevtelsjaevrie. Fjellvegetasjonen er utpreget næringsfattig, og lite kravfulle lyng- og lavheier går til topps på de fleste fjella. Størstedelen av arealet er dekket av krekling-røsslyng-hei eller blåbærhei. Ryggene bærer vanligvis krekling-greplyng-hei, men i deler av sparagmittområdet er ryggene uten jord og vegetasjon. Fjellpyrd kan opptre rikelig i denne typen, for eksempel på Hyllingsvola. Størst areal har fattig vegetasjon. Rik fjellvegetasjon fins hovedsakelig på Haftorstøten, Dagvola og Gråsida/Kraeviesgealta.

Sterkt kulturpåvirkete arealer dekker meget små arealer i Hyllingsdalen, mens beiting har satt noe preg på vegetasjonen mange steder. Slåttemyr og slåttemark er gitt status som utvalgte naturtyper etter naturmangfoldlovens § 52. Begge naturtypene finnes i landskapsvernområdet (se kap. 2.4.5)

Flere rødlistede karplantearter er funnet i verneområdet (tabell 1). Av disse har svartkurle status som prioritert art etter naturmangfoldlovens § 23. Huldrestarr er også til vurdering for å få denne statusen.

Svartkurle. Foto: Bjørn Rangbu

TABELL 1: Karplantearter på rødlista i verneområdet (Kålås et al. 2010).

EN = Sterkt truet, VU = Sårbar, NT = Nær truet. Oppdatert jf. Norsk rødliste for arter 2015.

ARTSNAVN	LOKALITET	RØDLISTESTATUS	REFERANSE
Svartkurle <i>Nigritella nigra</i>	Øversjøen	EN	Elven 1978
Høstmarinøkkel <i>Botrychium multifidum</i>	Nedre Hyllingsvollen	VU	Gunnar Borgos
Huldrestarr <i>Carex heleonastes</i>		NT	Rohde 2003
Spikesnøgras <i>Phippsia concinna</i>	Skardsfjella	VU	Moen & Lyngstad 2003
Håndmarinøkkel <i>Botrychium lanceolatum</i>	Gaukbekken	VU	Fondal 1958
Hvitkurle <i>Pseudorchis albida</i>	Langvikodden	NT	Elven 1985
Jøkelstarr <i>Carex rufina</i>	Fjella øst for Rien	VU	Rohde 2003
Lappveronika <i>Veronica serpyllifolia humifusa</i>	Utløp Tjerråa og Sandbekken/Storbekken	NT	Rohde 2003
Dvergtsyre <i>Koenigia islandica</i>	Fjella øst for Rien	NT	Rohde 2003
Issoleie <i>Ranunculus glacialis</i>	Rødbekkvollen	NT	Elven 1978
Bakkesøte <i>Gentianella campestris</i>	Haftorstøten	NT	Elven 1978

Issoleie. Foto: Marit S. Berger

2.4.3 FUGLE- OG DYRELIV

En stor variasjon i naturtyper gjør at området har et rikt og mangfoldig dyreliv. De områdene som skiller seg ut som svært viktig for faunaen i området er Skardsfjella, Møsjødalen, Hyddsjødalen, våtmarksområdene Åbbårholet til Litlrien inkludert vestsida av Øversjøen, våtmarksområdet mellom Storhåen og Knuglan/Rihkedgåetietjahke og Finnfloen. Videre peker Hyddhåen/Storhåen ved Torsvollen seg ut som en viktig rasteplass får vannfugler på vårtrekk, mens Viglfjella er leveområde for jerv og fjellrev.

FUGLER

I den høgalpine regionen er det bare fjellrype og snøspurv som har fotfeste.

I den mellomalpine regionen finner vi i tillegg spurvefuglarter som heipiplerke og steinskvett, samt vadefugler som boltit. I litt mer «frodig» terreng finnes også heilo.

I den lågalpine sonen, i områder med mye vier-, bjørk- og einerkratt, finner vi lirype, blåstrupe, løvsanger, lappspurv og sivspurv. I tillegg er fjelljo og jordugle karakterarter i åpnere områder i år med et minimum antall av smågnagere.

Fjellbjørkeskogen domineres av løvsanger og bjørkefink, samt gråsisik i år med god frøsetting på bjørka. I myrområdene og langs vassdragene finnes et bredt utvalg av ande- og vadefugler. Rødstilk og enkeltbekkasin er nok de vanligste av vaderne, og mange par av heilo, vipe, grønnstilk, gluttstipe, strandsnipe, rugde, småspove hekker årlig. Av andefugler er krikand, brunake, toppand og laksand vanligst. Ellers hekker arter som smålom, svartand, havelle, trane, sandlo, skogsnipe, svømmesnipe, fiskemåke, rødnebbterne, dvergfalk, tårnfalk, haukugle og gulerle (Fylkesmannen i Sør-Trøndelag v/Reinsborg 2003, Fylkesmannen i Sør-Trøndelag v/Rohde 2003). Periodevis hekker også kongeørn i området.

Av truede, sårbare eller sjeldne fuglearter som er oppført i Norsk rødliste 2015, hekker sjørre, svartand, jaktfalk, dobbeltbekkasin, brushane (usikkert om den fortsatt gjør det), vipe og fiskemåke regelmessig. I tillegg hekker trolig noen par stjertand, bergand og myrhauk nesten årlig, mens storspove, hettemåke, makrellterne, varsler og stær antagelig kan hekke enkelte år. Artene storlom, fjellmyrløper og strandsnipe hekker i området. Disse er tatt ut av siste utgave av rødlista.

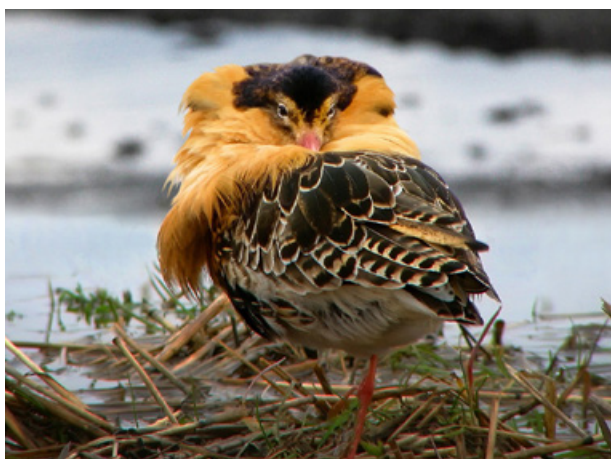
Heilo. Foto: Roger Aasback.

Rype. Foto: Roger Aasback.

TABELL 2: Fuglearter på rødlista som yngler mer eller mindre regelmessig i verneområdet.
 CR = Kritisk truet, EN = Sterkt truet, VU = Sårbar, NT = Nær truet. Oppdatert jf. Norsk rødliste for arter 2015.

ARTSNAVN	LOKALITET	RØDLISTESTATUS	REFERANSE
Bergand, <i>Aythya marila</i>	Hyllingen, Storhåen	VU	Rohde 2003, Reinsborg 2003
Myrhauk, <i>Circus cyaneus</i>	Hyllingen, Finnfloen, Øversjøen	EN	Rohde 2003
Brushane, <i>Philomachus pugnax</i>	Ikke stedsangitt	EN	Rohde 2003
Stjertand, <i>Anas acuta</i>	Storhåen	VU	Reinsborg 2003
Sjørre, <i>Melanitta fusca</i>	Flere steder	VU	Fondal 1958
Svartand, <i>Melanitta nigra</i>	Flere steder	NT	Rohde 2003, Reinsborg 2003
Jaktfalk, <i>Falco rusticolus</i>	Minst to kjente territorier	NT	Rohde 2003, Tydal kommune
Vipe, <i>Vanellus vanellus</i>	Flere steder	EN	Rohde 2003, Reinsborg 2003
Dobbeltbekkasin, <i>Gallinago media</i>	Flere steder	NT	Rohde 2003
Storspove, <i>Numenius arquata</i>	Ikke stedsangitt	VU	Rohde 2003
Fiskemåke, <i>Larus canus</i>	Flere steder	NT	Rohde 2003, Reinsborg 2003
Stær, <i>Sturnus vulgaris</i>	Ikke stedsangitt	NT	Rohde 2003
Lirype, <i>Lagopus lagopus</i>	Ikke stedsangitt	NT	Rohde 2003
Fjellrype, <i>Lagopus muta</i>	Ikke stedsangitt	NT	Rohde 2003
Gjøk, <i>Cuculus canorus</i>	Ikke stedsangitt	NT	Rohde 2003
Lappspurv, <i>Calcarius lapponicus</i>	Ikke stedsangitt	VU	Rohde 2003
Sivspurv, <i>Emberiza schoeniclus</i>	Ikke stedsangitt	NT	Rohde 2003

Brushane. Foto: Roger Aasback.

Gjøk. Foto: Roger Aasback.

Rødrev. Foto: Roger Aasback.

PATTEDYR

Det er observert ca. 11 arter av pattedyr innen verneområdet (Fylkesmannen i Sør-Trøndelag v/Rohde 2003), men faunaen av smågnagere er dårlig undersøkt.

Av hjortedyrene forekommer elg, rein og rådyr regelmessig sommer og høst, mens hjorten foreløpig må anses som streifende i området. Det er mye som tyder på at hjorten de senere år er blitt et mer vanlig syn.

Hare forekommer jevnt utbredt i hele området, og beverhytter er påvist flere steder på Røros-sida av verneområdet. Av andre planteetere forekommer nok de fleste smågnagerartene som er registrert i fjellstrøk i Norge.

Ulv, bjørn og gaupe kan enkelte år opptre på streif gjennom verneområdet. Det foreligger spredte observasjoner gjennom flere år, og spesielt bjørn kan nok i stor grad ha vært til stede uten å ha blitt oppdaget. Jerv forekommer permanent i området. Enkeltobservasjoner og spor av jerv blir regelmessig rapportert fra verneområdet. Oter forekommer langs hovedvassdragene.

Rødrev finnes permanent i verneområdet og har bl.a. tatt i bruk gamle fjellrevhi i forbindelse med yngling. Uttak av rødrev som et ledd i handlings-

plan for bevaring av fjellrev, har medført at flere titalls rødrev har blitt skutt i randsonen til verneområdet de siste åra.

Fjellrev finnes permanent i Sylan/Skardsfjella-området. På svensk side i Sylan-Helagsfjella er flere ynglinger blitt registrert de siste åra. Enkeltobservasjoner og spor av fjellrev blir regelmessig rapportert fra verneområdet. Sylan og Skardsfjella/Viglfjella med tilgrensende fjellområder på svensk side er i dag å anse som en av de viktigste skansene for fjellreven i hele Skandinavia.

Forsviner fjellreven fra dette fjellmassivet vil det bli svært langt mellom populasjonene i den nordlige og sørlige del av Skandinavia og faren for total utryddelse vil bli større. Verneområdet inneholder noen gamle hibakker fra fjellrev. En best mulig bevaring av disse større sammenhengende fjellområdene er svært viktig for å ivareta leveområder for fjellreven. Som et ledd i handlingsplanen for bevaring av fjellrev, ble det i 2008 satt ut individer fra det pågående avlsprosjektet (Dovre) i Sylan. I tillegg drives støtteforing av disse både på norsk og svensk side. Dette arbeidet har nå båret frukter, da det ble påvist yngling på norsk side i Sylan for første gang siden 1989 i 2011. I 2014 var det tre ynglinger på norsk side, men ingen innenfor Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde.

TABELL 3: Patterdyrarter på rødlista som yngler mer eller mindre regelmessig i verneområdet.
 CR = Kritisk truet, EN = Sterkt truet, VU = Sårbar, NT = Nær truet. Oppdatert jf. Norsk rødliste for arter 2015.

ARTSNAVN	LOKALITET	RØDLISTESTATUS	REFERANSE
Fjellrev, <i>Alopex lagopus</i>	Skardfjella-Vigl fjella	CR	Johansen 2003, Tveite 1996
Jerv, <i>Gulo gulo</i>	Hele området	EN	Gunnar Borgos
Oter, <i>Lutra lutra</i>	Hydda, Glåma, Viglåa	VU	Johansen 2003

Fjellrev. Foto: Adobe Stock.

KRYPDYR OG AMFIBIER

Av krypdyr og amfibier er firfisle og frosk påvist i verneområdet (Fylkesmannen i Sør-Trøndelag v/Rohde 2003). I 2016 ble det observert hoggorm i Hyllingsdalen (pers.med. Gunnar Borgos).

T.v. Nordfirfisle. Under: Buttsnutefrosk. Foto: Wikipedia.

2.4.4 KULTURLANDSKAP

I Skardsfjella-Rien-Hyllingsdalen-området har reinen og samene i årtider benyttet landskapet til beite og opphold, der rammen er sijten. Utmarka har også i mange år blitt brukt til fôrhøsting. Innen landskapsvernområdet har store arealer vært brukt til utmarksslått og seterdrift, spesielt i områdene nord og vest for Rien. Både områdene rundt Rien og deler av Hyllingsdalen kan karakteriseres som utprega seterområder. Lengst mot øst, i indre deler av Hyllingsdalen, har utnyttelsen vært minst og knyttet til områdene i umiddelbar nærhet til setervollene og bosetningene. Aktiviteten avtok gradvis utover på 1900-tallet, og etter 1950 var det slutt på utmarksslåtten. Tradisjonelt seterbruk ble noen steder drevet fram til ca.1970. I dag består bruken stort sett av ekstensivt beite av sau og rein, med unntak av en del storfe (ungdyr) som beiter mer intensivt innen et inngjerda område ved Storhåen, nord for Rien. De fleste setervollene er i bruk som fritids-eiendommer og noen av disse slås regelmessig (Øien, 2011).

Hyddkroken. Foto: Marit S. Berger.

Etter en kartlegging utført av NTNU Vitenskapsmuseet i 2011 på verdifull kulturmark i Skardsfjella-Hyllingsdalen landskapsvernområde (Øien 2011), ble 13 seterlokalteter vurdert og prioritert. Ingen av setrene i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde kan kategoriseres som svært viktige kulturlandskapslokalteter, tilsvarende A i DN-Håndbok 13 (Direktoratet for naturforvaltning 2006). Likevel inneholder flere av lokalitetene kulturmark av høy verdi, se tabell 4, herunder den utvalgte naturtypen slåttemark. Rihåvollen, Strikkertvollen og Røbekkvollen er de lokalitetene som har de største botaniske verdiene og som ligger nærmest opp til A-lokalteter, men også området nordvest for Hyllingstjønna, Litlkås-vollen, Hyddkroken, Haugavollen, Nedre Hyllingsvollen og Møsjødalvollen har store botaniske verdier, og alle representerer lokaliteter som klart faller innenfor kategorien viktig kulturmarkslokaltet (B) i DN-håndbok 13.

Alle disse 9 lokalitetene kan være aktuelle for tiltak som sikrer de biologiske verdiene, men der Nedre Hyllingsvollen og Hyddkroken sammen med Rihåvollen, Strikkertvollen og Røbekkvollen prioriteres spesielt (Øien 2011). For lokaliteten Hyddkroken er det også laget et forslag til skjøtselsplan (Øien 2012).

TABELL 4: Samlet oversikt over de 13 undersøkte kulturmarkslokalitetene i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde, med prioritet 1 – 3 i forhold til skjøtsel og med verdi som naturtype. Øien (2011) har verdisatt en del lokaliteter til B – viktig. Øvrige lokaliteter er ikke verdisatt, og for disse er verdien dermed lavere enn B, dvs. C – lokalt viktig, eller at de ikke har noen særskilt verdi som naturtype. For de lokalitetene som er vurdert å ha størst verdi som naturtype er det satt verdi B+.

LOKALITET	KOMMUNE	HEVD	PRIORITET I FORHOLD TIL SKJØTSEL	VERDI SOM NATURTYPE
Møsjødalsvollen	Tydal	Ingen	2	B
Øyvollen	Røros	Svak-god	3	Lavere enn B
Råvollen	Røros	Svak-god	3	Lavere enn B
Strikkertvollen	Røros	God	1	B+
Litlkåsvollen	Røros	Svak-god	2	B
Rihåvollen	Røros	Svak	1	B+
Nedre Hyllingsvollen	Røros	God	1	B
Røbekkvollen	Røros	Svak-ingen	1	B+
Haugavollen	Røros	God-svak	2	B
Jonasvollen	Røros	Ingen	3	Lavere enn B
Hyddkroken	Røros	Svak-ingen	1	B
Ø for Storhåen	Røros	God	3	Lavere enn B
NV for Hyllingstjønnna	Røros	Ingen	2	B

Røbekkvollen i Hyllingsdalen. Foto: Marit S. Berger.

2.5 KULTURMINNER OG KULTURHISTORIE

Kulturminnene som er registrert i området kan grovt deles inn i tre kategorier:

1. Forhistoriske kulturminner (steinalder)
2. Samiske kulturminner
3. Kulturminner tilknyttet nyere tids bosetting

I henhold til Lov om kulturminner defineres kulturminner som alle spor etter menneskelig virksomhet, også lokaliteter det knytter seg historiske hendelser, tro eller tradisjon til. Kulturminner eldre enn fra 1537 og samiske kulturminner eldre enn 100 år er automatisk fredet i medhold av kulturminneloven.

De eldste kulturminnene er boplasser og andre oppholdssteder fra steinbrukende tid. Det er ikke gjort noen dateringer av samiske kulturminner i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde, men med all sannsynlighet er de fleste av de registrerte kulturminnene innenfor de berørte områdene eldre enn 100 år og er dermed automatisk fredet i medhold av kulturminneloven.

Det har blant annet blitt registrert fangstgroper og ildsteder etter teltboplasser i samiske områder, som i andre områder er datert til jernalder. Det vil si at de er minst 1000 år gamle. Det er gjort funn eller påvisninger av fornminner (eldre enn 1537) i området. Disse er automatisk fredet. Bygninger, spor, grensemerker og steingarder er observert, men ikke systematisk registrert. Verneverdier er ikke avklart på grunn av at man mangler oversikt. Alle kulturhistoriske spor etter mennesker og deres virksomhet er bevaringsverdige elementer som forteller om landskapets bruk og historie. Mange spor etter samers bruk er svake og usynlige fordi livsform og materialbruk (naturlige materialer som tre, horn, skinn mm) har vært tilpasset omgivelsene. Bruksredskaper, trøer og gammer har gått tilbake til naturen og smuldret opp. I overgangen fra reinnomadisme til dagens samiske reindrift kan man finne synlige kulturminner som fangstanlegg, hellige steder/ offerplasser, gravplasser, boplasser, oppbevaringssteder, reintrøer og hold av geiter.

Mange av disse kulturminnene er over 100 år

gamle og dermed automatisk fredet. Hyllingsdalen fremheves som et kulturlandskap med mange samiske kulturminner og stor tidsdybde. Likeledes fremheves Møsjøen som et viktig område med bl.a en registrert gravplass. Videre skiller området øst for Gruvsjøklumpen/NJuanabaertie, området øst i Hyllingen, området sørvest for Storhyddsjøen og området ved Knugltjøenna seg ut med stor tetthet av samiske kulturminner.

Det er registrert to fangstanlegg i området. Det ene anlegget ligger i Møsjødalen på strekninga Falkberget - Møåa og består av 12 groper (kart 1720-2 47 58). Det andre ligger på en tange som stikker ut i Hyllingen på motsatt side av Jonasvollen og består av 24 groper som sperrer hele odden.

I 1915 var det to stugudalinger som fant ei samisk grav i ei ur under en berghammer like ved Møsjøen. Gravens indre var dekket av 2-4 lag never som var sydd sammen med senetråd. Slik neversveiping er en karakteristisk samisk gravskikk som er kjent helt fra jernalderen og framover til 1700-tallet lenger nord i Skandinavia. I de samiske gravene ved Vivallen i Sverige, som ligger bare ca. 35 km sørøst for Møsjøen, var også de døde sveipt i never. Her er gravene datert til vikingtid/tidlig middelalder.

På 1980- og 1990-tallet foretok Saemien sjette systematiske registreringer innafor hele det sør-samiske området, også i Rørostraktene. I den sammenheng ble det påvist omkring 130 samiske kulturminner fra Gruvsjøtraktene i sør til Møsjøen/Vektarhaugan i nord, og med større konsentrasjoner av slike kulturminner ved Bolagstjørna, Gruvsjølangtjørna, Jonasvollen, Hyddsjøen, Store Hyddsjøen, Knuvltjørna øst for Langen, og ikke minst i det gamle samiske basisområdet Mahkalahke på vestsida av Litlelangen. Dette forteller oss at det har vært intensiv samisk virksomhet over lang tid innafor hele dagens verneområde. Alle disse kulturminnene er for øvrig kartfestet og grundig omtalt i Sverre Fjellheims bok Samer i Rørostraktene fra s. 291 til s. 332.

Det pågikk i perioden 2012-2014 et prosjekt om kartlegging av samiske kulturminner i regi av Rørosmuseet. Det antas at dette vil øke kunnskapen om samiske kulturminner. Samisk Kulturminnelov opererer med 14 forskjellige hovedgrupper av samiske kulturminner.

I gamle samiske stedsnavn ligger også kunnskap som er verneverdig på lik linje med arkeologiske funn.

Alle steder har "sin" historie. Viktigst for disse områdene er faktisk historiene om hendelser som foregikk i ufredsårene 1717-1719 og flyktningetrafikken i årene 1940-1945. Men disse historiene har i liten grad satt igjen fysiske spor etter seg.

Nedre Hyllingsvollen/Flatavollen skiller seg ut som spesielt verneverdig ut fra sporene etter

tidligere tiders aktivitet i og rundt anlegget. Indre deler av Hyllingsdalsvegen er en av de siste håndlagete seterveger/kjerreveger i Røros. Hyddkrokens historie som gårdsanlegg i utmarka er også av stor interesse. Den representerer en marginal bosetting som er viktig som dokumentasjon av behovet for dyrkbar mark i en periode da befolkningstallet nådde sitt høydepunkt i forhold til hva datidens dyrkingsmetoder og teknologiutvikling kunne brødfø. Samtidig representerer den muligens et tidlig anlegg fra fast samisk bosetting i overgang fra reinnomadisme.

Pilegrimsleia gjennom Skardøra er også av kulturverninteresse. Den er også merket som turistforeningsrute i rutenettet til Trondhjems Turistforening.

Båtkaie ved Store Hyddsjøen/Hadtanjaevrie. Foto: Inga Mariana Olofsson.

Rosenrot. Foto: Fjelldriv.

3 BEVARINGSMÅL

3.1 VURDERING AV KUNNSKAPSGRUNNLAGET

KUNNSKAPSGRUNNLAGET

Det finnes relativt mye eldre botanisk kunnskap fra området, og da særlig fra Røros-delen av området. Idet naturforholdene er relativt uendret i de siste 10-år, vil også eldre botanisk kunnskap være relevant i dag, kanskje bortsett fra kulturbetinga arter, idet tidligere kulturmark generelt er under gjengroing. Problemet er at eldre registreringer ofte er lite presise når det gjelder stedsfesting, slik at det kan være vanskelig å kontrollere/verifisere tidligere funn. Den botaniske kunnskapen kan karakteriseres som middels god i Røros-delen av området og som middels god til dårlig i Tydalsdelen av området.

Kulturpåvirkningen på vegetasjonen er bare stedvis godt kartlagt (Øien 2011). Spesielt mangelfull er kunnskapen når det gjelder forekomster av den utvalgte naturtypen slåttemyr, som nok har hatt stor utbredelse i de lavereliggende deler av området, og da først og fremst i Røros-delen.

Det er gjort en del fugle- og dyreregistreringer i området, slik at kunnskapen på dette feltet må karakteriseres som middels god.

Bevaringsmål skal normalt lages i forhold til naturtyper kartlagt etter NiN-systemet (naturtyper i Norge), men det finnes lite slik kunnskap for området. Det er kun kulturlandskapsregistreringene på noen setervoller og kulturmark i tilknytning til tidligere bosetting på Råvollen og Hyddkroken (Øien 2011) som har noe informasjon etter NiN-metodikken, og disse registreringene dekker en svært liten andel av verneområdet. Det foreslås her noen bevaringsmål etter andre kriterier enn NiN-systemet, men bevaringsmål for området må videreutvikles etter hvert som ny kunnskap gjør dette relevant.

TRUSLER

Truslene mot vernekvalitetene i Skardsfjella og Hyllingsdalen-området må samlet sett anses å være relativt små. Det er en betydelig bygningsmasse i området, men denne er i hovedsak i de perifere deler og vil ikke øke i nevneverdig grad som følge av det forbud mot tekniske inngrep som vernet innebærer. Det er også et betydelig volum av motorferdsel knyttet til bygningene, men denne er relativt stabil i omfang og er i hovedsak knyttet til et ti-talls faste veier/traséer.

Kulturbetinga vegetasjon i området holdes i dag i liten grad i hevd, slik at den er truet av gjengroing. Det er gjort registrering av de lokaliteter som ble ansett å ha størst potensiale for å ha verdifull kulturmark, med det resultat at ingen lokaliteter ble registrert å ha verdi A, mens 9 lokaliteter har verdi B. Området anses ut fra disse registreringene ikke å ha svært viktig verdi som kulturlandskapsområde. Skjøtsel av lokalitetene med verdi B må imidlertid vurderes som en oppfølging av forvaltningsplanen. Det er liten kunnskap om slåttemyr i området. Slik kunnskap bør innhentes, som grunnlag for å vurdere skjøtsel. Slåttemyr i området er nå under gjengroing.

Det er også forekomster av svartelista arter i området, kanskje i første rekke contortafuru. Disse forekomster bør registreres og kartfestes, som grunnlag for å fjerne dem. Nåværende utbredelse anses å være så vidt liten at contortafuru ikke kan sies å utgjøre en trussel i dag.

Allmenn ferdsel til fots og på ski har et visst omfang i området, og på sen vinteren kan slik ferdsel være negativ for etablering av de tidlighekkende rovfuglene kongeørn og jaktfalk.

3.2 HVORFOR BEVARINGSMÅL?

Formålet med vernet av Skardsfjella-Hyllingsdalen /Gaejsietjahke jih Hyllege er å ta vare på et større naturområde som er relativt lite påvirket av tyngre tekniske inngrep, med det biologiske mangfoldet som preger landskapet. Den urørte vassdragsnaturen knyttet til Glommas kilder er av særlig verdi. Fjellbjørkeskogen er en viktig del av landskapsbildet. Det er også knyttet store kulturminneinteresser til Skardsfjella og Hyllingsdalen, særlig samiske kulturminner. Området er dessuten viktig for friluftslivet.

Naturrestatene har biologisk mangfold i form av naturtyper, arter og naturlige økologiske prosesser. De omfatter urskogsne bjørkeskogsområder i Rørosdistriktet, våtmarksområder med rikt fugleliv og rike forekomster av eutrofe (næringsrike) vierkratt. Områdene har også særlig vitenskapelig verdi som referanseområder.

Naturkvalitet er definert som de naturtypene, artene, geologien og landskapet som skal bevares

i et verneområde. For spesifikke naturkvaliteter kan det defineres bevaringsmål. Bevaringsmål definerer den tilstanden man ønsker at en naturkvalitet skal ha. Bevaringsmål skal være målbare og kan for eksempel presiseres gjennom mål for areal eller forekomst av bestemte arter.

Hensikten med bevaringsmål er å dokumentere utviklingen i populasjoner eller areal for utbredelse. Registrering av bevaringsmål i verneområdene i Norge vil kunne bidra til å heve kunnskapen om utviklingen av de naturkvalitetene som registreres og årsaken til observerte endringer i utbredelse.

OVERVÅKNINGSPROGRAM FOR VERNEVERDIER

I hvert kapittel er det satt bevaringsmål for utvalgte naturkvaliteter. Det må lages et konkret overvåkingsprogram knyttet til bevaringsmålene som her beskrives, som en oppfølging av planen. Det er aktuelt å revidere overvåkingsprogrammet med tilhørende registreringsmetodikk oftere enn selve forvaltningsplanen.

TILTAK - Lage overvåkingsprogram

3.3 VEGETASJON

STATUS OG BEVARINGSMÅL

En rekke vegetasjonstyper i Norge er rødlistede (Lindgaard og Henriksen 2011). Det må gjøres et arbeide for å se på hvilke av disse som finnes i Skardsfjella-Hyllingsdalen. Verdifull kulturbetinga engvegetasjon finnes spredt, og de viktigste lokalitetene er Strikkertvollen, Rihåvollen, Nedre Hyllingsvollen, Røbekkvollen og Hyddkroken (Øien 2011). Disse bør forsøkes opprettholdt gjennom et samarbeid mellom forvaltningsmyndigheten, SNO og grunneierne.

Svartkurle, høstmarinøkkel, huldrestarr og sprikesnøgras er de fire registrerte artene som er mest truet i området, men kunnskapsstatusen anses ikke å være så god at det er aktuelt å lage bevaringsmål for disse artene. Svartkurle er registrert ved Øversjøen, men nærmere stedsangivelse er ikke oppgitt. Svartkurle er i

hovedsak knyttet til tidligere slåttemyr. Det har vært mye myrslått i området, men vi har liten kunnskap om status for naturtypen slåttemyr i landskapsvernområdet. Dette bør følges opp med registreringer, som grunnlag for å vurdere skjøtsel på særlig verdifulle lokaliteter og som grunnlag for å vurdere å lage bevaringsmål for slåttemyr.

Høstmarinøkkel er en kulturbetinga art som er registrert på Hyllingsvollen Nedre. Der drives det skjøtsel av kulturmarka, slik at artens habitat holdes intakt.

Huldrestarr er registrert flere steder i området. Ved reinventeringer og supplerende registreringer sommeren 2013, ble arten bare gjenfunnet på en lokalitet innenfor Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde på Tallmyrdalen øst (øst for Hyllbekkvollen). Sprikesnøgras er en fjellplante knyttet til snøleier på baserik grunn. I følge Artskart er

det gjort ett funn av arten innenfor landskapsvernområdet i Tydal. Det anses ikke å være noen spesiell trussel mot arten i området, slik at oppfølging gjennom bevaringsmål og systematiske registreringer ikke anses som nødvendig.

Det er plantet noe contortafuru i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde. Dette

er en fremmed art som er uønsket i verneområdet, og som dermed må fjernes. Det er ikke kjent at den har spredd seg i området.

Det er noe plantet gran i ytterkant av verneområdene. Denne kan få stå til den er hogstmoden, for så å avvirket. Det skal da ikke plantes gran på nytt, men skog skal få komme naturlig.

Strikkertvollen. Foto: Marit S. Berger.

TABELL 5: Bevaringsmål for vegetasjon.

NATURTYPE/ART	BEVARINGSMÅL	MULIGE LOKALE TRUSLER	TILTAK	OVERVÅKING
Kulturbetinga engvegetasjon ved Strikkertvollen, Rihåvollen, Nedre Hyllingsvollen, Røbekkvollen og Hyddkroken	Opprettholde rester av kulturbetinga engvegetasjon av typene D01 slåttemark og D04 naturbeitemark.	Redusert beitepress og fravær av slått.	Vurdere beiting/slått i aktuelle deler i samråd med grunneierne. Rydding av kratt.	SNO ansvarlig for registrering og rapportering. Hvert 5. år
Fremmede arter	Contortafuru skal ikke forekomme innenfor verneområdene.	Spredning, endring av naturmiljø i contortabestand.	Fjerne contorta fra området.	I løpet av 5 år.

TILTAK

- Lage oversikt over rødlistede naturtyper i verneområdene i Skardsfjella og Hyllingsdalen, samt lage bevaringsmål for de naturtyper dette anses relevant for.
- Registrere slåttemyr, vurdere skjøtsel.
- Framskaffe bedre kunnskap om de rødlistede planteartene svartkurle, høstmarinøkkel, huldregras og sprikesnøgras i området og ut fra dette vurdere overvåking.
- Lage oversikt over forekomster av contortafuru, som grunnlag for fjerning.

TRUSLER

De lokale truslene mot de registrerte naturtypene og artene i området som ikke er kulturbetinga blir vurdert til å være begrenset. Ferdsel, og særlig motorisert ferdsel på barmark, vil kunne være en trussel for vegetasjonen. Kulturbetinga vegetasjon er avhengig av beiting, rydding og slått for å kunne opprettholdes. Derfor kan aktiv skjøtsel i form av slått, rydding og evt beite på de registrerte forekomstene vurderes.

Svartkurle har rødlistestatus som sterkt truet, og nyregistreringer bør gjøres i området for om mulig å vurdere ytterligere bevaringstiltak. Plukking, grov terrengslitasje og fravær av skjøtsel vil være mest negativt for denne arten. For høstmarinøkkel er beiting/slått i området aktuelle bevaringstiltak, mens opphør av beiting og slått vil være trusselbildet. Huldrestarr finnes i området ifølge tidligere registreringer, men bare i form av eldre belegg som ikke er nærmere kartfestet. Huldrestarr er på tilbakegang i Norge. Tilbakegangen i de sørlige sonene skyldes trolig grøfting av myrene. Tilbakegangen i nordboreal sone, som Skardsfjella-Hyllingsdalen ligger i, er mer vanskelig å forklare, men mange av myrene har vært slåttemyrer som nå er utsatt for gjen-groing. Sprikesnøgras er registrert i Skardsfjella, men nærmere stedsangivelse er ikke oppgitt. Det er derfor vanskelig å vurdere trusselbildet for sprikesnøgras før vi har fått bedre kunnskap om arten. Når det gjelder huldrestarr er det gjort reinventeringer/nykartlegging i 2013, med det resultat at arten er gjenfunnet på en lokalitet øst for Hyllbekkvollen, men den finnes på flere lokaliteter i nærheten, særlig i Sølendet naturreservat (Larsen m.fl. 2013).

Klimaendringer og andre utenforliggende faktorer utgjør en trussel mot utbredelse av noen naturtyper, særlig våte riksneleier, samt for sprikesnøgras. Disse faktorene vil ikke verneforskriften være i stand til å regulere. Samtidig er vern av representativ norsk natur et klimatiltak i seg selv, hvor man legger til rette for migrering av dyr og planter. Norske verneområder bidrar på den måten til bevaring av det økologiske nettverket som gjør at dyr og planter ved endrede habitatsforhold kan migrere.

3.4 DYRELIV

STATUS OG BEVARINGSMÅL

I Skardsfjella-Hyllingsdalen-området er det fuglefaunaen som er best dokumentert. I tabell 2 er det oversikt over de rødlistede fuglearter som yngler mer eller mindre regelmessig i verneområdet. Av pattedyr forekommer av rødlistede arter fjellrev (kritisk truet) og jerv (sterkt truet).

Fjellreven er en av flere truede arter som det er utarbeidet nasjonale handlingsplaner for, og den 23.01.2015 ble fjellreven en prioritert art etter naturmangfoldlovens § 23. Innenfor verneområdene i Skardsfjella og Sylan var det flere ynglinger fram til for ca 20 år siden, og nå drives det støtteføring og uttak av rødrev som tiltak for om mulig å få til reetablering i gamle hibakker. Det er også satt ut individer fra et eget avlsprosjekt lokalisert på Oppdal. Dette arbeidet har nå båret frukter, da det ble påvist yngling på norsk side i Sylan for første gang siden 1989 i 2011. I 2014 var det tre ynglinger. Da det er et eget nasjonalt prosjekt, samt også samarbeid med Sverige, for reetablering av fjellrev i tidligere lokaliteter, ser en ikke behov for å ha egne tiltak i verneområdet for denne arten.

Forvaltningen av de store rovdyra følger nasjonale retningslinjer og planlegges ut fra bestandsvurderinger over større regioner. Derfor settes ikke bevaringsmål for jerv i denne planen.

Utenom årlige registreringer av ynglende jaktfalk er det ingen kontinuerlige tidsserier mhp hekking, observasjoner og lignende av fugl. Det er derfor problematisk å sette opp spesifikke bevaringsmål. Med etableringen av verneområder vil imidlertid oppsynsordningen kunne bidra til et etablert system med registreringer på enkelte arter slik at det i framtida kan settes mer spesifikke mål.

Det er i denne planen valgt å sette bevaringsmål for fjellmyrløper og jaktfalk (nært truet). Fjellmyrløperen har et spesielt habitatkrav (bløtmyr) og returnerer til de samme områdene år etter år. Denne arten er det følgelig relativt enkelt å følge opp mtp bestandsutvikling samt

gjøre nyregistreringer av. Det er først og fremst habitatforringelse som vil være trusselen for fjellmyrløperen. Fjellmyrløperen er ikke lengre rødlistet etter 2015, men vi har valgt å opprettholde bevaringsmålet.

Verneområdene faller innenfor minst to kjente

jaktfalkterritorier. Denne arten er sårbar for ferdsel i hekketida og har også vært utsatt for egg og ungerøving fra mennesker. Tydal kommune har i flere år gjennomført videoovervåking av jaktfalkreir i kommunen.

Tabell 6: Bevaringsmål for dyreliv

ART	BEVARINGS-MÅL	MULIGE LOKALE TRUSLER	TILTAK	OVERVÅKING
Jaktfalk	To kjente hekkeområder skal holdes intakt.	Forstyrrelse ved reir. Reirplyndring. Ulovlig jakt.	Kanalisering av ferdsel vekk fra kjente reirområder. Unngå fysiske inngrep ved reirområdene. Vurdere videoovervåking.	Innleid personale/SNO. Årlig.
Fjellmyrløper	En kjent hekke lokalitet og evt. nye skal holdes intakt.	Drenering av bløtmyr.	Unngå barmarkskjøring i hekkeområdene	Innleid personale/SNO. I første omgang registrere om arten fortsatt forekommer.

Foto: Fjellmyrløper, Espen Lie Dahl

Jaktfalk. Foto: Roger Aasback.

TRUSLER

Forvaltningen av fjellrev følger en nasjonal handlingsplan for arten. Fjellreven ynglet i Sylan for første gang siden 1989 i 2011, og det gjøres nå forsøk på å få reetablert fjellreven i de gamle hibakkene. I tillegg til at individer er blitt satt ut fra avlsprosjektet og støtteforing, er det de siste vintrene blitt tatt ut rødvred ved åtejakt og sporingsjakt. Den største trusselen for fjellreven er sannsynligvis mer kompliserte faktorer i fjelløkosystemet, men ferdsel og forstyrrelse ved hibakkene kan ha negativ effekt på arten. Derfor skal turstier ikke etableres nærmere enn 1 km fra hibakkene.

Jaktfalken yngler så å si årlig i verneområdet. Verneområdet berører minst tre territorier, og alle av de kjente hekkeplassene besøkes så å si årlig for registrering av hekking. En av de største truslene for jaktfalken er forstyrrelse i eggleggingsfasen og rugeperioden. Derfor skal ikke turstier/skiløyper etableres nærmere kjente reirhyller enn 1 km. For noen år siden var reirplyndring et problem, og derfor overvåkes nå reirhyllene (noen med video) med tanke på å virke preventivt i forhold til slik virksomhet, samt evt avsløre reirplyndrere.

Fjellmyrløperen hadde status som nært truet på rødlista 2010, noe som har sammenheng med en minkende hekkepopulasjon. Trusselen for denne arten vil være forringelse av hekkehabitatet som er bløtmyr. I registrerte hekkeområder bør det følgelig ikke drives aktiviteter som kan drenere fukt. Barmarkskjøring kan sette spor som drenerer fukt og skal følgelig ikke utøves over og i kantene av hekkelokalitetene.

3.5 FERDSEL

STATUS OG BEVARINGSMÅL

Landskapsvernområdet har store områder preget av urørt natur (INON), kun påvirket av mindre menneskelige inngrep i form av enkelte hytter og veier/stier. Reindrift og annen beitebruk har i tillegg vært en bidragsyter når det gjelder å forme kulturlandskapet i området. Den verdien urørt natur representerer utgjør en betydelig del av naturkvalitetene i Skardsfjella-Hyllingsdalen. INON registreres gjennom et nasjonalt opplegg, og dette tas derfor ikke inn her.

Figur 2 viser at storparten av det inngrepsfrie naturområdet i Skardsfjella-Hyllingsdalen-området ligger innenfor verneområdene. Verdien av intakte

Økosystemer og landskapsrom uten inngrep vil være spesielt viktig. Dagens bruk av natur er preget av den generelle samfunnsutviklingen og det er mange eksempler på at vår ferdsel legger igjen spor i form av søppel, slitasje, forstyrrelse på vilt i sårbare perioder og overbeskatning av bestander. Det vil være et mål å minimalisere slike spor etter mennesker, og det er derfor satt egne mål for urørthet. De delene av verneområdet som ligger utenfor etablerte turistanlegg/setervoller, veger og kjørespor vil få høyt fokus. Dersom det blir dokumentert økt slitasje eller forsøpling kan dette skyldes endringer i hvordan folk oppfører seg og/eller økt ferdsel. Dette gjelder både ferdsel til fots, motorisert ferdsel og ferdsel med hest. Forvaltningsmyndigheten har ansvar for å følge utviklingen i besøkstall.

Landskap og inntrykket av natur i naturtilstanden påvirkes som nevnt av menneskelig ferdsel

og aktivitet. I Sylan-området er det etablert hytte- og stinett gjennom Trondhjems Turistforening og det er merkede turleder både sommer og vinterstid, herunder en turler som går gjennom Skardøra nord i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde. Merking av stier og kanalisering av ferdsel kan være viktig for å beskytte verneverdier mot slitasje og kan også ha en viss sikkerhetsmessig betydning, særlig for uerfarne og ukjente vandrere. Men merking kan også medføre økt slitasje og forstyrrelse på sårbare lokaliteter. Å følge utviklingen langs de merkede stiene med hensyn på slitasje og forstyrrelse vil kunne være av betydning både med hensyn på urørthet og mange av bevaringsmålene som er satt på enkeltarter og naturtyper.

For å følge med utviklingen foreslås det å følge slitasje på terreng gjennom billedokumentasjon langs stiene.

TABELL 6. Bevaringsmål i forhold til ferdsel.

VERDI	BEVARINGSMÅL	MULIGE LOKALE TRUSLER	TILTAK	OVERVÅKING
Landskapsrom langt fra inngrep – Mer enn 5 km fra tyngre inngrep	Det urørte preget skal bevares.	Ferdsel, forsøpling.	Rydde søppel. Informasjon om naturvennlig adferd	SNO ansvarlig for årlig tilsyn og rapportering.
Intakt vegetasjon og terreng	Terrengslitasjen skal være innenfor tålegrensen for vegetasjonen. Erosjon som følge av slitasje skal ikke skje	Ferdsel. Barmarkskjøring.	Langs merkede stier og mye brukte stier/tråkk skal slitasje måles etter metodikk utviklet for dette. Klopplegging/stensetting av stier.	SNO ansvarlig

TRUSLER

Tekniske inngrep og ferdsel vil være hovedtruslene mot den verdien opplevelsen av urørt natur har. Ferdsel i seg selv er ikke en trussel mot disse naturkvalitetene, men når ferdselen går over fra å være sporløs til å forårsake slitasje og forsøpling kan opplevelsen av urørt natur bli forringet.

Pilegrimsleden. Foto: Marit S. Berger.

3.6 KVARTÆRGEOLOGISKE AVSETNINGER

STATUS OG BEVARINGSMÅL

Verneområdene er rik på verdifulle kvartærgeologiske avsetninger som bunnmorener, dødsmorener og breelvavsetninger samt at en mindre relativt nydannet isbre ligger i Skardsfjella.

Slike avsetninger kan være utsatt for slitasje i form av ulike former for ferdsel. Viktige områder med kvartærgeologiske avsetninger er isbre øst i Nord-Skardsfjellet/Noerthegæjsie, nordvestsiden av Nordre Skardsfjell, aksla mellom Skarddøra/Durrie og Villskardsjøen, vestsiden av Skardsfjella og på flatene nedenfor Skarddøra, Storhåen/Hyddhåen, Hyllingen, Vigelsjøen/Langen/Møsjødalen og Styggdalen.

TABELL 7. Bevaringsmål for kvartærgeologi.

VERDI	BEVARINGSMÅL	MULIGE LOKALE TRUSLER	TILTAK	OVERVÅKING
Viktige løsmasseavsetninger på nordvestsiden av Nordre Skardsfjell, aksla mellom Skarddøra og Villskardsjøen, vestsiden av Skardsfjella og på flatene nedenfor Skarddøra, Storhåen / Hyddhåen, Hyllingen, Viglsjøen/Langen / Møsjødalen og Styggdalen, isbre i Nordskardsfjellet.	Terrengslitasjen skal være innenfor tålegrensen for avsetningene. Erosjon som følge av menneskelig slitasje skal ikke skje.	Barmarkskjøring. Utvasking.	Langs merkede stier og mye brukte stier/tråkk skal slitasje måles etter metodikk utviklet for dette.	SNO ansvarlig

TRUSLER

Løsmasseavsetninger er spesielt utsatt for slitasje, både naturlig og av menneskelig aktivitet.

Også menneskelig ferdsel, spesielt barmarkskjøring og ridning vil kunne virke negativt på verneverdiene i enkelte områder slik at utviklingen på verdifulle løsmasseavsetninger foreslås fulgt opp.

Skardsfjella. Foto: Geir Horndalen.

Djuphølet i Skardsfjellet. Foto: Geir Horndalen.

4 BRUKERINTERESSER

4.1. VERNEFORSKRIFTEN OG BRUKEN AV VERNEOMRÅDET.

Her presenteres ulike brukerinteresser som er berørt av verneforskriftene. Verneforskriftene danner rammen for hva som er tillatt innenfor Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde og tilliggende naturreservater. Innholdet i bestemmelsene i disse forskriftene må sees i sammenheng med § 2 som beskriver formålet med vernet.

Hvert kapittel innledes med en beskrivelse av status for den aktuelle brukerinteressen. Videre er det satt et overordna mål for forvaltningen av den aktuelle brukerinteressen. Dette er med andre ord det rammeverk forvaltningsplanen og forvaltningen skal operere innenfor. Videre oppsummeres utfordringer som forvaltningen står overfor. Dette munner ut i retningslinjer for hvordan regelverket skal praktiseres. Det er viktig å merke seg at forvaltningsplanen ikke kan gå utover rammene som er gitt i verneforskriftene. For hver brukerinteresse presenteres tre «bokser» med hver sin farge. Der det er aktuelt er tiltak gitt en egen farge, samt også der generelt lovverk presenteres:

Orange boks: Mål for forvaltningen

Grå boks: Rammer og regelverk – I henhold til vernebestemmelsene, se vedlegg 1-6.

Grønn boks: Retningslinjer for forvaltning og bruk

Mørk grønn boks: Tiltak i området

Grå ramme: Presentasjon av generelt lovverk

4.2. LANDBRUK – JORDBRUK OG SKOGBRUK

STATUS

JORDBRUK OG BEITEBRUK

Jordbruksarealene i Skardsfjella-Hyllingsdalen er marginale og vi finner stort sett dyrket mark og slåttemark i tilknytning til de få setrene i området og mindre arealer helt sørvest i området (omkring håene sør for Torsvollen). Skardsfjella og Hyllingsdalen har gode husdyrbeiter. I dag er beite med storfe og med sau de formene for jordbruksutnyttelse som har noe omfang. Det kan i fremtiden gi behov for sperregjerder og skille- og sankegjerder i området knyttet til beitebruk.

I landskapsvernområdet finnes det flere lokaliteter som har vært brukt til utmarksslått og seterdrift, se kap 2.4.5. Forvaltningsmyndigheten ser det som viktig å ta vare på disse områdene.

SKOGBRUK

En betydelig del av verneområdene utgjøres av skog og med skog menes i denne sammenhengen i første rekke bjørkeskog. Andre treslag forekommer naturlig bare enkeltvis eller i mindre grupper. Det ligger noen plantefelt i ytterkant av området, hovedsakelig med gran, men det er også plantet litt contortafuru. Bjørk er en ettertraktet vedressurs, og følgelig har området et potensiale for grunneierne i forhold til vedsalg. Områder som er særlig aktuelle i forbindelse med hogst av bjørk til ved er Møsjødalen-området i Tydal og omkring Hyllingen og Øversjøen-Rien i Røros.

Skogbildet har endret seg mye i dette området de siste årene. Tidligere utmarksbruk i form av slått og beite ga et langt mer åpent skogbilde enn hva som er tilfellet i dag. Beitedyra og stedvis utmarksslåtten holdt ungsbogen nede. Dette førte til langt lavere tilvekst enn i dag. Etter at utmarksslåtten helt har opphørt og beitetrykket er sterkt redusert, har tilveksten av bjørk vært meget stor, kanskje spesielt i områdene nærmest Aursunden, der beitetrykket var størst. I deler av Hyllingsdalen har det til tider vært en omfattende hogst av bjørk både til eget bruk, men også for salg. En periode ble det hogd store mengder med bjørk som ble transportert til

Glåmos for videre transport med jernbane. Det er også hogd bjørk for kolbrenning. Ved Myrmoen var det et større anlegg for brenning av kol. Trolig har det neppe i historisk tid stått så mye skog i området som i dag, og tilveksten er betydelig større enn uttaket. Avvirkningen varierer mye innenfor de ulike eiendommene. De siste årene har det vært større etterspørsel på ved og bedre priser på bjørka, hvilket har økt interessen for avvirkning.

Bjørkeskogen er en viktig del av landskapets art og karakter i området og dette må ikke endres gjennom omfattende hogster. Den naturlige dynamikk i slike skoger er også viktig for det biologiske mangfoldet. En ønsker derfor å utarbeide retningslinjer for skogbruk i området som sikrer at skogbildet bevares over tid.

Verneområdet ligger i sin helhet ovenfor vernskoggrensa. Det er et utgangspunkt at bestemmelsene i landskapsvernområdet skal dekke de behov en ser for tilpasninger i skogbruket i forhold til naturmiljøet og landskapsbildet. Vernskogbestemmelsene i Røros kommune og Norsk PEFC skogstandard er brukt som utgangspunkt for de rammer som skisseres for skogbruket i landskapsvernområdet. På denne måten blir det også enklere å forholde seg til bestemmelsene og retningslinjene, da de bygger på de systemer som grunneierne fra før er fortrolige med.

Norsk PEFC Skogstandard gjelder kun for de som leverer virke gjennom Allskog og Glommen skogeierforening (furuvirke). I landskapsvernområdet er det behov for bestemmelser som gjelder for alle. Det er en av årsak til at det her er foreslått egne bestemmelser, samt at det er behov for andre hensyn i landskapsvernområdet enn de som gjelder generelt for skogforvaltningen for bl.a. å ivareta landskapsbildet.

MÅL FOR FORVALTNINGEN

Prioriterte kulturlandskapsområder skal holdes i hevd ved beiting og skjøtsel, jf. kap. 3.2. Skogbruk skal utøves på en slik måte at fjellbjørkeskogen ivaretas som en viktig del av landskapsbildet og for det biologiske mangfoldet.

RAMMER OG REGELVERK FOR LANDBRUK

JORDBRUK

Beiting er tillatt både i landskapsvernområdet og alle fem naturreservater. Vernebestemmelsene for Skardsfjella og Hyllingsdalen LVO sier at drift og vedlikehold av jordbruksarealer i sone B er tillatt etter retningslinjene i forvaltningsplanen. Vedlikehold av eksisterende traktorveier og kjørespor i utmark i samsvar med forvaltningsplan er tillatt.

I landskapsvernområdet kan forvaltningsmyndigheten etter søknad gi tillatelse til:

- Oppføring av bygninger og anlegg som er nødvendig til jordbruksformål, beitebruk og reindrift.
- Uttak av torv til bruk på tak og gammer i landskapsvernområdet.

SKOGBRUK

Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde:

- Skogsdrift og hogst av ved i samsvar med forvaltningsplan er tillatt. Hogst skal skje i form av plukkhogst. Etablering av ny skog skal skje ved naturlig foryngelse. Ved uttak i sone A skal 60% stående kubikkmasse stå igjen.
- Motorferdsel i forbindelse med skogsdrift og vedhogst i samsvar med forvaltningsplan er tillatt.
- Bygging av skogsveier er forbudt. Det kan etter søknad gis tillatelse til tilrettelegging for vinterveier for transport av tømmer i sone B.
- Det er tillatt å bruke trevirke til bål, pøsepinner, lavvostenger osv.
- Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til:
Andre skogbrukstiltak enn de som framgår av første strekpunkt over. Innføring av nye plantearter er forbudt.

I **Djuptjøna, Litlien og Tjerråøyan** naturreservater er skogen vernet, slik at all uttak av skog er forbudt. Bruk av virke til bål, pøsepinner og lignende er tillatt.

I **Viglåa naturreservat** er også skogen vernet, men det kan etter søknad gis dispensasjon til vedhogst til eksisterende buer og hytter og til reindrifas hytter ved Viglsjøen, Hyddsjøen og Røsjøen. I tillegg er bruk av virke til bål, pøsepinner og lignende tillatt som i de andre naturreservatene.

I **Finnfloen naturreservat** er det tillatt med plukkhogst av ved til grunneiers eget bruk. Nødvendig bruk av snøscooter på snødekt, frossen mark i forbindelse med jordbruks- og skogbruksnæring er tillatt. I tillegg er det tillatt med tømmertransport med jordbrukstraktor eller hest på frossen, snødekt myr og oppkjøring av fast spor for slik transport.

RETNINGSLINJER FOR FORVALTNING OG BRUK - JORDBRUK

- a) Eksisterende fulldyrka mark som finnes innenfor området i sone B sør for Torsvollen kan brukes og vedlikeholdes på vanlig måte. Nydyrking er ikke tillatt.
- b) Det er tillatt å bruke alle verneområdene i Skardsfjella og Hyllingsdalen til beite, samt slått og skjøtsel på kulturmark på setervoller og på Råvollen og Hyddkroken, men ikke tilsåing, gjødsling med kunstgjødsel eller jordarbeiding/pløying utenom eksisterende fulldyrka mark som nevnt i punkt a over.
- c) Vedlikehold av bygninger og veier – se kap. 4.6 «Tekniske anlegg, bygninger og inngrep innenfor området» for retningslinjer.
- d) Retningslinjer for motorisert ferdsel i forbindelse med jordbruk og skogbruk - se kap. 4.7 «Motorisert ferdsel» for retningslinjer.

RETNINGSLINJER FOR FORVALTNING OG BRUK - SKOGBRUK

Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde:

Bjørkeskogen som en del av landskapsbildet skal bevares. Den skogsdrift som utøves, må derfor skje på en slik måte at skogområdene framtrer som å være skogkledte. Ved skogsdrift utover plukkhogst til ved, bør det tas kontakt med forvalter for å avklare behov for spesielle hensyn. Følgende retningslinjer gjelder for skogsdrifta:

- a) Hogst skal skje som plukkhogst. I sone B skal det settes igjen minst 25 utviklingsdyktige trær pr. dekar. Disse trærne skal ha en høyde som er minst 50% av gjennomsnittlig maksimal trehøyde på stedet. I tillegg skal det settes igjen gjennomsnittlig ett stormsterkt tre pr. dekar som livsløpstrær, gjerne i grupper. Livsløpstrærne skal velges blant de eldste trærne i bestandet. Livsløpstrær som dør skal forbli i skogen. Død ved skal ikke tas ut. Ved uttak i sone A skal minst 60% av stående kubikkmasse stå igjen.
- b) Spesielle biotoper i skogen skal ivaretas og hensyntas i tråd med Norsk PEFC Skogstandard. Spesielle biotoper kan være reirtrær for rovfugl med de nærmeste omgivelser, rike kilder med nærliggende område, holt av osp, istervier, selje eller rogn m.m.
- c) Det skal alltid spares et urørt belte mot snaufjellet og snaukjøler på minst 50 m målt langs bakken.
- d) I en kantsone på minst 5 m mot myrer mindre enn 2 da og 10 m mot større myrer og vassdrag (bredere enn 2 m) skal det kun tas ut enkelt-trær slik at kantsonen opprettholder sin funksjon.

- e) Gjenvekst skal skje som naturlig foryngelse. Treslagsskifte, grøfting, sprøyting og planting er forbudt.
- f) Bygging av skogsveier er forbudt. Skogsdrift i sone B bør skje på frossen eller godt snødekt mark, for å redusere faren for terrengskader. Dersom skogsdrift skal utføres på barmark skal det legges vekt på å unngå terrengskader som er skjæmmende og som kan forårsake vannavrenning og erosjon. I områder med mye mark med dårlig bæreevne og hvor faren for terrengskader er stor ved drift i sommerhalvåret, skal skogsdrift skje på frossen eller godt snødekt mark. Terrengskader etter skogsdrift med dybde over 10-15 cm skal utbedres.
- g) I sone B kan det brukes de skogsmaskiner som er egnet uten at det blir vesentlige terreng-skader, noe som betyr at transporten ikke gjør at markdekket kjøres i stykker eller at det blir dype kjørespor. Kjørespor med dybde over 30 cm skal utbedres. Dette tilsier normalt bruk av relativt lett utstyr, på relativt tørr mark og på markslag som er relativt slitesterk i forhold til barmarkskjøring. Bruk av snøscooter i forbindelse med skogsdrift og vedhogst er generelt tillatt.

I disse retningslinjer ligger det indirekte at det kun skal satses på stedegne treslag, noe som i dette tilfellet vil si bjørk. Dette tilsier at planting av gran, furu, contorta eller andre fremmede treslag ikke skal skje. I hovedsak er verneområdet avgrenset slik at plantefelt av gran er holdt utenfor området. For de eksisterende plantefeltene av gran innenfor området er det ønskelig at de avvirkes. I praksis kan granplantefeltene stå til de blir hogstmodne før de avvirkes. Det skal ikke plantes gran på nytt etter at grana er tatt ut, men området må få gro til naturlig. Contorta i området skal tas ut, idet dette er en fremmed art for landet og dermed et fremmedelement i området. En kan heller ikke se at de bestander som finnes vil være verdifulle som skogsvirke.

Sone A ligger lengre unna veier i området, og skogen her er dermed mer perifer og vanskeligere tilgjengelig for kommersiell drift. Samtidig er sone A også i hovedsak den øvre del av skogbandet, hvor en generelt bør være mer forsiktig i skogsdrifta. Lang transport kan her gi vesentlige kjøreskader. I sone A er det derfor kun tillatt med plukkhogst av ved, slik at minst 60% av kubikkmassen blir igjen etter hogst. Til motorisert transport av tømmer/ved i sone A er det generelt tillatt å bruke snøscooter eller annet lett beltegående kjøretøy på vinterføre.

Andre skogbrukstiltak som det etter søknad under punkt 2.5.a kan gis tillatelse til er snauhogst av plantefelter av gran og contortafuru. Det kan også være aktuelt å tillate andre hogstformer i bjørkeskogen enn de som går fram av retningslinjene over, dersom dette er forsvarlig i forhold til verneformålet.

Reinslakt og skilling. Harsjøen, Røros. Foto: Marit S. Berger.

4.3 REINDRIFT

STATUS

Sørsamisk reindrift som næring er den viktigste bærer av samisk språk og kultur.

Gjennom rettspraksis er det lagt til grunn at samisk reindrift er en del av samisk kulturutøvelse som har krav på beskyttelse etter art 27 i "FN-konvensjon av 1966 om sivile og politiske rettigheter" som Norge ratifiserte i 1972.

Reindriftnæringa, uavhengig av om den har tilpasset seg nye og moderne metoder for utøvelse, er dermed en felles kulturbærer for den samiske kultur, og dette stiller forvaltningen av samiske områder i en særstilling.

Norge har vedtatt flere internasjonale erklæringer og konvensjoner som skal sikre reindriftsamenes medbestemmelsesrett, bosetting, språk og kultur. Forvaltningsmyndigheten har et ansvar for å bidra til at disse følges opp slik at samenes tradisjonelle former for næringsutøvelse og kultur sikres for framtida.

I Skardsfjella og Hyllingsdalen/Gæjsietjahke jih Hyllege er det både værharde og karrige høyfjellsområder, men de innbefatter også fjelldaler

med mer rike reinbeiter og fjellbjørkeskog. Disse fjellområdene er både beiteland og trekk- og flytteleier for reinen gjennom store deler av året. Her er tidlig vårland ved at flokkene beiter seg nordover mot kalvingslandet. Det er sensommerland, høstland og vinterland til frem imot jul eller lenger om nødvendig.

Terrengets beskaffenhet og vinterbeitenes tilgjengelighet spiller inn på de enkelte års bruk av områdene. I høyfjellet blåser snøen lettere bort. De høyereliggende områder hvor reinen lettere har oversikt og lavereliggende områder med bedre beitetilgang og som gir ly mot hardt vær, er viktige hver til sin tid, og gjør dette til trivselsland. Det er også gode beiter på sensommeren og gjennom høsten på de lavtliggende myrene, via bjørkeskogen og til høyfjellet.

Områdets ville natur og lave menneskelig aktivitet gir beitero. For reindriften er det viktig at beitero opprettholdes, og at det ikke etableres ny bebyggelse.

Det meste av verneområdet ligger innenfor Riast/Hylling reinbeitedistrikt/Gæbrien sijte. Den nordligste delen av området ligger innen Essand reinbeitedistrikt/Saanti sijte.

Grensa mellom driftsområdene går gjennom Skardøra/Durrie. Reintallet for Riast/Hylling og Essand reinbeitedistrikter har vært stabilt over lengre tid, og ligger på ca. 9000 rein i vinterbestand (til sammen).

Området nyttes i hovedsak som sensommer/høst- og høstvinterbeiter, men kan også bli brukt som vår- og forsommerland, samt også noe om vinteren (se figur 2 og 3). Om sommeren brukes i tillegg Kjølområdet og områder vestover til Selbu kommune. Vinterbeiteområdet ligger i

Femundområdet, Femund reinbeitedistrikt, i Røros kommune, hvor dyrene vanligvis har tilhold i perioden desember til medio april. På grunn av variasjoner i vær, snø og beiteforhold kan arbeidsoperasjoner og driftsmønsteret variere en del fra år til år. For øvrig er det flyttleier for begge reinbeitedistriktene i forbindelse med de sesongmessige vår- og høstflyttingene til og fra vinterbeite i Femund reinbeitedistrikt. Reindriften er avhengig av flytte- og trekkveier mellom beiteområdene. Adgangen til fritt og uhindret å drive og forflytte rein er hjemlet i Lov om reindrift jf. § 22.

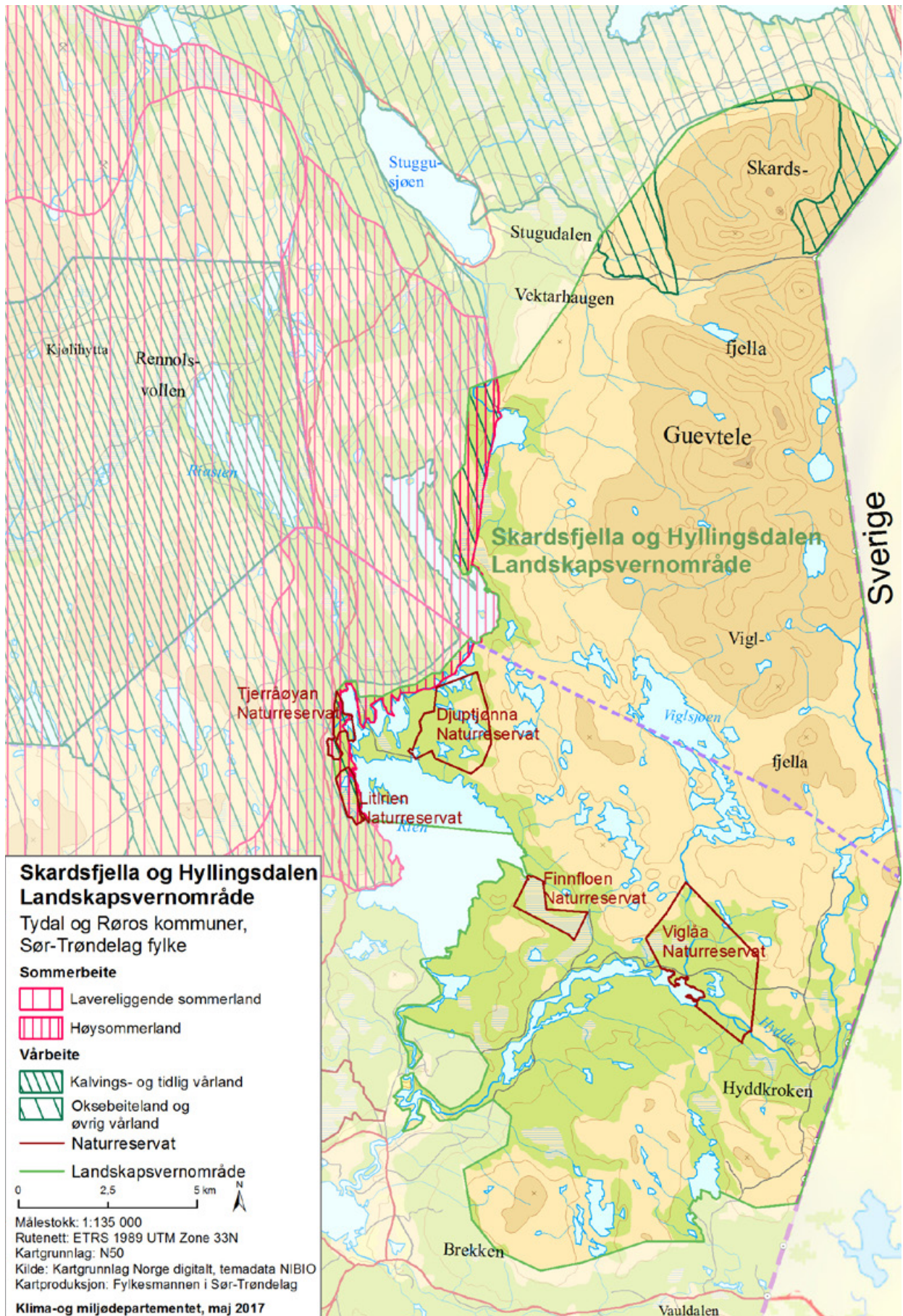

Reinslakt og skilling. Harsjøen, Brekken. Foto: Marit S. Berger.

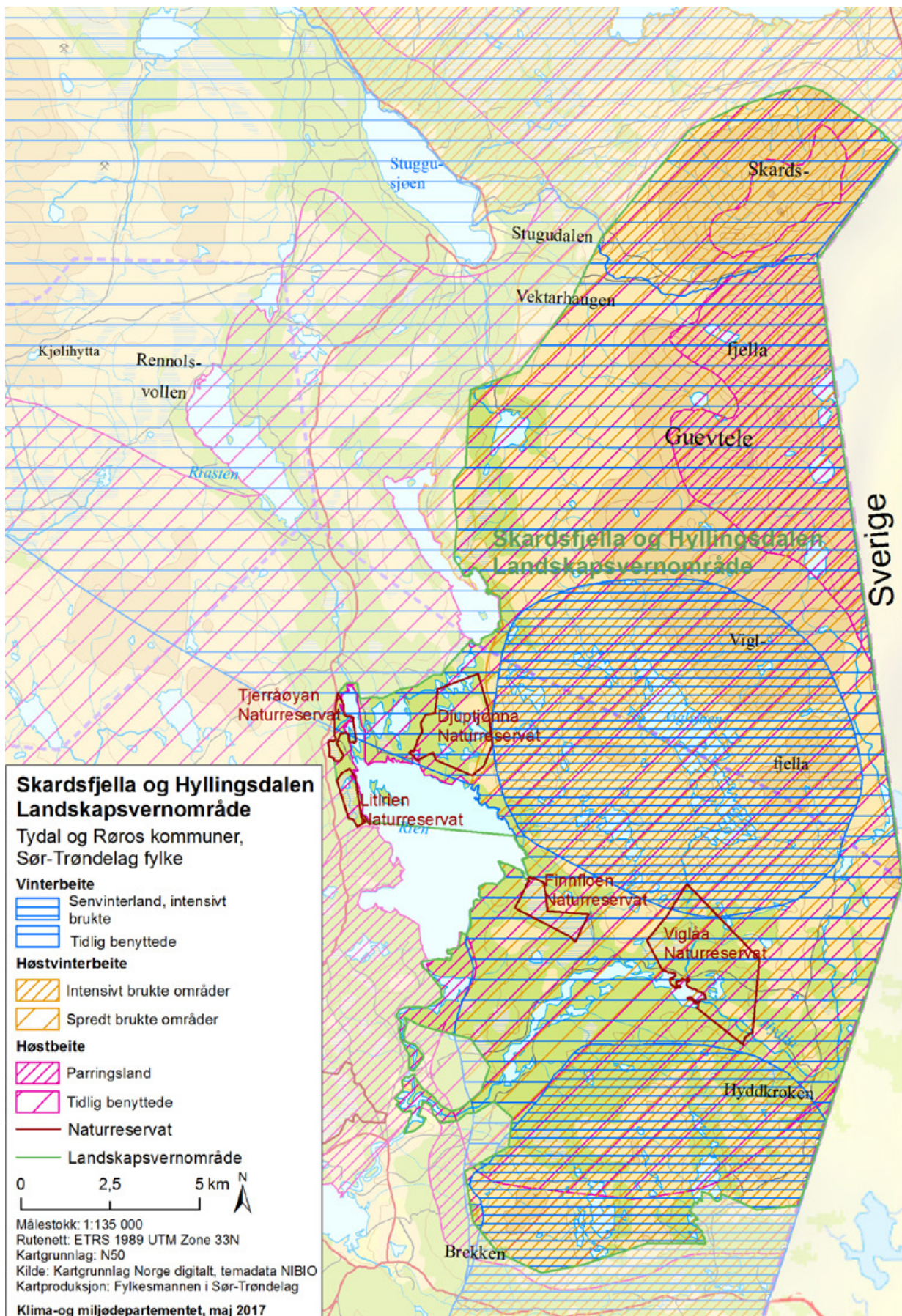
TEMAKART

Se figur 3 til 6 for oversikt over bruksområder for reindriften i Skardsfjella og Hyllingsdalen//Gaejsietjahke jfh Hyllege, og oversikt over flyttleiene og trekkleiene, samt gjerder/anlegg og gjeterhytter. Kartinformasjonen finnes på <https://kilden.nibio.no>

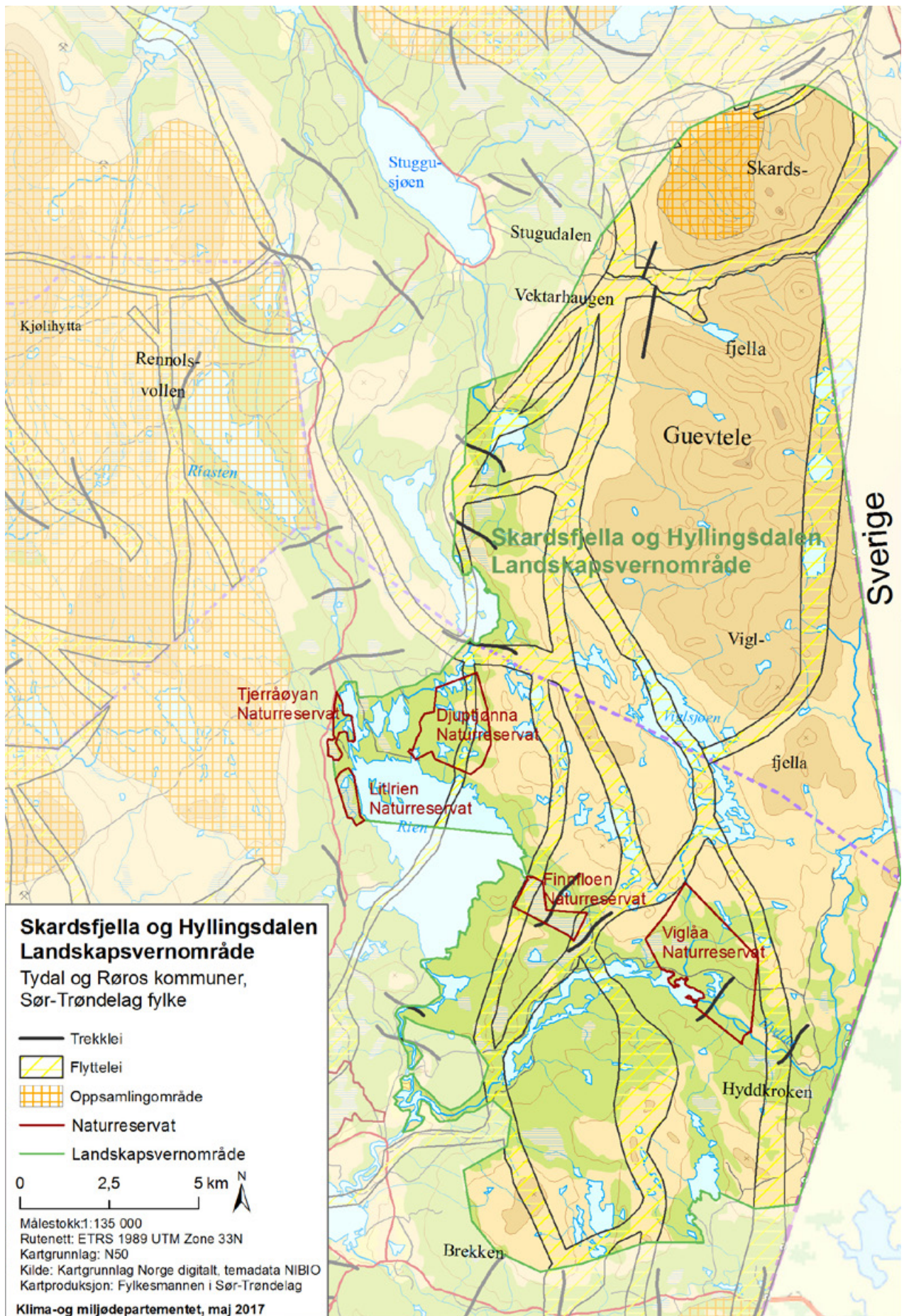
Kartene er utarbeidet av fylkesmannen i Sør-Trøndelag i samarbeid med reindriften, og eies av Landbruksdirektoratet. Kartene er ikke rettighetskart men gir informasjon om kvaliteten av områdene for reindriften. De er stadig under revidering og ved bruk i forvaltningen vil siste versjon som ligger på nettsiden bli benyttet.

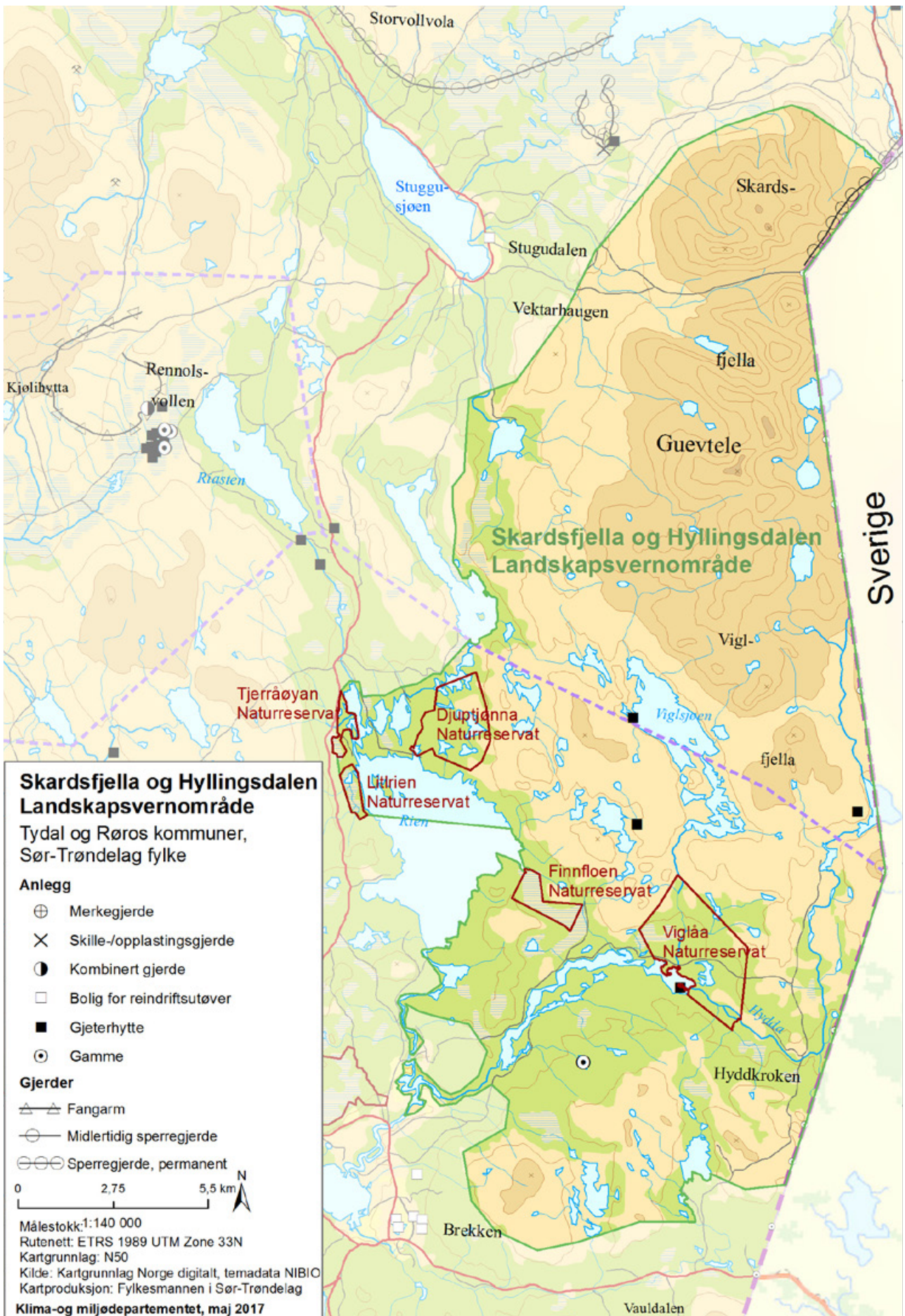
FIGUR 3. Kart over reindriftens sesongmessige bruk av Skardsfjella-Hyllingsdals-området om våren og sommeren.

FIGUR 4. Kart over reindriftens sesongmessige bruk av Skardsfjella-Hyllingsdals-området om høsten, høstvinteren og vinteren.

FIGUR 5. Kart over reindriftens trekkleier, flyttleier og oppsamlingsområder.

FIGUR 6. Reindriftens anlegg og gjerd i Brekken-området.

DEFINISJONER KNYTTET TIL REINDRIFTEN:

- Reindriftsnæringen og **retten til å drive reindrift** reguleres gjennom "lov om reindrift" og dens forskrifter. Det er særlig kapitlene II og III som regulerer hvem som innehar retten til å drive reindrift, og hvilke plikter disse har. Reindriften skal i all hovedsak reguleres gjennom denne lov, men hvis dette kommer i konflikt med verneforskriften vil verneforskriften være bestemmende. **Reindriftsanlegg** er gammer, gjeterhytter, gjerde og sanketrøer. Gjerder og sanketrøer kan være permanente, ved å stå oppe hele året, eller de kan være midlertidige som for eksempel arbeidsgjerder for kalvemerking og lignende.
- Sijte er «Reinheimen» eller der reinen til en hver tid oppholder seg. Det er samenes heim.
- Tamrein er rein med samme behov for beitero og livsvilkår som villrein. Figur 5. Reindriften anlegg og gjerder i Brekken-området.

GJERDER OG ANLEGG

Langs store deler av riksgrensa er det oppført sperregjerde for å hindre sammenblanding av norsk og svensk rein. Innenfor landskapsvernområdet er det et gjerde i Skarddøra/Durrie (se figur 5) som Statkraft ble pålagt å sette opp og vedlikeholde i forbindelse med konsesjon for utbygging av Neavassdraget.

Den svenske Samebyen Mittådalen, beiter perio-
devis inne på norsk side i dette området.

I tillegg er det bygd flerer gjerdestrekninger fra Storhyddsjøen i nord og helt til Vonsjøen i sør (ikke angitt på figur 5), i henhold til gjerdeprotokollen av 1972

(se omtale nedenfor). Strekningen mellom Storhyddsjøen og Gruvsjøen berører verneområdet. Det er etablert porter/stiger for passering av gjerdene langs de merka turstiene.

Forholdet mellom norsk og svensk reindrift, deriblant sperregjerder langs riksgrensa reguleres gjennom den norsk-svenske reinbeitekonvensjonen av 09.02.1972. For Sør-Trøndelag fylke, og for de sørlige deler av Nord-Trøndelag fylke og Jämtlands län, gjelder en egen gjerdeprotokoll, ratifisert 13.12.1971, også omtalt i gjerdeprotokollen av 09.02.1972, artikkel 9. Sperregjerdestrekningen som berører Hyllingsdalen, er et norsk, henholdsvis svensk, statlig ansvar når det gjelder oppføring, kostnader og vedlikehold. Det årlige vedlikeholdet av den norske gjerdestrekningen forestås av Reindriftsavdelingen hos Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. Reinbeitekonvensjonen er under reforhandling mellom landene, og innstilling til ny konvensjon var ute til høring i 2001. 17.06.2005 ble det vedtatt en endringslov, i påvente av at ny reinbeitekonvensjon er på plass.

Det er fire gjeterhytter i området tilknyttet reindriften (se figur 5), og disse ligger ved henholdsvis Viglsjøen, Storhyddsjøen, Røsjøen og Hyllingen. I tillegg eies to buer ved Hyddkroken av Fylkesmannens reindriftsavdeling. Disse brukes i forbindelse med vedlikehold av reingjerde.

Det kan være aktuelt å bygge et sperregjerde mellom reinbeitedistriktene gjennom Skarddøra, da aktivitet og forstyrrelser har ført til at dyr fra Essand reinbeitedistrikt nå lettere trekker fra Sylan-området og sørover. Reindriften har forøvrig ingen konkrete planer for nye anlegg i området, men det er viktig at de eksisterende kan vedlikeholdes. Dette inkluderer ulike transportbehov for varer og materiell til gjeterhytter/-buer og fylkesmannens bygging/vedlikehold av sperregjerdet. Det er mulig at behovet for et gjerdeanlegg for skilling av norsk og svensk rein kan aktualisere seg i framtiden. Det samme gjelder et mulig sperregjerde mellom Riast/Hylling og Essand reinbeitedistrikter.

MÅL FOR FORVALTNINGEN

Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde med tilliggende naturreservater skal kunne nyttes til reindrift. Ivaretagelse av naturgrunnlaget innenfor disse verneområdene er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. Retten til å utøve reindrift er hjemlet i reindriftsloven. I Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde med tilliggende naturreservater skal det kunne drives reindrift i samsvar med reindriftsloven, alders tids bruk og sedvane innenfor rammen av verneforskriften.

RAMMER OG REGELVERK FOR REINDRIFTSNÆRINGEN

Vernebestemmelsene sier at:

- Beiting med rein er tillatt
- Det er tillatt med motorferdsel for uttransport av syke/skadde dyr i alle verneområdene bortsett fra Finnfloen Naturreservat. Dyret må være lokalisert på forhånd. Kjøretøyet som brukes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til forvaltningsmyndigheten eller oppsynet i forkant.

For Skardsfjella og Hyllingsdalen Landskapsvernområdet er det i tillegg tillatt med:

- Anlegg av sanketrøer og nødvendig gjerding i sone B, samt oppsetting av midlertidige gjerder i reindriften i sone A.
- Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til: Oppføring av bygninger og anlegg som er nødvendige til jordbruksformål, beitebruk og reindrift.

For rammer og regelverk for motorferdsel i forbindelse med reindrift, se kap 4.7.

RETNINGSLINJER FOR FORVALTNING OG BRUK - REINDRIFT

- a) Midlertidige gjerder skal tas ned etter endt sesong. Alle deler skal samles inn og fjernes. Gjerder som ikke er i bruk skal fjernes.
- b) Lagring av utstyr til gjerder og lignende bør gjøres på en mest mulig skånsom måte, både av hensyn til behovet for transport, men også av hensyn til synbarhet i terrenget.
- c) Eventuell dispensasjon for oppføring av bygninger og nye permanente anlegg kan kun gis ved påvist behov. Forvaltningsmyndigheten skal sette vilkår som ivaretar formålet med vernet. Reindriftsforvaltningen skal involveres i slike søknader. En eventuell søknad må inneholde opplysninger om behovet for /nødvendigheten av bygningen, samt tegning av bygget og kart over lokalisering.
- d) Retningslinjer for motorferdsel – se kap 4.7.5.

4.4 NATURRESSURSER – SANKING AV BÆR OG SOPP, JAKT, FANGST OG FISKE OG RYDDING AV VEGETASJON

STATUS

Verneområdene har til dels meget gode produksjonsforhold for de tradisjonelle viltartene som skogshøns, hare og elg. Som i andre deler av fjellregionen har bestanden av elg hatt en kraftig vekst i siste halvdel av forrige århundret. I Røros ligger 8 elgvald helt eller delvis innenfor området. Hyllingsdalen har gode sommerbiotoper for arten. Vinterstid trekker elgen ut av området. Tidligere var rype utvilsomt av størst betydning i fangstsammenheng. For enkelte var snarefangst på rype en viktig attåtnæring. Området har fortsatt gode bestander av rype, både lirype og fjellrype. Småviltjakta i verneområdet i Tydal organiseres av den enkelte grunneier. Småviltjakta foregår stort sett etter lirype og fjellrype. Noe snarefangst av rype drives i Møsjødalområdet.

Opprinnelig hadde området bare fiskearter som vandret inn vestfra, ørret og røye. I begynnelsen av forrige århundre ble sik satt ut i en rekke vassdrag i hele Rørosdistriktet. Innenfor dette området ble sik satt ut i Lakstjønnan og spredde seg derfra ned i Rien. Videre ble sik satt ut i en del småvann vest og nord for Dagvolsjøen. I tillegg finnes lake, blant annet i Hyllingen. Flere av vannene er rike på fisk og spesielt fjellvannene nord i området er kjent for til dels storvokst røye.

I viltlovens formålsparagraf heter det at viltet og dets leveområder skal forvaltes slik at naturens produktivitet og artsrikdom bevares. Innenfor denne ramme kan viltproduksjonen høstes. Det er de private grunneierne og bruksberettigede som har jaktrettighetene i Skardsfjella-Hyllingsdalen. I store deler av Skardsfjella-Hyllingsdalen er det åpnet for småviltjakt gjennom kortsalg eller utleie. Kortsalget er ulikt organisert blant grunneierne. Samene tilhørende Riast/Hylling og Essand

reinbeitedistrikter har rett til jakt, fangst og fiske med videre til husbehov i området etter alders tids bruk og bestemmelsene i reindriftsloven og folkerettens regler om urfolk og minoriteter. Disse rettigheter kan fortsatt utnyttes innenfor rammene av vernebestemmelsene for det enkelte verneområdet (se blå boks i slutten av kapitlet). Verneområdet på Røros er inndelt i fire fiskekortområder:

- Aursund fjellstyre
- Nordre Ridal og Glommen-Rien fiskeforeninger
- Hydda-Hyllingen
- Borga-Vaula

3 private områder, Gulowsen, Sundvollen og Kroken inngår ikke i noe kortområde.

Fritidsfiske i verneområdet i Tydal organiseres gjennom Tydal grunneierlag og Stugudal grunn-eierlag. Unntatt her er Langen, Knugltjønnan og Vigltjønnan, hvor det ikke er organisert fiskekortsalg. De områdene som brukes mest er Møsjøen, Skardørssjøen, Villskardsjøen, Rotåsjøen, Viglsjøen/Guevtelsjaevrie, Storhyddsjøen og Soenehkejaevrie, og fisket foregår etter ørret, røye og lake. Til fiske i Møsjøen drives det utleie av båter av grunneierne. Fritidsfisket foregår hovedsakelig om sommeren, men isfiske foregår også, og da mest om våren.

En del vann som for eksempel Dagvolsjøen er overbefolket av røye. Her har det vært drevet et uttynningsfiske. Både denne og til dels Gruvsjøen har en tett bestand av røye. For å få opp størrelse og kvalitet på fisken kan det derfor være aktuelt med et uttynningsfiske.

En aktuell problemstilling er å hindre siken i å spre seg til andre vann og vassdrag. Siken er som tidligere nevnt ikke naturlig hjemmehørende her og også ut fra miljøhensyn er det ønskelig å hindre videre spredning og ideelt sett fjerne den fra området. Dette er i dag trolig mulig bare ved rotenonbehandling, hvilket i tilfellet også vil utrydde andre organismer. Spesielt alvorlig er det dersom siken kommer ned i Hyllingen.

MÅL FOR FORVALTNINGEN

Uttak av ulike naturressurser skal ikke gå ut over verneverdiene i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde.

RAMMER OG REGELVERK FOR SANKING AV BÆR, SOPP OG VANLIGE PLANTER OG RYDDING AV VEGETASJON

Vernebestemmelsene sier at:

- I Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde skal plantelivet beskyttes mot skade og ødeleggelse. Innføring av nye arter er forbudt.
- I naturreservatene er vegetasjonen fredet mot skade og ødeleggelse.
- Det er tillatt med sanking av bær og matsopp i alle områdene.
Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til:
 - Uttak av torv til bruk på tak og gammer i landskapsvernområdet.
 - Rydding av vegetasjon ved buer og hytter i Viglåa naturreservat.
 - Rydding av vegetasjon langs mye brukte stier i Djuptjønnna naturreservat.
 - Rydding av vegetasjon ved bygninger, langs traktorvei og mye brukte stier i Tjerråøyan og Litlrien naturreservater.

RAMMER OG REGELVERK FOR JAKT, FANGST OG FISKE

Vernebestemmelsene sier at:

- I landskapsvernområdet, Viglåa naturreservat og Finnfloen naturreservat er jakt og fangst tillatt etter viltloven og reindriftsloven.
- I Djuptjønnna naturreservat er jakt og fangst tillatt etter viltloven og reindriftsloven, unntatt jakt på ender og vadefugl.
- I Tjerråøyan og Litlrien naturreservat er det tillatt med storviltjakt etter viltloven.
- Fiske og fangst etter lakse- og innlandsfiskloven og reindriftsloven er tillatt, unntatt bruk av garn i perioden 1. mai til og med 15. august i Djuptjønnna, Tjerråøyan og Litlrien naturreservater.

Molte. Foto: Marit S. Berger.

4.5 BESØKSFORVALTNING

STATUS

Det skal utarbeides en egen besøksstrategi for verneområdene. Arbeidet med besøksstrategien er planlagt å starte i 2018 og vil bli en del av forvaltningsplanen.

Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde ligger inntil svenskegrensa og omfatter både fjell-, skogs- og våtmarksområder. Her er det muligheter for flotte naturopplevelser til fots og på ski, samt jakt, fiske og bærplukking. Hyllingen er mye brukt til padling. Det er få tekniske inngrep i området.

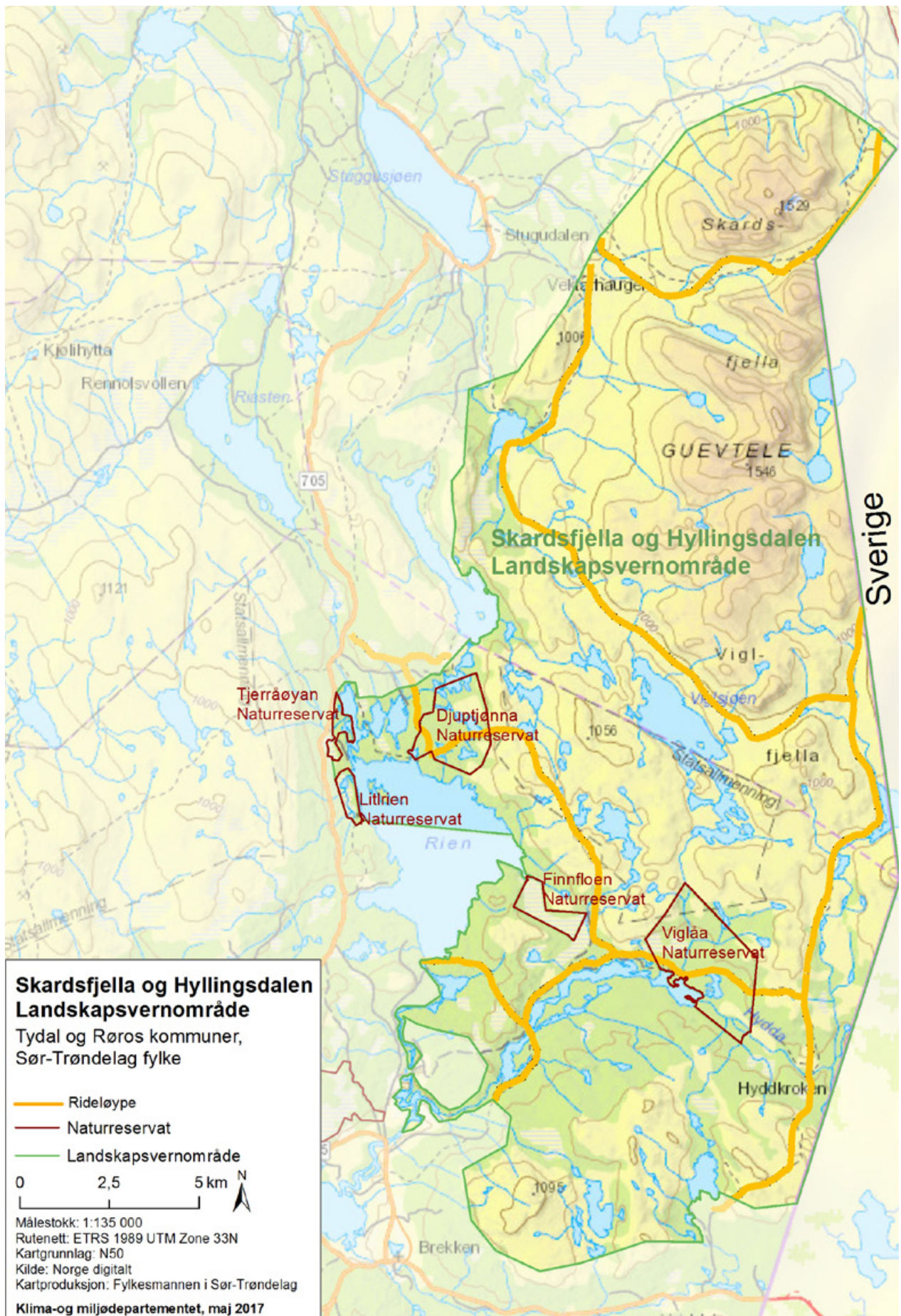
Ferdselen i Skardsfjella-Hyllingsdalen / Gæjsietjahke jih Hyllege er konsentrert til spesielle utfartsområder og til spesielle tider av året. Det er hyttekonsentrasjoner i Stugudal og Vauldalen. Den største utfartstiden er påsken, sommerhalvåret etter at turistforeningens hytter har åpnet, og høsten. Om sommeren blir ferdselen i området stort sett konsentrert til vannene. Flere av vannene er gode isfiskevann og er

spesielt populære på ettervinteren. På svensk side går det egen isfiskeløype for snøscooter inn til Hyddsjøen. Verneområdet blir brukt mye til ski/fotturer med utgangspunkt fra Nedalshytta, Væktarhaugan og Stugudal. Skardsfjella / Gæjsietjahke med Skardøra / Durrie blir i større grad brukt enn Viglfjella lenger sør.

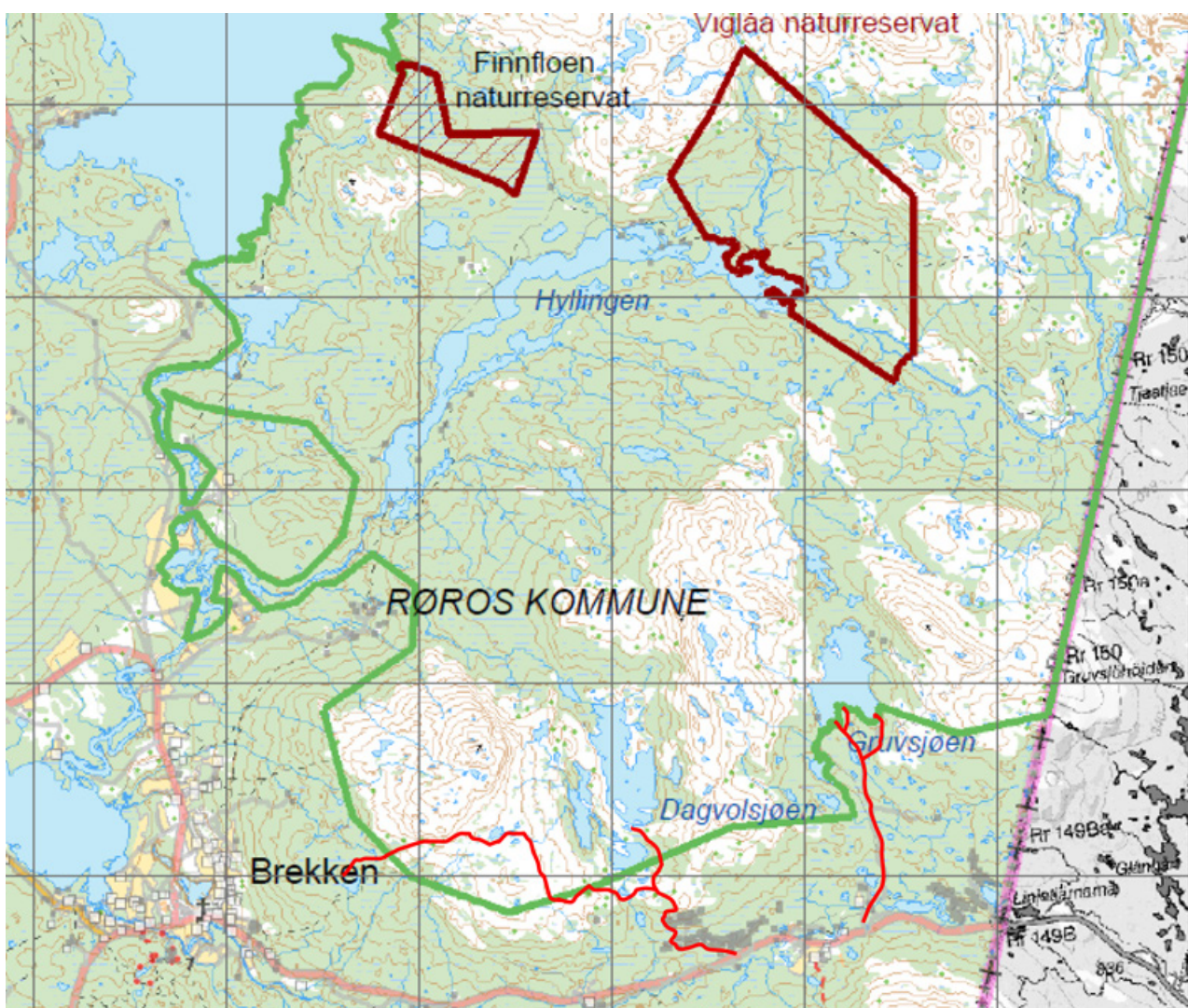
Fotturismen i området tar stort sett utgangspunkt i systemet av hytter og turtraseer som Trondhjems turistforening (TT) driver. TT har bl.a. sommermerkede ruter mellom Stugudal/Væktarhaugen og Nedalshytta, samt mellom Stugudal/Væktarhaugen og Skardøra. Sistnevnte rute fortsetter på svensk side ned til demningen på Sylsjøen. Organisert ferdsel med hest forgår stort sett i utgangspunkt fra Nedalshytta og Håvollen i regi av Dyrhaug ridesenter. Rideruter de bruker er vist i figur 7.

Det blir kjørt opp skiløyper med snøscooter eller løypemaskin både på Tydals-sida og Røros-sida, og disse løypene er vist i figur 8 og 9.

Jakt og fiske er omtalt under kapittel 4.4 om naturressurser.

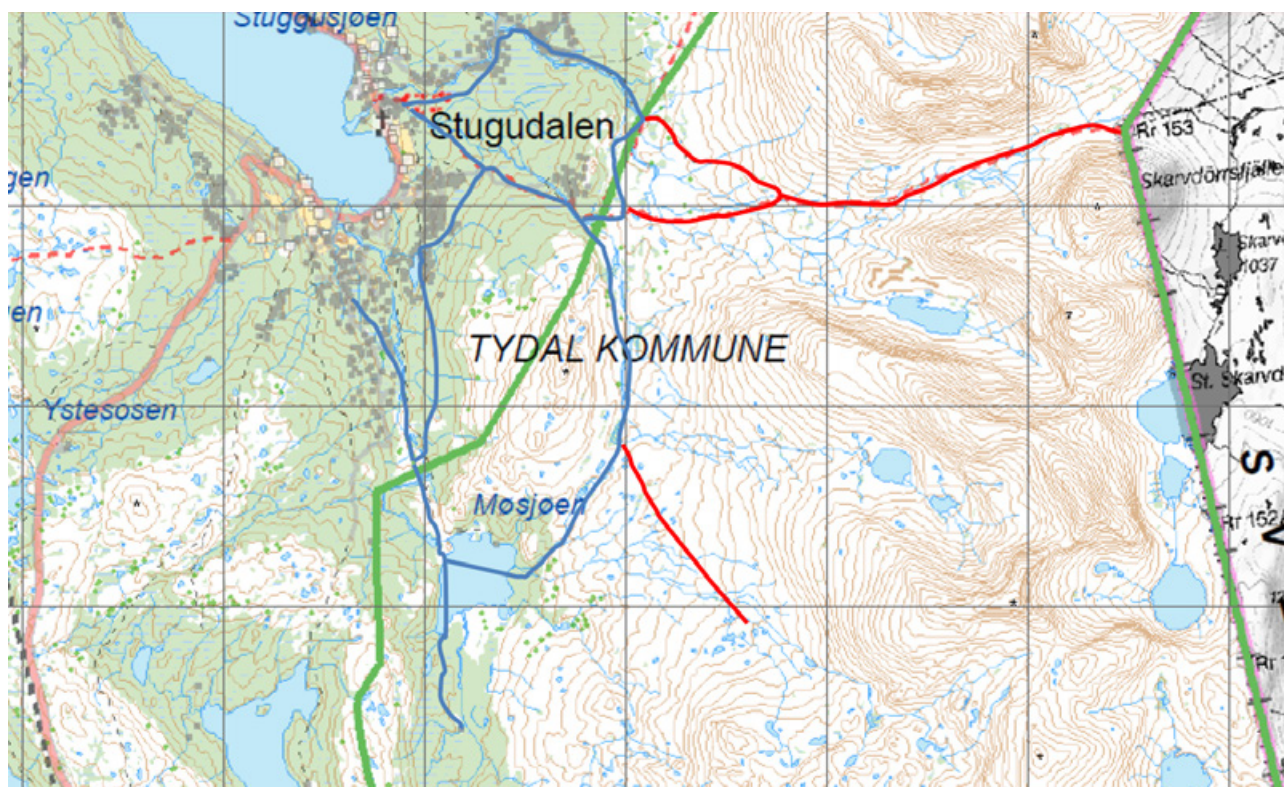
FIGUR 7. Kart over ridetraséer (gule korridorer/linjer) brukt av Dyrhaug ridesenter.

FIGUR 8. Kart over oppkjørte skiløyper inn mot og i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde i Brekken-området (signalrøde traséer)

Foto: Merete Lien.

FIGUR 9. Kart over oppkjørte skiløyper i Stugudal-området og nord i Rien-området (signalrøde og blå traséer).

MÅL FOR FORVALTNINGEN

Allmennheten skal gis anledning til natur- og landskapsopplevelse gjennom utøvelse av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av tilrettelegging.

RAMMER OG REGELVERK FOR FRILUFTSLIV – FERDSEL

I Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde, Litlrien, Tjerråøyan, Djuptjønnna og Viglåa naturreservater gjelder:

- All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.
- All turvirksomhet til fots (også organisert) er tillatt og kan ikke reguleres i landskapsvernområder jf naturmangfoldloven § 36.
- Organisert ferdsel som kan skade naturmiljøet må ha særskilt tillatelse av forvaltningsmyndigheten. For ferdsel til fots gjelder søknadsplikten kun i naturreservatene.
- Bruk av naturreservatene til teltleirer, idrettsarrangementer eller andre større arrangementer er forbudt.
- Bruk av trevirke til bål, pøsepinner, lavvostenger osv. er tillatt.
- Innenfor nærmere avgrensa deler av landskapsvernområdet kan Miljødirektoratet ved forskrift regulere eller forby ferdsel som kan skade naturmiljøet.
- Sykling og organisert bruk av hest i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde er bare tillatt på veier eller traseer som er godkjent for slik bruk i forvaltningsplanen.

FINNFLOEN NATURRESERVAT

Finnfloen naturreservat har ikke egne bestemmelser om ikke-motorisert ferdsel. Ferdsel må ta hensyn til at vegetasjonen er fredet mot enhver skade og ødeleggelse. Det er f.eks. ikke tillatt å ta trevirke til bål, pøsepinner, lavvostenger osv, noe som er tillatt i de andre områdene.

DEFINISJON AV ORGANISERT FERDSEL:

Ferdsele der person, lag, firma eller lignende planlegger, koordinerer eller arrangerer tur for en

gruppe deltakere. Dette kan være en enkelt tur, eller en aktivitet som gjentas og der aktiviteten gjerne er kunngjort på forhånd. Om det tas betalt eller ikke for deltakelse er ikke av betydning.

Organisert ridetur. Foto: Geir Horndalen.

ORGANISERT FERDSEL MED SØKNADSPLIKT

Bestemmelsene om ferdsel kan i visse tilfeller begrense den ferdsel som ellers er tillatt etter friluftsløven. I landskapsvernområde kan en ikke begrense ferdsel til fots (lovendring i naturmangfoldloven 2014), mens annen organisert ferdsel som kan skade naturmiljøet er søknadspliktig. I naturreservatene er organisert ferdsel også til fots søknadspliktig dersom det kan skade naturmiljøet.

Organisert ferdsel som kan skade naturmiljøet betyr organisert ferdsel som f.eks. kan føre til varige skader på vegetasjon eller dyreliv. Spesielt i våtmarksområdene kan funksjonsområdene for fugl være utsatt og føre til redusert hekking. Omfattende ferdsel på bæresvake områder som myrer kan også medføre uheldige terrengskader.

Dersom det fra arrangørens side er usikkerhet knyttet til om en aktivitet kan skade naturmiljøet, anbefales det å ta kontakt med forvaltningsmyndigheten for en avklaring om det kan være søknadspliktig.

ORGANISERT AKTIVITET UTEN SØKNADSPLIKT

Organisert ferdsel som ikke er forventet å skade naturmiljøet trenger ikke særskilt tillatelse fra forvaltningsmyndigheten. Dette kan for eksempel gjelde mindre grupper (inntil ca. 20-25 deltakere eller en skoleklasses størrelse) som kun ferdes langs eksisterende veier og stier.

FERDSEL MED HEST OG SYKKEL

I flere år har det vært tilbud om organiserte rideturer og arrangement i Skardsfjella-Hyllingsdalen. Organisert sykkel- og hestetrafikk kan sette dype spor og sliter på vegetasjon og stier beregnet for ferdsel til fots. Organiserte sykkel- og rideturer må klareres med forvaltningsmyndighet og grunneiere. Videre er det ønskelig at aktiviteten legges utenfor etablerte stier for fotturisme pga. slitasjefare, jf. naturmangfoldloven § 10 om samlet belastning.

Sykling og organisert bruk av hest er bare tillatt på veier eller traseer som er godkjent for slik bruk i forvaltningsplanen. Alle veier og kjøre-

traséer som er beskrevet i tabell 11 kan benyttes til sykling. De veier som har traktorvei klasse 7 eller 8 i tabell 11 er tillatt brukt til organisert ridning. I tillegg kan kjøretraséen fra Viglåa til Hyllings-tjønnna langs Hyllingsdalsveien også brukes til organisert ridning. Kart over slike veier/traseer er vist i vedlegg 13. Sykling eller organisert ridning utover disse rammer må ha særskilt tillatelse. Uorganisert ridning er generelt tillatt i området.

Stien gjennom Skardøra/Durrie i Tydals-delen av Skardsfjella-Hyllingsdalen/Gaejsietjahke jih Hyllege er merket i tråd med Den Norske Turistforenings standard og inngår i stinettet til Trondhjems Turistforening. I tillegg inngår denne stien i Pilgrimsleia. Turistforeningen har ingen hytter i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde pr. i dag.

En eventuell merking av nye stier og løyper og oppsetting av skilt og veivisere må skje etter

søknad til forvaltningsmyndigheten og i samråd med grunneier og bruksberettigede. Det samme gjelder bygging av bruer og klopper. Vedlikehold av eksisterende stier med bruer, klopper, varder, merking, skilt og veivisere, kan og bør fortsette, slik at den standard som var ved vernetidspunktet opprettholdes. Oppgraderinger krever tillatelse. Forvaltningsmyndighetene kan stille krav om endring av enkelte ruter, dersom det er konflikter mellom dagens bruk og verneformålet. Eventuell merking av turistforeningens skiløyper skal følge standarder gitt av DNT. Vedlikehold av eksisterende stimerking og vinterkvisting av skiløyper der dette har vært gjort før vernetidspunktet behøver ikke tillatelse. Suppleringsmerking om vinteren skal skje med naturkvist. Etablering av nye merkede skiløyper er ikke ønskelig innenfor verneområdet annet enn når det er nødvendig for å lede ferdselen vekk fra bestemte områder.

Skardsfjella. Foto: Merete Lien.

RAMMER OG REGELVERK FOR FRILUFTSLIV I LANDSKAPSVERNOMRÅDET – TILRETTELEGGING

Vedlikehold av eksisterende stier, skilt bruer og liknende er tillatt i samsvar med forvaltningsplan.

- Enkel tilrettelegging av for reiseliv og turvirksomhet i samsvar med forvaltningsplan.
- Oppsetting av skilt og merking av nye stier må omsøkes.

Forskriftens § 3 punkt 1.3.g sier at forvaltningsmyndigheten etter søknad kan gi tillatelse til enkel tilrettelegging for reiseliv og turvirksomhet i samsvar med forvaltningsplan. Det er i utgangspunktet vanskelig å se for seg hva lokale aktører kan være interessert i å utvikle av slike produkter, idet vi ikke har hatt søknader på dette feltet enda, men følgende generelle retningslinjer kan gjøres gjeldende:

RETNINGSLINJER FOR ORGANISERT TURVIRKSOMHET OG ENKEL TILRETTELEGGING FOR REISELIV I LANDSKAPSVERNOMRÅDET

- Enkel tilrettelegging for turvirksomhet kan tillates
- Tiltaket må ikke medføre nevneverdig motorferdsel, i hvert fall ikke på barmark.
- Tiltaket må ikke medføre større tekniske inngrep som nye bygninger eller andre anlegg, mens ominnredning/omdisponering av eksisterende bebyggelse kan aksepteres.
- Tiltaket må ikke virke negativt inn på konkrete naturkvaliteter.
- Nyetableringer av permanente reiselivsanlegg skal som hovedregel ligge utenfor landskapsvernområdet. Midlertidig (ikke permanent/helårs) oppsetting av telt og lavvo kan godkjennes.
- Merking av eksisterende umerkede stier, herunder legging av klopper og bygging av enkle gangbroer kan tillates. Her skal merkeметодikken beskrevet i www.merkehåndboka.no benyttes.
- Oppgradering/merking av gamle ferdslårer som turstier kan godkjennes.
- Oppføring av et fåtall gapahuker, både som ledd i et konkret reiselivstiltak eller som et fri luftslivstiltak for allmennheten.
- Organiserte/guidete turer for opplevelser i området, både til fots, på ski, rideturer, sykkeltureturer og padleturer kan tillates. Ved sykling og riding må det benyttes traséer som tåler slik bruk i det omfang som er aktuelt.
- Alle veier og kjørespor som er beskrevet i tabell 11 kan benyttes til organisert sykling. De veier som har traktorvei klasse 7 eller 8 i tabell 11 er tillatt brukt til organisert ridning. Unntaket er Hyllingsdalsveien, hvor kjøresporet fra Viglåa til Hyllingstjønnna også kan brukes til organisert ridning. Kart over slike veier/traseer finnes i vedlegg 13. Organisert ridning utover disse rammer må ha særskilt tillatelse.
- Reiselivsaktører som ønsker å drive organisert ferdsl (f.eks ridning) utover rammene gitt i forvaltningsplanen skal søke forvaltningsmyndighetene om særskilt tillatelse. Tillatelsen skal angi vilkår knyttet til ivaretagelse av verneformålet.
- Reiselivsaktører som bryter vernebestemmelsene kan miste tillatelsen til å drive organisert ferdsl i landskapsvernområdet.
- All ferdsl skal ta hensyn til reindriften.
- Ved behandling av søknader om tiltak/tilrettelegging for ferdsl og turvirksomhet skal det innhentes uttalelse fra berørte reinbeitedistrikt.
- Ved tvil om organisert ferdsl er søknadspliktig – ta kontakt med forvaltningsmyndigheten på forhånd for avklaring og nærmere retningslinjer.

RETNINGSLINJER FOR FRILUFTSLIV OG IDRETT I LANDSKAPSVERNOMRÅDET

- Det skal ikke legges organiserte idrettsaktiviteter som krever tilrettelegging i form av rydding av vegetasjon eller terrengtilpasninger innenfor verneområdene.
- O-løp kan etter søknad tillates innenfor Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde med tilhørende naturreservater, fortrinnsvis utenfor hekke/yngleperioden 15. mai – 15. juli.
- All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.
- Aktiviteten skal bære preg av tradisjonelt og enkelt friluftsliv, med liten grad av teknisk tilrettelegging.
- All forurensning og forsøpling er forbudt. Avfall skal tas med ut av landskapsvernområdet.
- Alle veier og kjørespor som er beskrevet i tabell 11 kan benyttes til sykling.
- All ferdsel skal ta hensyn til reindriften.
- Ved behandling av søknader om nye tiltak/tilrettelegging for friluftsliv og idrett skal det innhentes uttalelse fra berørte reinbeitedistrikt.
- Ved tvil om organisert ferdsel er søknadspliktig – ta kontakt med forvaltningsmyndigheten på forhånd for avklaring og nærmere retningslinjer.

TILTAK

- Forvaltningen må sørge for god informasjon overfor besøkende og reiselivsaktører vedrørende hensynet til verneverdier og reindriften.
- Det skal utarbeides besøkstrategi for verneområdene som skal balansere hensynene mellom verneverdiene, besøkende og reiselivsaktørene.

4.6 TEKNISKE ANLEGG, BYGNINGER OG INNGREP INNENFOR OMRÅDET

STATUS

Etter krigen ble det i likhet med andre steder i landet også her satt opp en del hytter. Hyttene er i stor grad konsentrert langs Hyllingen, Rien og vannene lenger nord. Det er også satt opp hytter på en del setervoller. I alt 79 hytter/setre finnes innenfor verneområdet i Røros. I Tydal er det registrert 3 hytter. To av disse ligger på nord-sida av Møsjøen på sameiet mellom eiendommene 190/4 og 190/5. Den tredje ligger på sørsida av Store Skarddørssjøen like ved riksgrensen, på eiendommen 188/5. I tillegg er det oppført to naust i tilknytning til hyttene ved Møsjøen. Tabell 10 gir oversikt over bygningene i Tydal. Flere eiendommer i Røros kommune har i en jord-skiftesak fått rettigheter til naust utenfor egen eiendom og noen av disse naustene er bygd.

Hyttene og naustene benyttes både om sommeren og om vinteren. Det benyttes stort sett snøskuter for å frakte varer og bagasje inn til hyttene på vinterstid.

Det finnes ingen tilgjengelige hytter for allmennheten i verneområdet. Derimot ligger Nedalshytta, som tilhører Trondhjems Turistforening like nord for verneområdet. Det knyttes en del ferdsel i verneområdet til denne hytta.

Reindrifta har totalt fire gjeterhytter innenfor verneområdet. Langs riksgrensa nordover til Hyddsjøen og i Skardøra er det anlagt sperregjerder mellom Norge og Sverige (se figur 5).

Øyvollen beitelag har et gjerde for storfe i Ridalen.

Det går ei strømledning med stolper opp til Torsvollen, som går i grensa av området øst for Skottvollen og som krysser over verneområdet der det går langs langs Hydda øst for Hyddhåen.

Det er flere traktorveier og kjøretraséer innenfor verneområdene, og en status over disse er gitt i tabell 11, samt at de er vist på kart i vedlegg 9. Hvilken motorferdsel som tillates langs disse veier og kjørespor redegjøres det for i kap. 4.7.

MÅL FOR FORVALTNINGEN

Nye bygninger og anlegg i verneområdene kan kun oppføres etter tillatelse innenfor rammene av forskriften og retningslinjene i denne forvaltningsplanen.

TABELL 10: Oversikt over bygninger i Tydals-delen av Skardsfjella og Hyllingsdalen LVO.

INNGREP/TILTAK	HVOR	GNR./BNR.	EIERFORHOLD	VERNEOMRÅDE
Hytte	Møsjøen, nord	189/2	Privat	Skardsfjella og Hyllingsdalen LVO
Hytte	Møsjøen, nord	Sameiet mellom 190/4 og 190/5	Privat	Skardsfjella og Hyllingsdalen LVO
Hytte	Store Skarddørssjøen, sør	188/5	Privat	Skardsfjella og Hyllingsdalen LVO
Naust	Møsjøen, nord	Sameiet mellom 190/4 og 190/5	Privat	Skardsfjella og Hyllingsdalen LVO
Naust	Møsjøen, nord	Sameiet mellom 190/4 og 190/5	Privat	Skardsfjella og Hyllingsdalen LVO

TABELL 11: Oversikt over eksisterende veier og kjørespor innenfor verneområdene i Skardsfjella og Hyllingsdalen. Kart over veiene er vist i vedlegg 9

VEI NR	VEINAVN	KLASSIFISERING	KOMMENTAR
1	Hyllingdalsveien med stikkvei til Røbekkvollen, videre til Vigelåa, kjørespor videre til Hyllingstjønna. Stikkvei til Røbekkvollen (kl. 8).	Traktorvei kl. 7 til Blomsterhaugen, ellers traktorvei kl. 8.	Er en gammel hestevei som er rustet opp. Benyttes i dag som traktorvei av grunneierne og rettighetshaverne i området.
2	Kjørespor fra Gruvsjøen til Hyddkroken.	Klassifiseres ikke som traktorvei, kun kjørespor.	Har i lengre tid vært benyttet med traktor og i senere tid også med ATV.
3	Stikkvei til Gruvsjøvollen.	Traktorvei kl. 8.	
4	Vei fra Valsetvollen til 3 hytter ved Storhåen og Litjhåen.	Traktorvei kl. 8.	
5	Trasé fra Movollen til Lervahåen med tilhørende plantefelt.	Sti, klassifiseres ikke som vei.	
6	Vei fra Storelvavollen til storfeinnhegning.	Traktorvei kl. 8.	
7	Vei fra Storelvavollen til hytter ved Øversjøen.	Traktorvei kl. 7.	
8	Trasé fra Ridalsveien til båthavn ved Øversjøen.	Klassifiseres ikke som vei, kun kjørespor	Ønske om parkeringsplass
9	Vei fra Tjerråa til Sundet	Traktorvei kl. 7.	
10	Vei fra Ridalsveien til Sundet.	Traktorvei kl. 7.	
11	Vei fra Ridalsveien ved Nysetervollen til Litjrien.	Traktorvei kl. 8.	Veien slutter omtrent ved vernegrensa.
12	Vei sør for Sandbekken og inn i Litlrien NR.	Traktorvei kl. 7.	Veien slutter omtrent ved vernegrensa.
13	Vei fra Langvika til skogteig ved Sandvika.	Traktorvei kl. 8.	
14	Trasé fra Riosen til Rihåvollen.	Klassifiseres ikke som vei, kun kjørespor.	
15	Trasé fra Elvavollen til Litjhåen.	Kun en uthogd trasé, ingen vei.	
16	Traktorvei over dyrkamark og ned til Storhåen.	Traktorvei kl. 8.	
17	Veier ned mot Hyddhåen og Hydda, vestre trase går litt inn i landskapsvernområdet.	Traktorvei kl. 8.	
18	Vei i tilknytning til dyrkamark , som så vidt går inn i landskapsvernområdet	Traktorvei klasse 8.	

Hyllingen. Foto: Ole Jørgen Kjellmark.

Formålet med Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde er å ta vare på et større naturområde som er relativt lite påvirket av tyngre tekniske inngrep. I henhold til verneforskriften § 3 punkt 1.1 er området vernet mot inngrep som kan endre eller virke inn på landskapets art eller karakter. Det er forbud mot inngrep som vegbygning, oppføring og ombygging av varige eller midlertidige bygninger, anlegg og innretninger, henstilling av campingvogner, bobiler og maskiner,

vassdragsregulering, graving og påfylling av masse, sprenging og boring, uttak og fjerning av større stein og blokker, mineraler eller fossiler, drenering og annen form for tørrlegging, nydyrking, nyplanting, bakkeplanering, fremføring av luft- og jordledninger, bygging av bruer og klopper, oppsetting av skilt, opparbeiding og merking av stier, løyper og lignende. Kulturminner skal beskyttes mot skade og ødeleggelse. Opplistingen er ikke uttømmende.

RAMMER OG REGELVERK FOR FRITIDSBOLIGER I LANDSKAPSVERNOMRÅDET

Det er tillatt med vedlikehold av bygninger og andre anlegg. Vedlikehold skal skje i samsvar med tradisjonell byggeskikk og tilpasses landskapet. Vedlikehold omfatter ikke utvendig ombygging eller utvidelse.

Det kan søkes forvaltningsmyndigheten for ombygging og utvidelse av eksisterende bygninger i landskapsvernområdet, samt gjenoppbygging av bygninger, anlegg og innretninger som er gått tapt ved brann eller naturskade. Dette gjelder også riving av bygninger.

Det kan etter søknad gis tillatelse til oppføring av naust i samsvar med forvaltningsplanen, samt restaurering/gjenoppbygging av seter på Møsjødalsvollen.

Motorferdsel i forbindelse med transport av materialer til vedlikehold og byggearbeid på bygninger og anlegg må det søkes til forvaltningsmyndigheten om. Transporten skal fortrinnsvis foregå på eksisterende veger og kjørespor eller med luftfartøy eller beltekjøretøy på vinterføre.

RAMMER OG REGELVERK FOR TURISTHYTTER/STIER/SKILT/KLOPPER/BRUER I LANDSKAPSVERNOMRÅDET

Vedlikehold av eksisterende stier, skilt, bruer og liknende er tillatt i samsvar med forvaltningsplanen.

Det kan søkes forvaltningsmyndigheten for bygging av bruer og legging av klopper, samt oppsetting av skilt og merking av stier.

Oppføring av en (1) hytte for allmennheten kan skje i samsvar med forvaltningsplanen etter tillatelse fra forvaltningsmyndigheten.

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til oppføring av en (1) hytte i landskapsvernområdet for allmennheten i samsvar med forvaltningsplanen. Utgangspunktet for at denne bestemmelsen er tatt inn, er et ønske fra Trondhjems Turistforening, men det er ikke nødvendigvis slik at hytta skal være ei ordinær turistforeningshytte eid av Trondhjems Turistfo-

rening. Andre aktører kan også drifte ei slik hytte innenfor rammen om at den skal være til allmenn bruk, eks. ei privat drevet turisthytte. Plassering av ei slik eventuell hytte må bl.a. vurderes i forhold til et stinett i området. Reindriften skal høres dersom det blir aktuelt med oppføring av ny turisthytte. Det er hovedsakelig ikke ønskelig med nye tekniske inngrep i verneområdet.

RAMMER OG REGELVERK FOR BYGNINGER OG ANDRE INNGREP TIL JORDBRUKSFORMÅL, BEITEBRUK OG REINDRIFT I LANDSKAPSVERNOMRÅDET

Det er tillatt med oppsett av sanketrær og nødvendig gjerding i sone B, samt oppsetting av midlertidige gjerder i reindriften i sone A.

Det kan søkes forvaltningsmyndigheten om oppføring av bygninger og anlegg som er nødvendig til jordbruksformål, beitebruk og reindrift.

Det er fire gjeterhytter i området knyttet til reindriften (figur 6). Langs riksgrensen nordover til Hyddsjøen og i Skardøra er det sperregjerder mellom Norge og Sverige. Statkraft er pålagt å sette opp og vedlikeholde dette gjerdet, som

berører verneområdet i Skardøra. Ellers er reindriftsavdelingen hos Fylkesmannen i Sør-Trøndelag ansvarlig for vedlikehold av den norske gjerdestrekningen

Gamme ved Viglsjøen. Foto: Fjelldriv.

RETNINGSLINJER FOR OPPFØRING AV NYE BYGNINGER

Søknader om dispensasjon for nye bygninger knyttet til jordbruk, beitebruk eller reindrift i landskapsvernområdet vurderes i hvert enkelt tilfelle på bakgrunn av kriterier som behov, byggets størrelse og funksjon, beliggenhet (områdets uberørthet), tilknytning til annen bebyggelse, samt en vurdering av nødvendigheten av bygningen i nærings-sammenheng. Både nye og eksisterende bygninger skal passe i de naturlige omgivelsene. De skal ha en begrenset størrelse og ha mest mulig ensartet og enkel form tilpasset tradisjonell byggeskikk. Eventuelle nye hytter til gjeting/tilsyn i bufehold eller reindrift skal ikke overstige 25 m².

Nye hytter til fritidsbruk tillates ikke oppført i verneområdene. Eksisterende hytter som er av en slik størrelse at arealet dekker den funksjon og behov en fritidsbolig er ment å ha, kan ikke påregne dispensasjon for tilbygg. Ved tilbygg skal grunnflate av hytte ikke overstige 80 m².

Restaurering/gjenoppbygging av setra på Møsjødalsvollen må skje innenfor rammer gitt av både forvaltningsmyndigheten og kulturvernmyndighetene.

Uthus og naust skal være av en beskjeden størrelse, og ha funksjon som utedo, lagerplass for redskap, ved, båt m.m. De skal ikke være isolert eller innredet for opphold og overnatting.

For nye uthus og naust eller utvidelser/tilbygg settes maksstørrelse til 30 % av hovedbygg regnet ut fra størrelsen ved vernetidspunktet, eller maks 20 m².

Etter jordskiftesaken i Brekken fra 1953 ble hele området inndelt i delområder. Grunneiere som tilhører et delområde fikk da fiskerett i vann innenfor vedkommende delområde. Det ble da også et organisert fiskekortsalg for hvert delområde. Jordskiftet førte også til at flere fikk naustrettigheter på annen manns grunn. Av i alt 29 naust er 14 ennå ikke bygd. Jordskiftet har beskrevet nøyaktig beliggenhet for disse, jf. bruker-rapporten utarbeidet i verneprosessen, som beskriver dette nærmere. Innenfor retningslinjene over kan de naust som ikke er bygd etter søknad tillates bygd. Likeledes kan naust tillates oppført ved Viglsjøen og ved Knugltjønnen i Tydal kommune.

Plassering av ei eventuell hytte for allmenheten må vurderes i forhold til stinett og ferdsel i området. Reindriften skal høres dersom det blir aktuelt med oppføring av ny turisthytte.

All bygging skal være i tråd med lokal byggeskikk.

Byggesøknader skal på vanlig måte behandles både etter plan- og bygningsloven og naturmangfoldloven og inneholde beskrivelse av tiltaket, en begrunnelse for behovet, tegninger av bygningen, samt kart som viser plassering.

RAMMER OG REGELVERK FOR ENERGI- OG KRAFTANLEGG I LANDSKAPSVERNOMRÅDET I LANDSKAPSVERNOMRÅDET

Det er tillatt med drift og vedlikehold av eksisterende energi- og kraftanlegg og nødvendig istandsetting ved akutt utfall. Oppgradering/fornyelse av kraftlinjer for heving av spenningsnivå og øking av linjetverrsnitt er tillatt når dette ikke fører til vesentlige fysiske endringer i forhold til verneformålet.

Det kan søkes forvaltningsmyndigheten om oppgradering/fornyelse av kraftledninger som ikke faller under §3 punkt 1.2f.

RAMMER OG REGELVERK, SAMT RETNINGSLINJER FOR TRAKTORVEIER OG KJØRESPOR

Det er tillatt med alminnelig vedlikehold av eksisterende traktorveier og kjørespor. Vedlikeholdet skal skje på en slik måte at veien/kjøresporet opprettholder den standard som var på vernetidspunktet, og på en slik måte at vegen ikke endrer karakter. Det vil normalt være tillatt med nødvendig grusing langs veger som tidligere har vært gruset, men ikke endring til annet dekke som f.eks. asfalt. Vedlikehold omfatter også nødvendig vedlikehold av eksisterende grøfter, samt nødvendig rydding av skog/kratt langs veikantene. Standardheving er ikke tillatt. Bygging av nye veier er heller ikke tillatt.

TILTAK

- Lage bedre oversikt over eksisterende bygninger og anlegg i verneområdene, spesielt i Røros kommune.
- Lage byggeveileder, med nærmere angivelse av hva som menes med tradisjonell byggestil for ulike typer bygninger.
- Skaffe bildedokumentasjon av traktorveier og kjøretraséer.

4.7 MOTORISERT FERDSEL

4.7.1 STATUS

I forbindelse med utøvelse av reindrift og oppsyn benyttes snøskuter på vinteren i landskapsvernområdet og terrengmotorsykler på barmark. Det benyttes også snøscooter etter søknad for frakt av ved, varer og materialer til hytter, naust og seter innenfor verneområdene. Etter tillatelse blir det brukt snøskuter og løypemaskin for oppkjøring av skiløyper både i Røros og Tydal kommuner, som berører landskapsvernområdet i følgende områder (se løypenett på kart i figur 8 og 9):

1. Vauldalen i Røros
2. Nord i Rien-området i Røros
3. Gråsida/Møsjødalsområdet i Tydal

I landskapsvernområdet er det to sjøer der det er tillatt å benytte motor på båt, Rien og Hyllingen. Ved Rien finnes flere hytter. Hytteeierne i tillegg til grunneierne bruker motor på båt. Øversjøen nord for Rien blir i praksis betraktet som en del av Rien, da det ikke er noen høydeforskjell mellom de to sjøene, slik at motor på båt også er tillatt der. I Hyllingen brukes motor på båt mest til transport til eiendommene for rettighetshaverne og i forbindelse med fiske.

MÅL FOR FORVALTNINGEN

Holde motorisert ferdsel i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde med naturreservatene på et minimum.

I utgangspunktet er all motorisert ferdsel til lands og til vanns, herunder start og landing med luftfartøy, forbudt i både landskapsvernområdet og naturreservatene. Etter forskriftene (se vedleggene 1-6) er det åpnet for at nærmere bestemte former for nyttekjøring er tillatt og at det kan gis tillatelse til visse former for nyttekjøring etter søknad. Det er en intensjon om å begrense motorisert ferdsel til et minimum av hensyn til naturmiljø og friluftsliv.

Det er et betydelig transportomfang knyttet til fritidsbebyggelsen i området, og da særlig i Røros-delen av området, som har de fleste bygningene. Storparten av transporten skjer om vinteren med snøscooter, men noe transport skjer også på barmark med traktor og ATV langs traktorveier og kjøretraséer. I rapporteringen til Direktoratet for naturforvaltning (nå Miljødirektoratet) for 2012 var omfanget av tillatelser til hytter/setre 21, med i alt 114 enkeltturer. 3 tillatelser med i alt 17 turer ble gitt på barmark. 1 tillatelse med 1 tur til transport til hytte ble gitt med helikopter.

Noe transport skjer også i forbindelse med hogst av bjørk til ved, og da fortrinnsvis med snøscooter. Idet det ikke er nødvendig å søke om motorferdsel knyttet til skogsdrift, så lenge drifta er innenfor rammene som er gitt i denne planen (forskriftens § 3 punkt 5.2.g), har vi ikke oversikt over omfanget. Videre kjøres det en del med snøscooter i reindrift, men her har vi heller ikke oversikt over omfanget.

Det finnes ingen godkjente traséer som generelt er åpnet for kjøring med snøscooter i området. På svensk side går det en godkjent scootertrasé fram til Hyddsjøen. Denne er mye benyttet av isfiskere. Spesielt på ettervinteren er det såpass stor trafikk inn til hytter/setereiendommer at det i praksis er et fast scooterspor innover Hyllingsdalen over Hyllingen. Denne trafikken har i hovedsak utgangspunkt fra Høgvollveien. Noe trafikk går også ut fra Torsvollen.

4.7.2 HYTTEEIERE OG FASTBOENDE

RAMMER OG REGELVERK FOR HYTTEEIERE OG FASTBOENDE

Det er tillatt med motor på båt på Rien (inkl. Øversjøen) og Hyllingen.

Det er tillatt med bruk av motor på båt for kjøring til og fra naustet i Litlrien og naustene nord for Åbbårholet og vest for Øversjøholmen.

Det er også tillatt med motorferdsel på veien ned til va over Storhåen for grunneiere og hytteeiere.

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til transport av varer og utstyr til hytter, buer, setrer og lignende i landskapsvernområdet. Transporten skal fortrinnsvis foregå på eksisterende veger og kjørespor eller med luftfartøy eller beltekjøretøy på vinterføre.

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til bruk av beltekjøretøy på vinterføre for transport av personer med funksjonsnedsettelse til egen hytte, bu eller seter.

For hytter øst for Litlrien og Tjerråyan naturreservat (dvs. der det må kjøres gjennom reservatet, men der hytta ligger i landskapsvernområdet) kan det søkes om dispensasjon til bruk av beltekjøretøy på vinterføre for transport av materialer, varer og utstyr etter forskriften for naturreservatet.

I tillegg må det søkes for landskapsvernområdet (se over).

Forvaltningsmyndigheten kan også gi tillatelse til transport av materialer til vedlikehold og byggearbeid på bygninger, anlegg, klopper o.l. Transporten skal fortrinnsvis foregå på eksisterende veier og kjørespor eller med luftfartøy eller beltekjøretøy på vinterføre.

Litkåsvollen ved Rien. Foto: Marit S. Berger.

RETNINGSLINJER FOR MOTORFERDSEL I FORBINDELSE MED HYTTER OG FRITIDSBOLIGER:

- a) Det kan gis inntil fireårige tillatelser for transport av varer og utstyr med snøscooter på vinterføre til hytter, buer, setrer og lignende. Det samme gjelder bruk av snøscooter i forbindelse med frakt av materialer.
- b) Det gis kun dispensasjon i forbindelse med nyttetransport. Det gis ikke tillatelse til persontransport.
- c) For frakt av bagasje og utstyr til hytter med beltekjøretøy på vinterføre kan det gis inntil fem (5) turer per hytte og per sesong når avstand til brøytet veg er på minst 2,5 km. Siste kjøredag på våren er 1.mai. For transport på barmark langs veier og kjørespor vil vurderingene være strengere og det må konkret opplyses hva som skal transporteres og hvorfor det er nødvendig at transporten må skje på barmark. Praksis samordnes med kommunens behandling etter motorferdselloven.
- d) Dersom det er ledd i næring (utleie), kan det gis tillatelse utover de 5 turer med snøscooter til egen hytte.inntekt fra denne næringen må da kunne dokumenteres.
- e) For frakt av materialer til vedlikehold og byggearbeider med beltekjøretøy på vinterføre eller med traktor eller ATV på barmark langs traktorveier og kjøretraséer må vilkårene for dispensasjonen vurderes i hvert tilfelle ut i fra behov og type materialtransport. Transport bør i størst mulig grad skje på snøføre, og utenom typiske utfartsperioder, samt hekke-/yngletid for vilt. Ved søknad må vedlikeholdsarbeidet beskrives nærmere og behovet for materialtransport må henge sammen med dette. Ordinært, løpende vedlikehold med småreparasjoner utløser ikke mulighet for ekstra turer ut over det som eventuelt kan gis til ordinær utstys- og bagasjetransport.
- f) Søknad skal primært sendes via eget søknadsskjema som kan fås ved henvendelse eller hentes på forvaltningsmyndighetens nettsider. Det er viktig å beskrive hvilken trasè som skal benyttes (helst inntegnet på kart), formål med kjøringen og antall turer det er behov for, og ellers beskrive særskilte forhold.
- g) Forvaltningsmyndigheten kan sette vilkår om bl.a. tidsperioder det ikke kan kjøres og ellers angi trasè som skal benyttes. Ved tillatelser til motorisert ferdsel skal det følge med kjørebok som skal føres før hver enkelt tur.

Bruk av snøscooter i forbindelse med funksjonsnedsettelse

- h) Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til bruk av snøscooter eller annet beltekjøretøy på vinterføre for transport av personer med funksjonsnedsettelse til egen hytte, bu eller seter. Dette skal vurderes strengt, og det er viktig å skille mellom varig funksjonsnedsettelse og uførhet/sykdom som er en naturlig følge av alder.
- i) Ved søknad i forbindelse med transport av personer med funksjonsnedsettelse kreves legeerklæring/konkret vurdering fra lege som bekrefter at vedkommende ikke kan gå på ski.
- j) Ved denne kjøringen gjelder de samme vilkår som for annen kjøring til hyttene (se punktene a, e og f over, som er mest relevante). Praksisen for å gi turer skal være restriktiv. Eventuell dispensasjon og antall turer skal ses i sammenheng med de turene som gis for frakt av utstyr og bagasje.

Det settes normalt ikke krav om bruk av leiekjører, men den som får en tillatelse, kan velge å benytte leiekjører for å utføre transporten.

4.7.3 OPPKJØRING AV SKILØYPER

RAMMER OG REGELVERK FOR OPPKJØRING AV SKILØYPER

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til oppkjøring av skiløyper i samsvar med forvaltningsplan.

RETNINGSLINJER FOR MOTORFERDSEL I FORBINDELSE MED OPPKJØRING AV SKILØYPER

- a) Etter søknad kan oppkjøring av skiløyper (skispor) angitt i figur 8 og 9 foregå i landskapsvernområdet i perioden 15.12 til 30.04 og med en slik hyppighet som er nødvendig for å opprettholde tilfredsstillende standard på løypene. Unntaket er løypa fra Gråsida og østover i retning Rotåsjøen, som det av hensyn til fjellrev ikke lenger vil bli gitt tillatelse til å kjøre opp. Løypa over Gråsida i Tydal kan av hensyn til reindrifta ikke kjøres opp før etter 1. januar.
- b) Det kan gis flerårige tillatelser.
- c) For løyper i Vauldalen-Brekken-området (figur 8) kan både snøscooter og løypemaskin brukes til løypepreparering.
- d) For løyper merket blått på kartet på figur 9 kan det foruten snøscooter også benyttes løypemaskin dersom Tydal kommune gir tillatelse til det. Når det er lite snø, og dermed fare for vesentlig terrengslitasje ved bruk av løypemaskin, skal kun snøskuter benyttes.
- e) Snøscooterne som brukes bør være merket med egen vimpel og kjørende må være utstyrt med eget ID-kort som viser hvem de kjører for.
- f) Ved søknad om nye løyper skal det avklares med berørt kommune om dette er i tråd med godkjent løypeplan. Reindrifta skal høres.
- g) Kjøringen må skje med hensyn til naturmiljø, friluftsliv og reindrift.

4.7.4 REDNINGS- OG FORSVARSVIRKSOMHET

RAMMER OG REGELVERK FOR REDNINGS- OG FORSVARSVIRKSOMHET

Det er tillatt med motorferdsel ved militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulans-, politi-, brannvern-, rednings-, og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingskjøring.

RETNINGSLINJER FOR MOTORFERDSEL I FORBINDELSE MED REDNINGS- OG FORSVARSVIRKSOMHET

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til øvelseskjøring i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde og i Viglåa, Djuptjønnna, Tjerråøyan og Litlrien naturreservat, for formål nevnt ovenfor.

Når det gjelder øvelseskjøring i forhold til redningstjeneste forutsettes det at det gjelder koordinerte opplegg i regi av politiet og redningstjenesten.

Klima og miljødepartementet har i brev av 31.01.2013 gitt retningslinjer om redningstjenestens bruk av snøscooter i utmark og i verneområder, som må følges:

- Vurderinger etter naturmangfoldloven §§ 8-12
- Tillatelse skal som hovedregel bare gis til øvingskjøring og kjentmannskjøring som er ledd i en øvingsplan. Brevet beskriver hva en slik øvingsplan skal inneholde.
- Dersom øvingsplanen er forankret sentralt (på nasjonalt nivå) hos Røde Kors Hjelpekorps, Norsk Folkehjelp, Norske redningshunder eller andre lignende større redningsorganisasjoner, og planen er i samsvar med vurderinger fra lokal redningsentral, skal forvaltningsmyndigheten normalt gi tillatelse til kjøring som omsøkt i planen, såfremt dette ikke vil stride mot vernevedtakets formål og ikke vil påvirke verneverdiene nevneverdig.
- Det kan også gis tillatelse til motorferdsel knyttet til forebyggende redningstjeneste/sikring, som merking/varsling av rasfare, farlige isforhold og lignende. Slikt arbeid bør også vurderes i øvingsplan for redningsvirksomhet. Det er politiet som skal bedømme og avgjøre behov og omfang av slike sikringstiltak og besørge nødvendig iverksettelse.

Øvingskjøring på snøskuter for generelt å trene på ulike typer terreng skal foregå utenom verneområdene.

Ved forsvarets lavtflygning bør det tas hensyn til rein og hekketider for fugl i området.

4.7.5 REINDRIFT

På grunn av forskjellige reguleringer av reindriften, med bl.a. tidsfrister og krav til gjennomføring av ulike arbeidsoperasjoner som kalvemerking, slakting, skillinger og tellinger, er næringen i dag stilt overfor store krav til effektivitet. Dette gjør at reindriften er avhengig av å nytte motorisert transport til gjeting, samling til kalvemerking og slakting, samt flyttinger mellom beiteområdene.

På barmark gjelder det terrenggående motorsykler og helikopter, og vinterstid snøscootere og helikopter.

Videre brukes motoriserte kjøretøy av Statkraft i samband med vedlikehold av reinsgjerdet i området Falksjøen-Skardøra. Det samme gjelder Fylkesmannens reindriftsavdeling i forbindelse med oppsyn og vedlikehold av deler av sperregjerdet mellom Norge og Sverige.

RAMMER OG REGELVERK FOR MOTORFERDSEL I REINDRIFT

Det er tillatt med nødvendig bruk av beltekjøretøy på vinterføre i forbindelse med reindrift.

Det er tillatt med bruk av beltekjøretøy på vinterføre i forbindelse med inspeksjon og vedlikehold av reindriftras grensegjerde mellom Sverige og Norge.

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til bruk av luftfartøy i forbindelse med reindrift.

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til bruk av motorkjøretøy på barmark i forbindelse med reindrift. Det kan gis flerårige tillatelser. Det er et vilkår at tillatelsen koordineres med, og tas inn i distriktsplan i henhold til reindriftsloven, slik at næringen kan utøves på tilfredsstillende måte.

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til bruk av lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget for kontroll og vedlikehold av reindriftras grensegjerde mellom Sverige og Norge.

RETNINGSLINJER FOR MOTORFERDSEL I FORBINDELSE MED REINDRIFT

- a) Vedtatt distriktsplan for reinbeitedistriktet, i henhold til reindriftsloven, må sendes inn til forvaltningsmyndigheten og være oppdatert i forhold til gjeldende lovverk for å utgjøre et faglig grunnlag for søknadsbehandling med hensyn til motorisert ferdsel på barmark. Om nødvendig må distriktsplanen oppdateres i samsvar med de rammer som gis for barmarkskjøring etter verneforskriften.
- b) Det kan gis inntil fireårige tillatelser til bruk av barmarkskjøretøy og luftfartøy ut fra reinbeitedistriktets distriktsplan.
- c) Forvaltningsmyndigheten kan eventuelt sette restriksjoner knyttet til for eksempel omfang, kjøretøraséer og sårbare områder.

4.7.6 JORBRUK OG SKOGBRUK

Status for jordbruk og skogbruk er gitt i kap. 4.2.1. I dette kapittelet utdypes rammer knyttet til motorferdsel i jordbruk og skogbruk.

JORDBRUK

RAMMER OG REGELVERK FOR MOTORFERDSEL I JORDBRUK

Det er tillatt med motorferdsel på innmark i forbindelse med drift av jordbruksarealer.

Motorferdsel for transport av syke/skadde dyr er tillatt. Dyret må være lokalisert på forhånd. Kjøretøy som brukes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til forvaltningsmyndigheten eller oppsynet i forkant.

Det er tillatt med motorferdsel på traktorveier og langs kjøretreaser for jordbruksformål.

Det må søkes om tillatelse til motorferdsel i forbindelse med husdyrhold og transport av utstyr og vedlikehold av setrer og buer som brukes i forbindelse med husdyrhold.

RETNINGSLINJER FOR MOTORFERDSEL I FORBINDELSE MED UTØVELSE AV JORDBRUK

- a) Motorferdsel med barmarkskjøretøy utenom dyrkamark må begrenses til et minimum av hensyn til verneverdier og annen ferdsel i området.
- b) Dersom det ikke er mulig å gi melding til forvaltningsmyndigheten eller oppsyn i forkant av transport av syke/skadde dyr, må det gis beskjed i etterkant.
- c) Det kan gis inntil fireårige tillatelser til motorisert ferdsel i forbindelse med husdyrhold som f.eks utkjøring av saltslikkesteiner.
- d) Søknader om utplassering av saltslikkesteiner bør være koordinert gjennom beitelag og bør inneholde kart med oversikt over områder og trasèer for utplassering av saltslikkesteiner og kjøring.

SKOGBRUK

Rammer for skogsdrift og vedhogst i verneområdene er gitt i kap. 4.2.1. I dette delkapittelet gis rammer for motorisert ferdsel i forbindelse med skogsdrift. Sone A har den mest fjerntliggende og høyest liggende skogen i verneområdet. På grunn av lang transport med fare for terrengskader settes det strengere rammer for motorferdsel i skogbruk i sone A, generelt slik at barmarkskjøring ikke tillates.

I sone B kan også lette maskiner som traktor og lette skogsmaskiner brukes i skogsdrifta på barmark, forutsatt at det ikke blir vesentlige terrengskader. Den aktsomhet som må utøves i forhold til faren for kjøreskader vil være strengere enn den som generelt gjelder i skogbruket. Er det en betydelig fare for at det blir vesentlige kjøreskader, skal kjøringen ikke finne sted. En skal ikke basere seg på at det er uproblematisk med kjøreskader, så lenge disse utbedres. Selv langs utbedrete kjøreskader kan det i dette relativt høytliggende området ta tid før kjøreskadene gror til, med den fare for utvasking av jorda som dette gir.

RAMMER OG REGELVERK FOR MOTORFERDSEL I SKOGBRUK

Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde

Motorferdsel i forbindelse med skogsdrift og vedhogst i samsvar med forvaltningsplan er tillatt.

Naturreservatene

Skogbruk og hogst i **Litlrien, Tjerråøyan og Djuptjønn**a naturreservater er forbudt, dermed også motorferdsel i den forbindelse.

I **Viglåa** naturreservat kan det etter søknad gis tillatelse til vedhogst, samt til nødvendig motorferdsel i den forbindelse.

I **Finnfloen** naturreservat er plukkhogst av ved til grunneiers eget bruk tillatt, herunder nødvendig bruk av snøscooter. Tømmertransport med jordbrukstraktor eller hest på frossen, snødekt myr og oppkjøring av fast spor før slik transport er også tillatt

RETNINGSLINJER FOR MOTORFERDSEL I FORBINDELSE MED SKOGBRUK OG VEDHOGST I SKARDSFJELLA OG HYLLINGSDALEN LANDSKAPSVERNOMRÅDE

- a) I både sone A og B er det generelt tillatt å bruke snøscooter eller annet beltekjøretøy på snødekt mark til skogbruk som er næringsbasert. For vedhogst gjelder de samme rammer som i motorferdselsforskriften, det vil si at det er tillatt med nødvendig transport av ved fra egen eiendom til fast bopel, mens annen transport av ved er søkepliktig.
- b) I sone A er det forbudt å bruke barmarkskjøretøy til hogst og/eller transport av virke og ved.
- c) I sone B kan i tillegg også andre kjøretøyer, eksempelvis traktor og lette skogsmaskiner, brukes i skogsdrift, også på barmark. Forutsetningen er at utstyret ikke gir vesentlige terrengskader. Dette tilsier at både utstyr, markas bæreevne og tåleevne i forhold til kjøreskader må vurderes ved valg av utstyr. Den aktsomhet som må utøves i forhold til faren for kjøreskader vil være strengere enn den som generelt gjelder i skogbruket. Er det en betydelig fare for at det blir vesentlige kjøreskader, skal kjøringen ikke finne sted. Eventuelle kjøreskader må rapporteres til forvaltningsmyndigheten og utbedres på en god måte. Oppsynet skal godkjenne slik utbedring av kjøreskader.
- d) Ordinær skogsdrift skal ikke skje i perioden 1. april til 15. juli, av hensyn til fuglers og dyrs hekke- og yngletid. Dette gjelder ikke plukkhogst av ved i mindre omfang.

4.7.7 JAKT OG FISKE

Felt elg transporteres nå som oftest ut med motoriserte kjøretøyer som ulike typer beltegående kjøretøyer, ATV eller traktor. I landskapsvernområdet er det generelt tillatt å bruke lette beltegående kjøretøyer til uttransport av felt elg, samt å bruke lett terrengkjøretøy eller traktor langs veier og kjørespor. Klima- og miljødepartementet har avklart at ATV med belter også går inn under betegnelsen «lett beltegående motorkjøretøy», slik at dette også kan benyttes. Av og til brukes båt til uttransport av felt elg. Motor på båt er tillatt brukt på Rien og Hyllingen, også i forbindelse med lovlig jakt, som for eksempel uttransport av felt elg eller inn/uttransport av utstyr til jakta. Motor på båt på Rien og Hyllingen er også tillatt i forbindelse med fiske og fiskekultivering.

Elgu med kalv. Foto: Roger Aasback

RAMMER OG REGELVERK FOR MOTORFERDSEL I JAKT OG FISKE

Bruk av lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget for uttransport av felt elg og hjort og lett terrengkjøretøy eller traktor på traktorveier og kjørespor i samsvar med forvaltningsplan er tillatt.

Bruk av motor på båt på Rien og Hyllingen er tillatt, og vil dermed også gjelde i forbindelse med jakt og fiske.

RETNINGSLINJER FOR MOTORFERDSEL I FORBINDELSE MED JAKT OG FISKE

- a) Ved utkjøring av felt elg og hjort er det tillatt å benytte lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget, som f.eks. jernhest. Klima- og miljødepartementet har også avklart at ATV med belter inngår i betegnelsen «lett beltekjøretøy». Det forutsettes da at farten er moderat, tilsvarende gangfart På traktorveier og kjørespor listet opp i tabell 11 og vist i vedlegg 9 kan det benyttes lett terrengkjøretøy og traktor.
- b) Det er tillatt å bruke motor på båt i Rien og Hyllingen, også i forbindelse med lovlig jakt og fiske.
- c) Transport i forbindelse med reparasjon og utskifting av båter er aktuelt å tillate etter naturmangfoldloven § 48.

4.7.8 KRAFTANLEGG

I Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvern-område er det ingen tyngre vasskraftutbygging

eller større kraftlinjer, kun en strømlinje som går til Torsvollen og som så vidt berører området sør for Torsvollen.

RAMMER OG REGELVERK FOR MOTORFERDSEL I FORBINDELSE MED DRIFT, VEDLIKEHOLD OG OPPGRADERING / FORNYELSE AV EKSISTERENDE ANLEGG

Det er tillatt med motorisert ferdsel i forbindelse med akutt utfall på kraftlinjer. Det skal sendes melding til forvaltningsmyndigheten etter kjøring, jf § 3 punkt 5.2 k.

Det må søkes dispensasjon til motorisert ferdsel i forbindelse med drift, vedlikehold og oppgradering/fornyelse av eksisterende anlegg, jf § 3 punkt 5.3 h.

RETNINGSLINJER FOR MOTORFERDSEL I FORBINDELSE MED DRIFT, VEDLIKEHOLD OG OPPGRADERING/FORNYELSE AV EKSISTERENDE ANLEGG

- a) Det kan gis inntil fireårige tillatelser til motorisert ferdsel i forbindelse med drift og vedlikehold av eksisterende anlegg i verneområdene.
- b) Lett beltekjøretøy på vinterføre bør brukes i forbindelse med motorisert ferdsel ut til kraftanleggene.

Scootertransport i Skardsfjellet. Foto: Marit S. Berger.

4.8 KULTURMINNER OG KULTURLANDSKAP

STATUS

Se kapittel 2.5 om kulturminner og kulturlandskap.

MÅL FOR FORVALTNINGEN

Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde skal forvaltes på en slik måte at kulturminner og kulturlandskapet i verneområdet ivaretas.

I henhold til lov om kulturminner defineres kulturminner som alle spor etter menneskelig virksomhet, også lokaliteter det knytter seg historiske hendelser, tro eller tradisjon til. Kulturmiljøer er områder hvor kulturminner inngår som en del av en større helhet eller sammenheng. Dette er en relativt vid definisjon, som i praksis vil si alle nye og gamle spor etter folk.

Kulturminner eldre enn fra 1537 og samiske kulturminner eldre enn 100 år er automatisk fredet i

medhold av kulturminneloven.

I forskriftens § 2 (formålet) i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde står det at «Vernet omfatter også verdifulle innslag av kulturlandskap, kulturminner og sammenhengen mellom disse, særlig de tallrike samiske kulturminner.» Kulturminner og kulturlandskap er dermed en del av verneverdiene i landskapsvernområdet som skal beskyttes mot inngrep og ødeleggelse.

RAMMER OG REGELVERK FOR KULTURMINNER OG KULTURLANDSKAP

Kulturminner skal beskyttes mot skade og ødeleggelse i Skardsfjella og Hyllingsdalen LVO.

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

Forvaltningsmyndigheten kan iverksette tiltak for å fremme formålet med vernet.

I Finnfloen naturreservat er det ikke bestemmelser om kulturminner og kulturlandskap.

Uthus på Øyvollen ved Rien Foto: Marit S. Berger.

RETNINGSLINJER FOR FORVALTNING OG BRUK – KULTURMINNER OG KULTURLANDSKAP

- a) Sør-Trønderlag fylkeskommune og Sametingets kultur- og miljøvernavdeling er regionale kulturminnemyndigheter, og skal involveres i alt arbeid i tilknytning til kulturminner.
- b) Verdifulle kulturminner og kulturlandskap med tilhørende bygningsmiljø skal i størst mulig grad ivaretas gjennom den forvaltning som utøves. Dette bør utdypes / konkretiseres gjennom å identifisere de viktigste objektene.
- c) Automatisk fredede kulturminner innenfor verneområdene i Skardsfjella og Hyllingsdalen skal i utgangspunktet ikke merkes og tilrettelegges for publikum.
- d) Ved tillatelse til vedlikehold av stier og lignende eller til bygningsmessige tiltak som forutsetter terrenginngrep som uttak av torv og stein, skal det settes vilkår om at objekter av kulturhistorisk verdi ikke skades.

TILTAK

- Lage oversikt over viktige/verdifulle kulturminner i verneområdene i Skardsfjella og Hyllingsdalen.

4.9 UNDERVISNING, FORMIDLING OG FORSKNING

STATUS

Verneområdene i Skardsfjella og Hyllingsdalen har store verdier både innenfor geologi, flora og fauna, og det er målsetting å styrke overvåkingen

av disse verdiene. En utfordring vil være å legge til rette for forskning og undervisning uten at dette forringer verneverdiene og kommer i konflikt med vernets formål.

De siste årene har det vært stort fokus på fjellreven og artens truede status og arbeid med å øke bestanden. Gjennom formidling bør arbeidet knyttet til forvaltningen av fjellrev både på norsk og svensk side gjøres bedre kjent.

MÅL FOR FORVALTNINGEN:

Innenfor rammen av verneforskriftene skal Skardsfjella og Hyllingsdalen kunne brukes til undervisning og formidling for læring om naturmiljøet. Dette skal skje uten at det går på bekostning av verneverdiene i verneområdene.

Det skal legges til rette for forskning som er viktig for det biologiske mangfoldet og for kulturminnekvallitetene.

Foring av fjellrev i Skardsfjella. Foto: Marit S. Berger.

RAMMER OG REGELVERK FOR UNDERVISNING, FORMIDLING OG FORSKNING:

For bruk av området i undervisning og formidling gjelder de samme reglene som for friluftsliv, se kap 4.5.

Forvaltningsmyndigheten kan gi dispensasjon til vitenskapelige undersøkelser etter naturmangfoldlovens § 48, dersom det ikke påvirker verneverdiene nevneverdig (jf. at forskriftenes § 7 er opphevet).

RETNINGSLINJER FOR UNDERVISNING, FORMIDLING OG FORSKNING

For bruk av området i undervisning og formidling gjelder de samme retningslinjer som for friluftsliv, se kap 4.5.

For vitenskapelige undersøkelser og utsetting av truede arter (eller andre arter) i verneområdene skal det søkes forvaltningsmyndigheten om dispensasjon. Dersom aktiviteten kan skje utenfor verneområdet, skal den legges utenfor. Ved søknaden skal det foreligge en detaljert prosjektbeskrivelse.

5 FORVALTNINGSOPPGAVER OG TILTAK

5.1 OPPSYN

Med vernevedtaket oppstår det behov for å føre kontroll med verneforskriftene og at eventuelle dispensasjonsvedtak overholdes. Et effektivt og naturfaglig dyktig oppsyn er viktig for å kunne følge med i utviklingen i verneområdene, både når det gjelder naturtilstanden og bruken av området.

Statens naturoppsyn (SNO) ble opprettet med hjemmel i lov om naturoppsyn av 21.06.1996, og skal ivareta nasjonale miljøvernoppgaver og forebygge miljøkriminalitet. Statens naturoppsyn har ansvar for oppsyn i verneområdene i Norge. Lov om naturoppsyn hjemler et helhetlig naturoppsyn innenfor særlovene naturmangfoldloven, friluftsløven, motorferdselloven, kulturminneloven, viltloven, lakse- og innlandsfiskloven og deler av forurensingsloven og fritids- og småbåtloven.

Statens Naturoppsyn sine kjerneoppgaver er:

- Å ivareta nasjonale miljømål
- Kontroll i forhold til lover, forskrifter og andre regelverk
- Å forebygge miljøkriminalitet
- Veiledning og informasjon

Kan/bestillingsoppgaver er:

- Praktiske skjøtselsoppgaver av ulik art
- Registrering og dokumentasjon

Oppsyn ved Litlrien. Foto: Marit S. Berger.

Viktige oppgaver for oppsynet blir dermed:

- Oppsynet skal påse at bestemmelsene i verneforskriftene overholdes
- Oppsynet skal bistå/veilede grunneiere ved praktisk utføring av skjøtselsarbeid beskrevet i forvaltningsplanen.
- Oppsynet skal følge opp overvåkningsplan for oppnåelse av bevaringsmål for verneområdene, både for fugl og vegetasjon.
- Oppsynet skal drive informasjonsarbeid og ha tilsyn med informasjonstavler, verneskilt og grensemerker.
- SNO skal samarbeide med andre etater, herunder grunneiere, fjellstyret, brukere, forvaltningsmyndigheten og politi. Oppsynsvirksomheten skal utformes i samråd med forvaltningsmyndigheten.
- Den etablerte rutinen for bestillingsdialogen mellom forvaltningsmyndigheten og SNO videreføres, slik at en i felleskap kan prioritere aktuelle oppgaver for oppsynet.

5.2 OPPFØLGING AV SKJØTSELS-TILTAK

Eventuell skjøtsel skal skje innenfor rammene gitt i naturmangfoldloven § 47 (se boks under). Den største utfordringen i delområder med kulturlandskap i Skardsfjella og Hyllingsdalen

landskapsvernområde er gjengroing, og å få satt i gang skjøtsel i de områdene som er mest verdifulle. De naturfaglige verdiene tilstand og trusler, samt forslag til tiltak er beskrevet i kapittel 3. Bevaringsmålene for de naturfaglige verdiene og skjøtsel som vil bidra til måloppnåelse er satt opp i kapittel 3. Tiltaksplan er satt opp i vedlegg 14 med tidsrammer og stipulerte kostnader.

Naturmangfoldloven § 47 Skjøtsel av verneområder

I verneområder etter dette kapittel kan forvaltningsmyndigheten foreta skjøtsel og grensemerking av verneområdet. Forvaltningsmyndigheten skal, hvis mulig, inngå avtale med grunneiere om at denne utfører nærmere bestemte skjøtselstiltak. Forvaltningsmyndigheten kan også inngå avtale med interesserte organisasjoner eller andre om at disse utfører slike skjøtselstiltak.

Som skjøtsel kan foretas tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstanden som er formålet med vernet, herunder tiltak for å kanalisere ferdsel, fjerning av vegetasjon eller fremmede treslag og restaurering etter naturinngrep. Skjøtselstiltak som innebærer høsting av naturlige ressurser eller en vesentlig endring i naturtilstanden slik den var da vernearbeidet tok til, jf § 42 (nml) eller § 45 første ledd (nml), kan ikke skje etter denne paragraf.

Berører skjøtselstiltak privat eiendom eller rettigheter i verneområdet, skal eieren eller rettighetshaveren så vidt mulig varsles på forhånd. Økonomiske fordeler ved gjennomføring av skjøtselstiltak tilfaller grunneieren eller rettighetshaveren.

5.3 OVERVÅKNING

En god forvaltning krever kunnskap om naturkvalitetene innenfor verneområdet og tilstanden på disse. En overvåkning av naturkvalitetene er nødvendig for å vurdere tilstand og eventuelt behov for tiltak. Det har ikke vært gjennomført systematisk overvåkning av verneområdene tidligere. En del arbeid ble gjort på 1970-tallet knyttet til botanikk i Rien-Hyllingenområdet (Elven 1978). Lignende undersøkelser, i tillegg til ornitologiske undersøkelser, ble utført i Øvre Glåma, i forbindelse med verneplanen for vassdrag på 1980-tallet (Elven & Hveem 1986, Bekken 1984). Ellers ble det gjort ornitologiske undersøkelser nord i Rien i forbindelse med utarbeiding av verneplanen for Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde med Viglåa, Litlrien, Tjerråa og Djuptjønna

naturreservater (Fylkesmannen i Sør-Trøndelag 2003). Det ble gjennomført registreringer i kulturlandskapet på en del setervoller og tidligere bosatte plasser i 2010 (Øien 2011). Ut fra disse tidligere registreringene har vi et utgangspunkt for å kunne overvåke naturkvalitetene i fremtiden. I forbindelse med utarbeiding av forvaltningsplanen er det definert bevaringsmål for utvalgte naturkvaliteter og for å nå disse må det utføres flere skjøtselstiltak i tida fremover.

Overvåkning vil gi svar på om bevaringsmålene nås. Det må settes opp en overvåkningsplan med angitte måle-/tellemetodikk. Personer som skal overvåke måloppnåelsen må kunne kjenne igjen de konkrete artene (planter og fugl) som det er laget bevaringsmål for. Oppdrag om overvåking må derfor settes bort til personer/institusjoner

med kompetanse/kunnskap om den overvåking som skal skje. Noe kan utføres av SNO, men noe må muligens settes bort til andre fagmiljøer. Overvåkningen av Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde med Viglåa, Litlrien, Tjerråøyan, Djuptjønna og Finnfloen naturreservater skal gi økt kunnskap om naturkvalitetene, endringer i tilstand, inkl. som følge av menneskelige påvirkninger og skal gi økt kunnskap om hvordan eventuell skjøtsel påvirker naturkvalitetene.

5.4. INFORMASJON OG TILRETTELEGGING

Informasjon og holdningsskapende arbeid vil bli stadig viktigere i forvaltning av verneområder. Det er også en sentral nøkkel til å lykkes i samarbeid mellom kommuner, grunneiere og andre brukere av verneområdene. Det blir i Stortingsmelding nr. 62 (1991-92) pekt på at informasjon og holdningsskapende arbeid er viktig for å skape bedre forståelse for naturvern generelt, og motivere til naturvennlig framferd både i og utenfor verneområdene.

Informasjonen som blir gitt om Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde skal bidra til å styre bruken av områdene, slik at vernekvalitetene ikke blir forringet. Ved økende press på verneområdene våre blir det stadig viktigere med informasjon til brukerne. Det viktigste ved informasjonsarbeidet er å gi brukerne av verneområdene kunnskap om verdiene som finnes og hvilke krav som er satt til bruken av området. Informasjon kan også med fordel rettes mot skolene i distriktet rundt verneområdene.

Utformingen av ute-informasjon skal være i tråd med prinsippene for naturvennlig tilrettelegging. Informasjon skal ikke spres ut i terrenget, men gjøres tilgjengelig ved sentrale knutepunkt som innfallsporter til landskapsvernområdet og på Turistforeningens hytter.

Overvåking av Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde med Viglåa, Litlrien, Tjerråøyan, Djuptjønna og Finnfloen naturreservater skal gi svar på om bevaringsmålene blir nådd og gi grunnlag for om skjøtselstiltakene må justeres.

Utvikling og tilstand i forhold til bevaringsmålene skal evalueres av forvaltningsmyndigheten og tiltak skal settes inn om nødvendig.

Det er laget tavler og plakater for verneområdene, som i 2014 er satt opp på følgende steder:

1. Vauldalen, både ved hotellet og ved veien til Gruvsjøen
2. Høgvollen
3. Torsvollen
4. Storelvavollen
5. Stugudal camping
6. Ved Sylsjøvegen, på svensk side.

I tillegg kan det være aktuelt å sette opp informasjon et sted i Brekken sentrum.

Torsvollen er en hovedinnfallsport til Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde. På Torsvollen har de hatt visse konflikter omkring parkering og ferdsel nært innpå gården og hjorteinnhegninga. Det er derfor utarbeidet en plan tilrettelagt ved Torsvollen for besøkende i form av parkering, skilting, informasjonsbu, toalett og søppelhåndtering. Eierne av Torsvollen har en vaktmesterfunksjon med en godtgjørelse for å se til anleggene. Mye av vinterutfarten i Hyllingenområdet starter på parkeringsplassen på Mela/Høgvollen (Bakkarya), og går på østsiden av Hyllingen.

FORVALTNINGSMÅL FOR INFORMASJON OG TILRETTELEGGING:

- Informasjonsarbeid i og utenfor Skardsfjella og Hyllingsdalen skal bidra til at alle besøkende får informasjon om naturkvalitetene i området og bestemmelsene i verneforskriftene.
- Informasjonsarbeidet skal bidra til at naturkvalitetene ivaretas.
- Tilrettelegging for ferdsel skal sikre naturkvalitetene i verneområdene.

RETNINGSLINJER FOR INFORMASJON OG TILRETTELEGGING:

All informasjonsmateriale skal utarbeides av eller i samarbeid med eller i forståelse med forvaltningsmyndigheten.

TILTAK:

Informasjon mot skoler i nærområdet.

Infotavle ved Vauldalen. Foto: Marit S. Berger.

6 SAKSBEHANDLING

6.1 FORVALTNINGSMYNDIGHETER

Ansvar for forvaltningen av Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde med de fem naturreservatene involverer følgende myndigheter:

Klima- og miljødepartementet (KLD) er øverste myndighet for miljøforvaltningen i Norge. Departementet har ansvaret for at den miljøpolitikken Stortinget har vedtatt blir gjennomført. KLD er overordnet myndighet for forvaltningen av områder vernet etter naturvernloven (senere naturmangfoldloven) og viltloven.

Miljødirektoratet er øverste fagmyndighet for naturvernsaker i Norge. Miljødirektoratet har hovedansvar for forvaltning av områder vernet etter naturmangfoldloven og viltloven. Det er Miljødirektoratet som avgjør hvem som skal være forvaltningsmyndighet for det enkelte verneområde. Miljødirektoratet er klagemyndighet på vedtak fattet av verneområdestyret. Miljødirektoratet skal også veilede forvaltningsmyndigheten i praktiseringen av verneforskriftene. Forvaltnings- og skjøtselsplaner for store verneområder skal godkjennes av Miljødirektoratet, noe som dermed også gjelder for denne planen.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag var forvaltningsmyndighet for Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde og de fem naturreservatene fram til at verneområdestyret overtok, den 21.03.2013. Fylkesmannen er arbeidsgiver for verneområdeforvalteren. Fylkesmannen har klagerett på vedtak fattet av verneområdestyret.

Verneområdestyret for Skardsfjella og Hyllingsdalen som er opprettet av MD (nå KLD) har etter den nye forvaltningsordningen overtatt forvaltningsmyndigheten fra Fylkesmannen i Sør-Trøndelag fra og med den 21.03.2013. KLD har bestemt at det skal være et eget verneområdestyre for Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde med tilgrensende naturreservater. Verneområdestyret består av politisk valgte representanter fra kommunene (en fra hver kommune, dvs. 2 repr.), fylkeskommunen (1 repr.) og Sametinget (2 repr.), i alt 5 representanter.

Det er tilsatt en verneområdeforvalter, som har sekretariatsfunksjon for verneområdestyret, samt bidrar til å gjennomføre den forvaltning som bestemmes av verneområdestyret. Verneområdeforvalteren har også sekretariatsfunksjonen for nasjonalparkstyret for Skarvan og Roltdalen og Sylan.

Behandling av kurante ferdselssaker er i sak 5/2016 i Verneområdestyret for Skardsfjella og Hyllingsdalen delegert til forvalter.

Verneområdestyret har ansvar for å forvalte verneforskriftene i tråd med verneformålet og treffe nødvendige tiltak hvis verneverdier trues. Forvaltningsansvar for et verneområde innebærer bl.a. rettslig kompetanse til å utøve myndighet innenfor rammen av verneforskriftene. Denne kompetansen er i hovedsak knyttet til dispensasjonsmyndighet og myndighet til å gi utfyllende retningslinjer om forvaltning og skjøtsel gjennom forvaltningsplaner. De rettslige rammene og forvaltningens mulighet for utøvelse av skjønn er de samme uavhengig av hvem som er forvaltningsmyndighet. Forvaltningsmyndigheten har videre ansvar for informasjon til grunneiere, rettighetshavere og allmennheten, samt skjøtsel, registrering og dokumentasjon av naturverdier.

I sak 11/2013 i Verneområdestyret for Skardsfjella og Hyllingsdalen ble det vedtatt opprettet et rådgivende utvalg med representasjon fra private grunneiere i Tydal og Røros, Aursund fjellstyre, Essand reinbeitedistrikt, Riast-Hylling reinbeitedistrikt, hytteeierforeningene og Forum for Natur og Friluftsliv i Sør-Trøndelag.

6.2 LOVVERK, FØRINGER OG FORVALTNING

6.2.1 VERNEFORSKRIFTENE

Verneforskriftene har som formål å opprettholde den tilstanden som områdene var i ved vernetidspunktet, samt å fremme verneformålet. Forvaltningsansvaret ligger hos verneområdestyret for Skardsfjella og Hyllingsdalen, og det er deres ansvar at verneforskriften blir forvaltet i tråd med til verneformålet.

Verneforskriften for Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde og de fem naturreservatene ligger som vedlegg 1 – 6.

6.2.2 NATURMANGFOLDLOVEN

Vedtaket om vern av Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde og de fem naturreservatene er hjemlet i naturvernloven. Den 1. juli 2009 trådte naturmangfoldloven (nml) i kraft og naturvernloven ble opphevet. Selv om naturvernloven er opphevet, gjelder verneforskrifter vedtatt i medhold av den inntil kongen bestemmer noe annet, jf naturmangfoldloven § 77 første punktum.

Kapittel II i naturmangfoldloven inneholder alminnelige bestemmelser om bærekraftig bruk. Dette inkluderer forvaltningsmål for naturtyper, økosystemer og arter som også gjelder innenfor naturreservatet. I tillegg fremgår det av nml § 7 at ved utøving av offentlig myndighet skal prinsippene i nml §§ 8 – 12 legges til grunn som retningslinjer. Det stilles krav til at vurderingen

skal fremgå av beslutningen. Dette har betydning ved behandling av søknader om dispensasjon fra verneforskriften.

De miljørettslige prinsipper i naturmangfoldloven er:

- Kunnskapsgrunnlaget (§ 8)
- Føre-var prinsippet (§ 9)
- Økosystemtilnærming og samlet belastning (§ 10)
- Kostnader ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver (§ 11)
- Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§ 12)

Prinsippene skal vurderes i alle dispensasjonssaker. Det skal framgå av vedtaket hvordan prinsippene har blitt tatt hensyn til og hvilken vekt det er lagt på hver av dem i den konkrete saken. Forvaltningsmålene i §§ 4 og 5 trekkes også inn i skjønnsutøvingen. Miljøkonsekvensene av vernet skal vurderes i et helhetlig og langsiktig perspektiv, der hensynet til vernet og eventuelt tap eller forringelse av naturmangfold på sikt avveies.

Verneområdestyret ved Rien høsten 2016 . Foto: Marit S. Berger.

§ 8. KUNNSKAPSGRUNNLAGET

Kunnskapskravet innebærer at all offentlig myndighetsutøving som berører norsk natur skal være kunnskapsbasert. Kunnskapen skal ikke bare baseres på vitenskapelig kunnskap, men også på den erfaringsbaserte, jf. Ot.prp.nr.52 s.379-380. I motorferdselsammenheng vil dette gjelde generelt, og ha betydning for tillatelser til kjøring på barmark og snødekt mark. Kunnskapen kan for eksempel stamme fra kartlegginger, konkrete faglige utredninger mv.

§ 9. FØRE-VAR PRINSIPPET

Dersom forvaltningen ikke har kunnskap eller tilstrekkelig kunnskap om konsekvensene for naturmangfoldet skal føre-var prinsippet legges til grunn, se naturmangfoldloven § 9, videre Ort. prp.nr. 52, s. 380 og flg. Føre-var-prinsippet er en retningslinje for hvordan myndighetene håndterer usikkerhet om kunnskapsgrunnlaget. Det er derfor en nær sammenheng mellom kunnskapsgrunnlaget i naturmangfoldloven § 8 og føre-var-prinsippet i § 9. Søkes det for eksempel om tillatelse til motorferdsel i et antatt sårbart område skjerpes kravet til kunnskap om virkningen av bruken. I de tilfeller man har lite kunnskap vil føre-var-prinsippet få størst betydning. Dersom man må ta beslutninger uten at kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig for å kunne fastslå virkningene på naturmangfoldet sier § 9 at det skal "tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet". Det kan bety at det i slike tilfeller gis avslag på søknad om tillatelse, eventuelt at tillatelse gis på strenge vilkår.

§ 10. ØKOSYSTEMTILNÆRMING OG SAMLET BELASTNING

Prinsippet i naturmangfoldloven § 10 skal sikre at nye påvirkninger underlegges en helhetsvurdering av hvilke belastninger økosystemet vil bli utsatt for. Det innebærer for det første at prinsippet ikke skal ses isolert, men vurderes i sammenheng med den miljøbelastningen som allerede er skjedd gjennom tidligere tillatelser til ulike påvirkninger. Dette har særlig betydning dersom miljøbelastningen er ved en kritisk

grense hvor selv en liten økning, for eksempel i motorferdsel, vil ha stor betydning for økosystemet. For det andre vil prinsippet komme til anvendelse også på et første tiltak i et område dersom det kan forventes at mange framtidige søknader om dispensasjon fra regelverket i et område og antatt samlet påvirkning vil kunne gi vesentlige eller alvorlige eller uopprettelige skader på naturmangfoldet. I slike tilfeller bør søknader om tiltak avslås.

§ 11. KOSTNADER VED MILJØFORRINGELSE SKAL BÆRES AV TILTAKSHAVER

Bestemmelsen er en retningslinje for forvaltningsmyndigheten. Når det treffes vedtak som tillater for eksempel motorferdsel i utmark trenger ikke forvaltningsmyndigheten å velge den økonomisk beste løsningen for tiltakshaver hvis det er klare miljøgevinster med en litt dyrere løsning. For eksempel kan tiltakshaver søke om tillatelse til kjøring på barmark for å frakte byggematerialer til hyttebygging. Kjøringen kan føre til skader på terrenget. I slike tilfeller kan motorferdselmyndigheten i medhold av alminnelige forvaltningsrettslige prinsipper og naturmangfoldloven § 11 stille vilkår om at ferdsel skal skje vinterstid selv om dette fører til økte kostnader for tiltakshaver. Prinsippet kan også lede til at det kan stilles vilkår om at det benyttes helikoptertrafikk dersom skadepotensialet er stort. Det vil også være naturlig å henvise til verneforskriftens rammer og regelverk som åpner for slik transport med skuter eller helikopter, men ikke på barmark unntatt langs bestemte traktorveier og kjøretraséer.

§ 12. MILJØFORSVARLIGE TEKNIKKER OG DRIFSMETODER

Bestemmelsen gjelder valg av driftsmetode, teknikk eller lokalisering «for å unngå eller begrense skader» på naturmangfoldet, jf. § 12. Det skal tas utgangspunkt i slike driftsmetoder og slik teknikk og lokalisering som, ut fra en samlet vurdering av tidligere, nåværende og framtidig bruk av mangfoldet og økonomiske forhold, gir de beste samfunnsmessige resultater, se Ort.prp.nr. 52 s. 382-383. Dette innebærer at

det må vurderes hvilken løsning med hensyn til for eksempel hva slags bruk av motorkjøretøy, tidspunkt for høsting, hvilken lokalisering som gir minst skade osv. som etter en samlet vurdering gir de beste samfunnsmessige resultatene.

Vurdering av saker etter verneforskriften og naturmangfoldloven §§ 8-12 innebærer en differensiert forvaltning, som kan medføre at saker av relativt lik karakter kan bli behandlet ulikt dersom påvirkningen på naturmiljøet vil være forskjellig i sakene. Differensiert forvaltning er altså ikke en innskrenkning av verneforskriften, men et verktøy som bidrar til å sette fokus på en grundig og kunnskapsbasert forvaltningspraksis.

I praksis vil dette si at dersom det omsøkes et tiltak som i utgangspunktet kan true verneverdiene i verneområdet, så kan det i mange tilfeller gis dispensasjon til tiltaket, men det kan settes vilkår for dispensasjonen for å redusere skaden på verneverdiene. Dette kan eksempelvis være tilfelle der forvaltningsmyndigheten stiller vilkår om at omsøkte tiltak gis en annen lokalisering i nærheten av omsøkte plassering for å unngå skade på verneverdiene, noe som også er i samsvar med nml. § 12. Formålet med dette er at man skal unngå nye inngrep i sårbare områder. Særlig i de tilfeller lokalisering kan endres uten at tiltakets formål vanskeliggjøres, skal en slik endret lokalisering foretrekkes.

Kunnskapsgrunnlaget som er fremstilt i planens del 2, i kombinasjon med rammene som er lagt i verneforskriften, gir grunnlag for å vurdere en differensiert forvaltningspraksis i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde med tilleggende naturreservater. Differensiert forvaltning er et verktøy for å sette mest mulig spesifikke og presise retningslinjer for forvaltningen av aktuelle bestemmelser i verneforskriftene.

6.2.3 FORVALTNING AV VERNEFORSKRIFTENE

Verneforskriftene har som formål å opprettholde den tilstanden som områdene var i ved fredningstidspunktet, samt å fremme verneformålene. Det er forvaltningsmyndighetens ansvar at verneforskriftene blir forvaltet i tråd med verneformålene. Hvis verneverdiene forringes, er det forvaltningsmyndighetens ansvar at nød-

vendige tiltak blir igangsatt. Videre skal forvaltningsmyndigheten behandle og avgjøre alle søknader, og eventuell klage på vedtak skal gå via forvaltningsmyndigheten. Dersom klagen ikke tas til følge, sendes den til Miljødirektoratet for klagebehandling. Forvaltningen av verneområdene skal skje med et langsiktig perspektiv. Dette stiller store krav til langsiktig tenkning hos både de daglige brukerne og forvaltningsmyndigheten. Forvaltningsplanen for Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde og de fem naturreservatene er planlagt å rulleres hvert 10. år for å kunne fange opp eventuelle endringer i verneområdet. Første rullering bør imidlertid finne sted etter 5 år da det kan være nye problemstillinger som dukker opp i den første driftsfasen av nye verneområder.

6.2.4 DISPENSASJONSBESTEMMELSEN

Dersom det søkes om dispensasjon etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen i verneforskriftenes § 4 eller kap. VIII i forskriften for Finnfloen naturreservat, skal søknaden vurderes etter naturmangfoldlovens dispensasjonsbestemmelse i naturmangfoldloven § 48 (se tekstboks under i dette kap.). Verneforskriftens generelle dispensasjonsbestemmelse er satt ut av kraft, jf naturmangfoldloven § 77, annet punktum.

Naturmangfoldloven § 48 inneholder den generelle unntaksparagrafen (se kapittel 6.2.2). Det går her frem at det kan gis dispensasjon fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål, og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig. Begge vilkårene må være oppfylt for at dispensasjonen kan gis. Miljødirektoratet har utarbeidet et rundskriv som omhandler forvaltningen av verneforskrifter, hvor følgende sies om dispensasjonsadgangen: «vilkåret om at tiltaket ikke skal påvirke verneverdiene nevneverdig innebærer at dispensasjonsadgangen er snever. Det kan bare dispenseres i de tilfeller tiltaket vil ha begrenset verdi for verneverdiene. Det er mao. i første rekke bagatellmessige inngrep eller forbigående forstyrrelser som er av stor betydning for søker sammenholdt med verneinteressene som omfattes av bestemmelsen. Siktemålet er at verneforskriften ikke utheles gjennom omfattende dispensasjonspraksis».

Rundskrivet sier videre følgende om dispensasjon for vitenskapelige undersøkelser:

- Nytteten av et forskningsprosjekt skal vurderes opp mot omfanget av eventuelle inngrep eller tiltak og de ulemper forskningen ellers med fører.
- Forskningsaktivitet som ikke trenger å lokaliseres til et verneområde bør kanaliseres utenfor verneområdet.
- Det vitenskapelige motivet bak vernet vil kunne begrunne en mer lempelig eller kurant dispensasjonspraksis når det ikke er tale om etablering av faste anlegg (ny infrastruktur) eller terrenginngrep i verneområdene.

Uavhengig at det som følger av avsnittet ovenfor kan det gis dispensasjon dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig. Her presiseres det i rundskrivet at bestemmelsen først og fremst er aktuell for tiltak av nasjonal betydning. Saker som har stor lokal interesse eller regional betydning vil generelt ikke være tilstrekkelig som grunnlag for dispensasjon etter denne bestemmelsen.

Engmarihand. Foto: Bolette Bele / Artsdatabanken, Norsk Institutt for Bioøkonomi

NATURMANGFOLDLOVEN § 48 – DISPENSASJON FRA VERNEVEDTAK

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.

I avveiningen mellom øvrige vesentlige samfunnsinteresser og hensynet til verneområdet skal det særlig legges vekt på verneområdets betydning for det samlede nettverket av verneområder og om et tilsvarende verneområde kan etableres eller utvikles et annet sted. Tiltakshaveren kan pålegges å bære rimelige kostnader ved ivaretagelsen, opprettelsen eller utviklingen av et slikt tilsvarende område.

Trenger et tiltak tillatelse etter verneforskriften og etter annet lovverk, kan tiltakshaver velge å søke om tillatelse parallelt. Vedtak skal i slike tilfeller først fattes etter verneforskriften, dersom ikke annet følger av verneforskriften eller forvaltningsmyndighetens samtykke.

Søknad etter dispensasjon etter første ledd skal inneholde nødvendig dokumentasjon om tiltakets virkning på verneverdiene. I dispensasjon etter første ledd skal begrunnelsen for vedtaket vise hvordan forvaltningsmyndigheten har vurdert virkningene som dispensasjonen kan få for verneverdiene, og hvilken vekt det er lagt på dette.

Rien. Foto: Geir Horndalen.

6.2.5 FORHOLDET TIL ANDRE LOVVERK

Forskrifter gitt med hjemmel i naturvernloven og naturmangfoldloven går som hovedregel foran andre lover eller forskrifter dersom det er ulikheter mellom bestemmelsene. Det er også viktig å merke seg at det øvrige regelverk gjelder i tillegg til verneforskriftene i områder vernet etter naturvernloven eller naturmangfoldloven. I en byggesak vil man for eksempel trenge både en tillatelse etter verneforskriften og en tillatelse etter plan- og bygningsloven. Ved søknader om tillatelse til motorisert ferdsel vil det i de fleste tilfeller

være nødvendig med både en dispensasjon etter motorferdselloven og en etter verneforskriften, samt grunneiers tillatelse.

Med få unntak vil verneforskriften ha strengere bestemmelser vedrørende bruk og tiltak i et verneområde enn annet lovverk. Det er derfor naturlig at en søknad om dispensasjon først blir behandlet etter verneforskriften av forvaltningsmyndigheten.

Verneforskriftene gjelder kun innenfor det enkelte verneområdets grenser og begrenser derfor ikke råderetten utenfor verneområdet.

6.2.6 GENERELLE RETNINGSLINJER FOR SAKSBEHANDLING

Retningslinjer for behandling av saker som angår de ulike brukerinteressene er angitt i kap. 4.

Punktene under viser de generelle retningslinjene for all saksbehandling som omhandler Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde og de fem naturreservatene.

1. Alle søknader om tiltak som krever tillatelse/dispensasjon etter verneforskriften sendes forvaltningsmyndigheten.
2. Normalt vil verneforskriften ha strengere bestemmelser enn det som gjelder etter annet lovverk. Søknader vurderes derfor som hovedregel først etter verneforskriften før de eventuelt vurderes etter annet lovverk. Avslag etter verneforskriften kan ikke overstyres av annet lovverk.
3. Nærmere retningslinjer for saksbehandling er gitt under de enkelte brukerinteresser. Det er viktig at en i all saksbehandling gjør en samlet vurdering i forhold til tiltakets virkning på alle typer verneverdier og forholdet til øvrige brukerinteresser.
4. Alle søknader skal begrunnes. Det vises til forvaltningslovens bestemmelser og naturmangfoldloven §§ 7 og 48.
5. Søknader om motorferdsel i utmark sendes på eget skjema.
6. Ved brudd på vilkår i en tillatelse skal forvaltningsmyndigheten vurdere om saken skal behandles på ny med tanke på om vedtaket skal omgjøres. Ved grove brudd bør tiltaket gjøres om slik at tillatelsen inndras. Naturmangfoldloven § 67 gir nærmere rammer om disse forhold. Brudd på vilkår kan tillegges vekt ved behandling av nye søknader. Anmeldelse må også vurderes, jf. punkt 8.5 i vedtektene for verneområdestyret: «Styret har som forvaltningsmyndighet et selvstendig ansvar for å påse at alle brudd på verneforskriftene som styret får kjennskap til blir rapportert/anmeldt til politiet dersom forholdet er straffbart.»
7. Statens naturoppsyn kan også anmelde ved brudd på vilkår og verneforskrift.
8. Disse skal ha kopi av alle vedtak: berørte kommuner, Statens naturoppsyn og Miljødirektoratet. I den enkelte sak må det vurderes om også andre som kan ha særlig interesse i saken skal ha kopi. Dette kan være grunneiere, Fylkesmannens reindriftsavdeling og Naturvernforbundet i Sør-Trøndelag. Naturvernforbundet er definert som part (bestemt på nasjonalt nivå) og har derfor klageadgang. Alle vedtak om dispensasjon skal registreres i miljøvedtaksregisteret.
9. I saker som omhandler kulturminner, skal Sør-Trøndelag fylkeskommune og/eller Sametingets kultur- og miljøvernnavdeling involveres.
10. Vedtak etter verneforskriften er enkeltvedtak og kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse, jf. forvaltningsloven § 28. Hvem som er part eller har rettslig klageinteresse må vurderes i den enkelte sak. Fristen for å klage er 3 uker fra det tidspunkt underretning om vedtak er kommet frem til vedkommende part, fra den dagen underretning ble offentlig kunngjort eller fra det tidspunkt en burde ha fått eller burde ha skaffet seg kjennskap til vedtaket, jf. forvaltningsloven § 29.
11. Miljødirektoratet er klageinstans for alle saker etter verneforskriften. Klage sendes til forvaltningsmyndigheten, som vurderer om det framkommer nye saksopplysninger som tilsier at vedtaket kan omgjøres. Dersom forvaltningsmyndigheten opprettholder sitt vedtak skal klagen oversendes Miljødirektoratet for klagebehandling. Fylkesmannen har klagerett på vedtak fattet av verneområdestyret.

6.2.7 UTENFORLIGGENDE VIRKSOMHET

Forskrifter gitt med hjemmel i naturvernloven og i naturmangfoldloven gjelder ikke for virksomheten utenfor vernegrensene. Det er derfor viktig at grunneierne, kommuner og andre offentlige og private instanser forvalter tilgrensende områder på en slik måte at ikke verneverdiene innenfor et verneområde blir forringet.

I naturmangfoldloven § 49 er det fastsatt en særskilt bestemmelse for virksomhet som trenger tillatelse etter annen lov og som kan virke inn på naturverdiene i et verneområde. I slike tilfeller skal den aktuelle myndigheten legge vekt på hensynet til disse verdiene i vurderingen av om en tillatelse bør gis og ved fastsetting av eventuelle vilkår. Bestemmelsene gjelder for tiltak som skjer utenfor verneområdet, for eksempel gjennom utbygging, forurensning, endring i vannstand, drenering eller ved retningsendring av vassdrag.

For virksomhet utenfor verneområdene som ikke krever tillatelse, vil det være en aktsomhetsplikt for den enkelte, jf naturmangfoldloven § 6. det innebærer at enhver plikter å opptre aktsomt og gjøre det som er rimelig for å unngå skade på naturmangfoldet.

6.2.8 OPPFØLGING AV ULOVLIGHETER – HÅNDHEVING OG SANKSJONER

For å ivareta formålet med opprettelsen av landskapsvernområdet og naturreservatene er det viktig at lovverket følges opp og at overtredelser av lovverket blir sanksjonert gjennom illeggelse av straff eller forvaltningsmessige sanksjoner. For å ivareta lovens formål har naturmangfoldloven i kap IX en rekke bestemmelser om håndheving og sanksjoner.

SNO er forvaltningens feltapparat og kan reagere med anmeldelse eller informasjon der lovbrudd påtreffes. Oppsynet rapporterer til forvaltningsmyndigheten.

Verneområdestyret er fra 14.11.2016 delegert myndighet etter naturmangfoldloven kap IX § 69-71 og 73 disse er:

§ 69 Retting og avbøtende tiltak. Denne paragrafen gir myndighetene hjemmel til å pålegge en ansvarlig å stanse pågående ulovlige arbeider og/eller treffe vedtak om retting av det ulovlig etablerte forholdet.

§ 70 Uforutsette miljøkonsekvenser av lovlig virksomhet. Denne paragrafen retter seg mot forhold som i utgangspunktet er lovlig, men som innebærer uforutsette og vesentlige konsekvenser for naturmangfoldet. Når slik skade har inntruffet kan myndighetene pålegge den ansvarlige å treffe tiltak (gjenoppretting) dersom det kan skje uten særlig ulempe for den ansvarlige.

§ 71-72 Direkte gjennomføring og bruk av andres eiendom. Disse paragrafene gir myndighetene mulighet til å sørge for iverksetting av tiltak for den ansvarliges regning når pålegg etter §§ 69 og 70 ikke blir etterkommet, eller dersom det haster av hensyn til naturmangfoldet eller det ikke kan påvises noen ansvarlig.

§ 73 Tvangsmulkt er et pressmiddel myndighetene kan benytte for å sikre gjennomføring av lovens bestemmelser. Tvangsmulkt fastsettes når en overtredelse er avdekket og pålegg om retting eller unnlattelse av å oppfylle en plikt ikke er etterkommet. Tvangsmulkt kan være et engangsbeløp eller løpende så lenge overtredelsen varer.

Miljødirektoratet er myndighet etter § 74 Miljøerstatning som innebærer et objektivt erstatningsansvar ved overtredelse av bestemmelser i nml eller i annen lovgivning som får betydning for gjennomføring av mål og prinsipper i loven. Denne bestemmelsen bidrar til at mindre overtredelser «avkriminaliseres» og kan sanksjoneres av forvaltningen selv uten å gå gjennom rettsapparatet. Dette regnes ikke som straff og er ikke til hinder for å illegge andre sanksjoner.

§ 75 angir strafferammen for overtredelser av naturmangfoldloven som er bot eller fengsel inntil ett år eller tre år ved grove overtredelser.

7 LITTERATUR

Anker, M. L. & Stomsvik, K. H. 2003. Kulturminner i Sylan og Hyllingsdalen landskapsvernområder. Sør-Trøndelag fylkeskommune. Rapport 30 s.

Bekken, J. 1984. Øvre Glomma. Ornitologiske interesser og konsekvenser av planlagt utbygging. Kontaktutvalget for vassdragsreguleringer, Universitetet i Oslo. Rapport 71.

Direktoratet for naturforvaltning: Områdevern og forvaltning.

DN - håndbok nr. 17 - 2001.

Elven, R. 1978. Botaniske undersøkelser i Rien-Hyllingen-området, Røros, Sør-Trøndelag. Botanisk serie 1978-2. Det Kgl. Norske Videnskabers selskab, Museet, botanisk avdeling.

Elven, R. og Hveem, B. 1986. Øvre Glåma. Botaniske verdier og konsekvenser av planlagt utbygging. Vassdragsforsk. Rapport 92.

Falkenberg, J. 1983. Samiske bruksområder og stedsnavn i Rørostraktene. Åarjel-saemieh – Samer i sør. 1982/83: 7-28.

Fjellheim, S. 1999. Samer i Rørostraktene. Snåsa.

Fjellheim, S. og Stångberg, A. 2004. Samiske kulturminner og kulturlandskap innafor Sylan og Hyllingsdalen landskapsvernområder. Sametinget, Snåsa: 1-20.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag v/Andersen, J-E. 2006. Forslag til Skardsfjella-Hyllingsdalen landskapsvernområde med Viglåa, Litlrien, Tjerråa og Djuptjønna naturreservater. Høringsdokument. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, Miljøvernnavdelingen. Rapport 3-2006.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag v/Reinsborg, T. 2003. Ornitologiske registreringer i Ridalen, Røros kommune, våren og sommeren 2003. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag rapport nr. 1-2003: 1-31. ISBN 82-7540-153-4.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag v/Reinsborg, T. og Johansen, T. 2005. Brukerrapport Skardsfjella-Hyllingsdalen, Røros og Tydal kommuner. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, miljøvernnavdelingen rapport nr. 4-2005: 1-46. ISBN 82-7540-163-1.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag v/Rohde, T. 2003. Naturfaglig statusrapport for Hyllingsdalen – Flora, fauna, geologi og vassdragsnatur i det foreslåtte verneområdet i Hyllingsdalen. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, miljøvernnavdelingen rapport nr. 2-2003: 1-34. ISBN 82-7540-154-2.

Grenne, T. og Sveian, H. Bergrunnsgeologi, kvartærgeologi og mineralressurser i den planlagte nasjonalparken for Sylane og Hyllingsdalen. NGU rapport nr. 2003.034: 1-16. ISSN 0888-3416.

Kålås, J. A., Viken, Å., Henriksen, S. & Skjelseth, S. (red.) 2010. Norsk Rødliste for arter 2010 - *The 2010 Norwegian Red List for Species*. Artsdatabanken, Norway.

Larsen, B. H., Gaarder, G., Høitomt, G., Lyngstad, A., Wangen, K. & Wold, O. 2013. Kartlegging av huldrestarr i Norge i 2013. Miljøfaglig Utredning Rapport 2013-40: 1-77 + vedlegg. ISBN 978-82-8138-680-8.
Lindgaard, A. og Henriksen, S. (red.) 2011. Norsk rødliste for naturtyper 2011. Artsdatabanken, Trondheim.

Moen, A. 1998. Nasjonalatlas for Norge: Vegetasjon. Statens kartverk, Hønefoss. ISBN 82-90408-26-9.
Røe, G. E. 2001 (Red.). Selbu og Tydal – Geologi, gruvedrift og kulturminner – Turbok. Selbu og Tydal Historielag.

Øien, D.-I. 2011. Kartlegging av Verdifull kulturmark i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde. - NTNU Vi ensk.mus. Rapp. Bot. Ser. 2011-2: 1-28.

Øien, D.-I. 2012. Forslag til skjøtselsplan for Hyddkroken i Røros. NTNU Vitensk. Mus. Bot. Notat 2012-4: 1-9. ISBN 978-82-7126-956-2.

FNs handlingsplan Agenda 21 om bærekraftig utvikling. Rio-konvensjonen fra 1992.

ILO-konvensjon nr 169 om urbefolkninger og stammefolk i selvstendige stater. Rat. av Norge i 1990.

”Konvensjonen om biologisk mangfold”, artikkel 8j. Vedtatt 1992.

8 VEDLEGG

1. Verneforskrift for Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde
2. Verneforskrift for Litlrien naturreservat
3. Verneforskrift for Viglåa naturreservat
4. Verneforskrift for Tjerråøyen naturreservat
5. Verneforskrift for Djuptjønna naturreservat
6. Verneforskrift for Finnfloen naturreservat
7. Tiltaksplan
8. Oversiktskart med soneinndeling
9. Kart over veger og kjørespor
10. Retningslinjer for bevaringsverdige bygg

VEDLEGG 1

FORSKRIFT OM SKARDSFJELLA OG HYLLINGSDALEN LANDSKAPSVERNOMRÅDE I RØROS OG TYDAL KOMMUNER I SØR-TRØNDELAG FYLKE.

Fastsatt ved kongelig resolusjon 9. januar 2009 med hjemmel i lov 19. juni 1970 nr. 63 om naturvern § 5 jf. § 6 og §§ 21, 22 og 23. Fremmet av Miljøverndepartementet.

§ 1 AVGRENSING

Landskapsvernområdet berører følgende gnr./bnr:

Røros kommune: 81/1, 81/2, 82/1, 82/2, 83/2, 83/8, 84/1, 85/1, 86/1, 87/1, 87/3, 87/4, 87/5, 87/8, 87/9, 89/3, 89/6, 90/1, 90/2, 90/3, 90/4, 90/5, 90/6, 91/1, 91/2, 91/7, 91/11, 92/1, 93/1, 96/2, 96/4, 96/20, 98/1, 100/1, 100/2, 101/1, 101/3, 101/6, 102/16, 119/2, 120/1, 120/2, 120/3, 132/243, 132/244, 132/246, 132/247, 132/248, 132/249, 132/250, 132/251, 132/313, 132/400, 142/1, 204/1, 204/2.

Tydal kommune: 188/1, 188/2, 188/5, 189/2, 189/7, 190/1, 190/2, 190/3, 190/4, 190/5, 192/1.

Landskapsvernområdet dekker et areal på ca. 313,9 km².

Grensene for landskapsvernområdet fremgår av kart i målestokk 1:50 000, datert Miljøverndepartementet september 2008. På kartet er det avmerket en sone A og en sone B hvor det gjelder særskilte bestemmelser. De nøyaktige grensene for landskapsvernområdet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Røros og Tydal kommuner, hos Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, i Direktoratet for naturforvaltning og i Miljøverndepartementet.

§ 2 FORMÅL

Formålet med Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde er å ta vare på et større naturområde som er relativt lite påvirket av tyngre tekniske inngrep, med det biologiske mangfold som preger landskapet. Den urørte vassdragsnaturen knyttet til Glommas kilder er her av særlig verdi. Fjellbjørkeskogen skal ivaretas som en viktig del av landskapsbildet. Vernet omfatter også verdifulle innslag av kulturlandskap, kulturminner og sammenhengen mellom disse, særlig de tallrike samiske kulturminner.

Allmennheten skal gis anledning til natur- og landskapsopplevelse gjennom utøvelse av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av tilrettelegging.

Ivaretagelse av naturgrunnet innenfor landskapsvernområdet er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. Området skal kunne brukes til reindrift.

§ 3 VERNEBESTEMMELSER

1. Inngrep i landskapet

1.1 Området er vernet mot inngrep som vesentlig kan endre eller virke inn på landskapets art eller karakter. Med de unntak som følger av punkt 1.2 og 1.3 er det forbud mot inngrep som vegbygging, oppføring og ombygging av varige eller midlertidige bygninger, anlegg og innretninger, henstilling av campingvogner, bobiler og maskiner, vassdragsregulering, graving og påfylling av masse, sprenging og boring, uttak og fjerning av større stein og blokker, mineraler eller fossiler, drenering og annen form for tørrlegging, nydyrking, nyplanting, bakkeplanering, fremføring av luft- og jordledninger, bygging av bruer og klopper, oppsetting av skilt, opparbeiding og merking av stier, løyper

og lignende. Kulturminner skal beskyttes mot skade og ødeleggelse. Opplistingen er ikke uttømmende. Forvaltningsmyndigheten avgjør i tvilstilfeller om et tiltak kan endre landskapets art eller karakter vesentlig.

1.2 Bestemmelsene i punkt 1.1 er ikke til hinder for:

- a) Vedlikehold av bygninger og andre anlegg. Vedlikehold skal skje i samsvar med tradisjonell byggeskikk og tilpasses landskapet. Vedlikehold omfatter ikke utvendig ombygging eller utvidelse.
- b) Vedlikehold av eksisterende stier, skilt, bruer og liknende i samsvar med forvaltningsplan.
- c) Drift og vedlikehold av jordbruksarealer i sone B. Retningslinjer for drift fastsettes i forvaltningsplan.
- d) Anlegg av sanketrøer og nødvendig gjerding i sone B, samt oppsetting av midlertidige gjerder i reindrifta i sone A.
- e) Vedlikehold av eksisterende traktorveier og kjørespor i utmark i samsvar med forvaltningsplan.
- f) Drift og vedlikehold av eksisterende energi- og kraftanlegg.
- g) Nødvendig istandsetting ved akutt utfall.
- h) Oppgradering/fornyelse av kraftlinjer for heving av spenningsnivå og øking av linjetverrsnitt når dette ikke fører til vesentlige fysiske endringer i forhold til verneformålet.

1.3 Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til:

- a) Ombygging og utvidelse av eksisterende bygninger.
- b) Gjenoppbygging av bygninger, anlegg og innretninger som er gått tapt ved brann eller naturskade.
- c) Oppføring av naust i samsvar med forvaltningsplan, samt restaurering/gjenoppbygging av seter på Møsjødalsvollen.
- d) Riving av bygninger.
- e) Oppføring av bygninger og anlegg som er nødvendige til jordbruksformål, beitebruk og reindrift.
- f) Tilrettelegging for vinterveger for transport av tømmer i sone B.
- g) Enkel tilrettelegging for reiseliv og turvirksomhet i samsvar med forvaltningsplan.
- h) Bygging av bruer og legging av klopper.
- i) Oppsetting av skilt og merking av nye stier.
- j) Oppføring av en (1) hytte for allmennheten i samsvar med forvaltningsplan.
- k) Oppgradering/fornyelse av kraftledninger som ikke faller inn under pkt. 1.2 f).
Ombygging, utvidelse og nybygg skal skje i samsvar med tradisjonell byggeskikk og tilpasses landskapet.

2. Plantelivet

2.1 Beskyttelse av plantelivet

Plantelivet skal beskyttes mot skade og ødeleggelse. Innføring av nye plantearter er forbudt.

2.2 Beiting

Beiting er tillatt.

2.3 Skogsdrift og vedhogst

Skogsdrift og hogst av ved i samsvar med forvaltningsplan er tillatt. Hogst skal skje i form av plukk hogst. Etablering av ny skog skal skje ved naturlig foryngelse. Ved uttak i sone A skal 60% stående kubikkmasse stå igjen.

2.4 Bestemmelsene i punkt 2.1 er ikke til hinder for bruk av trevirke til bål, pølsepinner, lavvostenger osv.

2.5 Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til:

- a) Andre skogbrukstiltak enn de som framgår av punkt 2.3.
- b) Uttak av torv til bruk på tak og gammer i landskapsvernområdet.

3. Dyrelivet

3.1 Jakt og fangst er tillatt etter viltloven og reindrifftsloven.

3.2 Fiske og fangst er tillatt etter lakse- og innlandsfiskloven og reindrifftsloven

4. Ferdsel

4.1 Generelt om ferdsel

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

4.2 Organisert ferdsel

Organisert ferdsel som kan skade naturmiljøet må ha særskilt tillatelse av forvaltningsmyndigheten. Ut over dette vises det til forvaltningsplanen.

Bestemmelsene i denne forskrift er ikke til hinder for organisert turvirksomhet til fots så lenge naturmiljøet ikke blir skadelidende.

4.3 Sykling og organisert bruk av hest

Sykling og organisert bruk av hest er bare tillatt på veier eller traseer som er godkjent for slik bruk i forvaltningsplanen.

4.4 Regulering av ferdsel

Innenfor nærmere avgrensa deler av landskapsvernområdet kan Direktoratet for naturforvaltning ved forskrift regulere eller forby ferdsel som kan skade naturmiljøet.

4.5 Generelle unntak for ferdsel

Bestemmelsene i punkt 4 gjelder ikke nødvendig ferdsel ved gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i samband med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings-, og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver bestemt av forvaltningsmyndigheten.

5. Motorferdsel

5.1 Forbud mot motorferdsel

Motorferdsel til lands og til vanns er forbudt, herunder start og landing med luftfartøy.

5.2 Bestemmelsen i punkt 5.1 er ikke til hinder for:

- a) Motorferdsel ved militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings-, og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingskjøring.
- b) Motorferdsel på innmark i forbindelse med drift av jordbruksarealer.
- c) Bruk av lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget for uttransport av felt elg og hjort og lett terrengkjøretøy eller traktor på traktorveier og kjørespor i samsvar med forvaltningsplan.
- d) Bruk av motor på båt på Rien og på Hyllingen.
- e) Nødvendig bruk av beltekjøretøy på vinterføre i forbindelse med reindrift. Leiekjører må medbringe skriftlig dokumentasjon/avtale med oppdragsgiver for at kjøringen skal være lovlig.
- f) Motorferdsel for transport av syke/skadde dyr. Dyret må være lokalisert på forhånd. Kjøretøy som brukes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til forvaltningsmyndigheten eller oppsynet i forkant.
- g) Motorferdsel i forbindelse med skogsdrift og vedhogst i samsvar med forvaltningsplan.
- h) Motorferdsel på traktorveier og langs kjørespor for jordbruksformål.
- i) Motorferdsel på veien ned til va over Storhåen for grunneiere og hytteeiere.
- j) Bruk av beltekjøretøy på vinterføre i forbindelse med inspeksjon og vedlikehold av reindrifftas grensegjerde mellom Sverige og Norge.
- k) Motorferdsel i forbindelse med akutt utfall på kraftlinjer og kraftanlegg. Det skal sendes melding til forvaltningsmyndigheten etter kjøring.

5.3 Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til:

- a) Øvelseskjøring for formål nevnt i punkt 5.2.a).
- b) Motorferdsel i forbindelse med husdyrhold.
- c) Bruk av luftfartøy i forbindelse med reindrift
- d) Bruk av motorkjøretøy på barmark i forbindelse med reindrift. Det kan gis flerårige tillatelser. Det er et vilkår at tillatelsen koordineres med, og tas inn i distriktsplan i henhold til reindriftsloven, slik at næringen kan utøves på tilfredsstillende måte.
- e) Transport av varer og utstyr til hytter, buer, setrer og lignende. Transport skal fortrinnsvis foregå på eksisterende veger og kjørespor eller med luftfartøy eller beltekjøretøy på vinterføre.
- f) Transport av materialer til vedlikehold og byggarbeid på bygninger, anlegg, klopper ol. Transport skal fortrinnsvis foregå på eksisterende veger og kjørespor eller med luftfartøy eller beltekjøretøy på vinterføre.
- g) Oppkjøring av skiløyper i samsvar med forvaltningsplan.
- h) Motorferdsel i forbindelse med drift, vedlikehold og oppgradering/fornyelse av eksisterende kraftanlegg.
- i) Bruk av beltekjøretøy på vinterføre for transport av personer med funksjonsnedsettelse til egen hytte, bu eller seter.
- j) Bruk av lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget for kontroll og vedlikehold av reindriftras grensegjerde mellom Sverige og Norge.

6. Forurensning

6.1 Forbud mot forurensning

Forurensning og forsøpling, samt utendørs lagring av materialer, gjerdeutstyr ol., er forbudt. All bruk av kjemiske midler som kan påvirke naturmiljøet er forbudt.

6.2 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til bruk av sand og liknende til snøsmelting.

6.3 Støy

Unødvendig støy skal unngås.

§ 4 GENERELLE DISPENSASJONSBESTEMMELSER

Forvaltningsmyndigheten kan gi dispensasjon fra bestemmelsene i denne forskrift når formålet med fredningen krever det, for vitenskapelige undersøkelser og arbeid av vesentlig samfunnsmessig betydning eller i andre særlige tilfeller når dette ikke strider mot formålet med vernet.

§ 5 FORVALTNINGSPLAN

Det skal utarbeides en forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning, skjøtsel, tilrettelegging, informasjon mv. Forvaltningsplanen skal godkjennes av Direktoratet for naturforvaltning.

§ 6 SKJØTSEL

Forvaltningsmyndigheten kan iverksette tiltak for å fremme formålet med vernet.

§ 7 FORVALTNINGSMYNDIGHET

Direktoratet for naturforvaltning fastsetter hvem som er forvaltningsmyndighet etter denne forskriften. Samiske interesser skal ivaretas i den forvaltningsordningen som etableres.

§ 8 RÅDGIVENDE UTVALG

Det kan opprettes et rådgivende utvalg for forvaltningen av landskapsvernområdet.

§ 9 IKRAFTTREDELSE

Denne forskrift trer i kraft straks.

VEDLEGG 2

FORSKRIFT OM LITLRIEN NATURRESERVAT I RØROS KOMMUNE I SØR-TRØNDELAG FYLKE

Fastsatt ved kongelig resolusjon 9. januar 2009 med hjemmel i lov 19. juni 1970 nr. 63 om naturvern § 8, jf. § 10 og §§ 21, 22 og 23. Fremmet av Miljøverndepartementet.

§ 1 AVGRENSNING

Det fredete området berører følgende gnr./bnr. i Røros kommune: 83/2, 96/2, 96/6, 96/20, 102/2. Naturreservatet dekker et totalareal på ca. 605 dekar.

Grensene for naturreservatet fremgår av kart i målestokk 1:5 000, datert Miljøverndepartementet september 2008. De nøyaktige grensene for reservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Forskriften med kart oppbevares i Røros kommune, hos Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, i Direktoratet for naturforvaltning og i Miljøverndepartementet.

§ 2 FORMÅL

Formålet med fredningen er å bevare et urørt og spesielt våtmarksområde med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Området har også særskilt vitenskapelig betydning som referanseområde og er egenartet i form av rik forekomst av eutrofe (næringsrike) vierkratt og et rikt fugleliv.

Ivaretagelse av naturgrunlaget innenfor landskapsvernområdet er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. Området skal kunne brukes til reindrift.

§ 3 VERNEBESTEMMELSER

For naturreservatet gjelder følgende bestemmelser:

1. Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er fredet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter eller plantedeler fra reservatet. Planting eller såing er forbudt.
Nye plantearter må ikke innføres.
2. Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er fredet mot skade, ødeleggelse og unødvendig forstyrrelse. Utsetting av dyr er forbudt.
3. Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som for eksempel oppføring, ombygging og utvidelse av bygninger, oppføring av anlegg, gjerder og andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker og lignende, opplag av båter, framføring av luftledninger, jordkabler og kloakkledninger, bygging av veier, drenering og annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utføring av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking og bruk av kjemiske bekjempingsmidler.
Forsøpling er forbudt. Opplistingen er ikke uttømmende.
4. All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.
5. Motorisert ferdsel til lands og til vanns er forbudt, herunder start og landing med luftfartøy.
6. Bruk av naturreservatet til telteirer, idrettsarrangementer eller andre større arrangementer er forbudt.

§ 4 GENERELLE UNNTAK

Bestemmelsene i § 3 er ikke til hinder for:

1. Gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i politi-, brannvern-, rednings-, ambulans- og oppsynsøyemed, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket omfatter ikke øvingskjøring.

BESTEMMELSENE I § 3, PUNKT 1-3 ER IKKE TIL HINDER FOR:

2. Sanking av bær og matsopp.
3. Storviltjakt etter viltloven.
4. Fiske og fangst etter lakse- og innlandsfiskloven og reindriftsloven, unntatt bruk av garn i perioden 1. mai til og med 15. august.
5. Vedlikehold av bygninger, anlegg og gjerder som er i bruk på fredningstidspunktet.
6. Beiting.
7. Bruk av virke til bål, pøsepinner og lignende.

BESTEMMELSENE I § 3 PUNKT 1-4 ER IKKE TIL HINDER FOR:

8. Organisert turvirksomhet til fots så lenge naturmiljøet ikke blir skadelidende.

BESTEMMELSEN I § 3 PUNKT 1-5 ER IKKE TIL HINDER FOR:

9. Nødvendig bruk av beltekjøretøy på vinterføre i forbindelse med reindrift.
10. Motorferdsel for transport av syke/skadde dyr. Dyret må være lokalisert på forhånd. Kjøretøy som brukes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til forvaltningsmyndighet eller oppsynet i forkant.
11. Bruk av motorbåt for kjøring til og fra naustet i Litlrien.

§ 5 SPESIFISERTE DISPENSASJONSBESTEMMELSER

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til:

1. Øvelseskjøring knyttet til formål nevnt i § 4 punkt 1.
2. Nødvendig motorferdsel i forbindelse med aktiviteter nevnt i § 4 punkt 5 og 6, og § 5 punkt 5 og 6.
3. Bruk av beltekjøretøy på vinterføre for transport av materialer, varer og utstyr til hyttene øst for naturreservatet.
4. Bruk av lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget, samt lett terrengkjøretøy eller traktor på eksisterende traktorveier/kjørespor for uttransport av felt elg og hjort.
5. Ombygging og utvidelse av eksisterende bygninger.
6. Rydding av vegetasjon ved bygninger, langs traktorvei og mye brukte stier.
7. Annen organisert ferdsel enn den som er nevnt i § 4 punkt 8.
8. Bruk av motorkjøretøy på barmark i forbindelse med reindrift. Det kan gis flerårige tillatelser. Det er et vilkår at tillatelsen koordineres med, og tas inn i distriktsplan i henhold til reindriftsloven, slik at næringen kan utøves på tilfredsstillende måte.

§ 6 REGULERING AV FERDSEL

Direktoratet for naturforvaltning kan av hensyn til fredningsformålet ved forskrift forby eller regulere ferdselen i hele eller deler av reservatet.

§ 7 GENERELLE DISPENSASJONSBESTEMMELSER

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften når formålet med fredningen krever det, samt for vitenskapelige undersøkelser, arbeider av vesentlig samfunnsmessig betydning eller i særlige tilfeller, når dette ikke strider mot formålet med fredningen.

§ 8 SKJØTSEL/FORVALTNINGSPLAN

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan gjennomføre skjøtselstiltak for å fremme fredningsformålet. Det kan utarbeides forvaltningsplan, som kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 9 FORVALTNINGSMYNDIGHET

Direktoratet for naturforvaltning fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskrift. Samiske interesser skal ivaretas i den forvaltningsordningen som etableres.

§ 10 IKRAFTTREDELSE

Denne forskriften trer i kraft straks.

VEDLEGG 3

FORSKRIFT OM VIGLÅA NATURRESERVAT I RØROS KOMMUNE I SØR-TRØNDELAG FYLKE

Fastsatt ved kongelig resolusjon 9. januar 2009 med hjemmel i lov 19. juni 1970 nr. 63 om naturvern § 8, jf. § 10 og §§ 21, 22 og 23. Fremmet av Miljøverndepartementet.

§ 1 AVGRENSNING

Det fredete området berører følgende gnr./bnr. i Røros kommune: 90/1, 204/1.
Naturreservatet dekker et totalareal på ca. 7216 dekar.

Grensene for naturreservatet fremgår av kart i målestokk 1:15 000, datert Miljøverndepartementet september 2008. De nøyaktige grensene for reservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Forskriften med kart oppbevares i Røros kommune, hos Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, i Direktoratet for naturforvaltning og i Miljøverndepartementet.

§ 2 FORMÅL

Formålet med fredningen er å bevare et tilnærmet urørt bjørkeskogsområde med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Området har også særskilt vitenskapelig betydning som referanseområde og er egenartet i form av at det er et av de mest urskogsne bjørkeskogsområder i Rørosdistriktet.

Ivaretagelse av naturgrunnet innenfor landskapsvernområdet er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. Området skal kunne brukes til reindrift.

§ 3 VERNEBESTEMMELSER

For naturreservatet gjelder følgende bestemmelser:

1. Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er fredet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter eller plantedeler fra reservatet. Planting eller såing av trær er ikke tillatt. Nye plante arter må ikke innføres.
2. Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er fredet mot skade, ødeleggelse og unødvendig forstyrrelse. Utsetting av dyr er forbudt.
3. Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som for eksempel oppføring, ombygging og utvidelse av bygninger, oppføring av anlegg, gjerder og andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker og lignende, opplag av båter, framføring av luftledninger, jordkabler og kloakkledninger, bygging av veier, drenering og annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utføring av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking og bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Opplistingen er ikke uttømmende.
4. All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.
5. Motorisert ferdsel til lands og til vanns er forbudt, herunder start og landing med luftfartøy.
6. Bruk av naturreservatet til teltleirer, idrettsarrangementer eller andre større arrangementer er forbudt.

§ 4 GENERELLE UNNTAK

Bestemmelsene i § 3 er ikke til hinder for:

1. Gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i politi-, brannvern-, rednings-, ambulanse- og oppsynsøyemed, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket omfatter ikke øvingskjøring.

Bestemmelsene i § 3, punkt 1-3 er ikke til hinder for:

2. Sanking av bær og matsopp.
3. Jakt og fangst etter viltloven og reindriftsloven.
4. Fiske og fangst etter lakse- og innlandsfiskloven og reindriftsloven.
5. Beiting.
6. Vedlikehold av bygninger, anlegg og gjerder som er i bruk på fredningstidspunktet.
7. Bruk av virke til bål, pølsepinner og lignende.
8. Sykling og organisert bruk av hest på traktorvei/kjørespor langs Hyllingen til Hyllingstjøna.

Bestemmelsene i § 3 punkt 1-4 er ikke til hinder for:

9. Organisert turvirksomhet til fots så lenge naturmiljøet ikke blir skadelidende.

Bestemmelsen i § 3 punkt 1-5 er ikke til hinder for:

10. Nødvendig bruk av beltekjøretøy på vinterføre i forbindelse med reindrift.
11. Motorferdsel for transport av syke/skadde dyr. Dyret må være lokalisert på forhånd. Kjøretøy som brukes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til forvaltningsmyndigheten eller oppsynet i forkant.

§ 5 SPESIFISERTE DISPENSASJONSBESTEMMELSER

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til:

1. Øvelseskjøring knyttet til formål nevnt i § 4 punkt 1.
2. Nødvendig motorferdsel i forbindelse med aktiviteter nevnt i § 4 punkt 5 og 6 og § 5 punkt 4, 5 og 6.
3. Bruk av lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget, samt lett terrengkjøretøy eller traktor på eksisterende traktorveier/kjørespor for uttransport av felt elg og hjort.
4. Rydding av vegetasjon ved buer og hytter, langs gammel kjerrevei og mye brukte stier.
5. Ombygging og utvidelse av eksisterende bygninger.
6. Vedhogst til eksisterende buer og hytter i området og til reindrifts hytter ved Viglsjøen, Hyddsjøen og Røsjøen.
7. Annen organisert ferdsel enn den som er nevnt i § 4 punkt 9.
8. Bruk av motorkjøretøy på barmark i forbindelse med reindrift. Det kan gis flerårige tillatelser. Det er et vilkår at tillatelsen koordineres med, og tas inn i distriktsplan i henhold til reindriftsloven, slik at næringen kan utøves på tilfredsstillende måte.
9. Start/landing med helikopter i reindriften.

§ 6 REGULERING AV FERDSEL

Direktoratet for naturforvaltning kan av hensyn til fredningsformålet ved forskrift forby eller regulere ferdselen i hele eller deler av reservatet.

§ 7 GENERELLE DISPENSASJONSBESTEMMELSER

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften når formålet med fredningen krever det, samt for vitenskapelige undersøkelser, arbeider av vesentlig samfunnsmessig betydning eller i særlige tilfeller, når dette ikke strider mot formålet med fredningen.

§ 8 SKJØTSEL/FORVALTNINGSPLAN

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan gjennomføre skjøtselstiltak for å fremme fredningsformålet. Det kan utarbeides forvaltningsplan, som kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 9 FORVALTNINGSMYNDIGHET

Direktoratet for naturforvaltning fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskrift. Samiske interesser skal ivaretas i den forvaltningsordningen som etableres.

§ 10 IKRAFTTREDELSE

Denne forskriften trer i kraft straks.

VEDLEGG 4

FORSKRIFT OM TJERRÅØYAN NATURRESERVAT I RØROS KOMMUNE I SØR-TRØNDELAG FYLKE

Fastsatt ved kongelig resolusjon 9. januar 2009 med hjemmel i lov 19. juni 1970 nr. 63 om naturvern § 8, jf. § 10 og §§ 21, 22 og 23. Fremmet av Miljøverndepartementet.

§ 1 AVGRENSNING

Det fredete området berører følgende gnr./bnr. i Røros kommune: 89/6, 89/8, 89/10, 101/1, 102/16, 119/1, 119/2. Naturreservatet dekker et totalareal på ca. 574 dekar.

Grensene for naturreservatet fremgår av kart i målestokk 1:5 000, datert Miljøverndepartementet september 2008. De nøyaktige grensene for reservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Forskriften med kart oppbevares i Røros kommune, hos Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, i Direktoratet for naturforvaltning og i Miljøverndepartementet.

§ 2 FORMÅL

Formålet med fredningen er å bevare et urørt og spesielt våtmarksområde med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Området har også særskilt vitenskapelig betydning som referanseområde og er egenartet i form av rik forekomst av eutrofe (næringsrike) vierkratt og et rikt fugleliv.

Ivaretagelse av naturgrunlaget innenfor landskapsvernområdet er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. Området skal kunne brukes til reindrift.

§ 3 VERNEBESTEMMELSER

For naturreservatet gjelder følgende bestemmelser:

1. Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er fredet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter eller plantedeler fra reservatet. Planting eller såing er forbudt. Nye plantearter må ikke innføres.
2. Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er fredet mot skade, ødeleggelse og unødvendig forstyrrelse. Utsetting av dyr er forbudt.
3. Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som for eksempel oppføring, ombygging og utvidelse av bygninger, oppføring av anlegg, gjerder og andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker og lignende, opplag av båter, framføring av luftledninger, jordkabler og kloakkledninger, bygging av veier, drenering og annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utføring av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking og bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Opplistingen er ikke uttømmende.
4. All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.
5. Motorisert ferdsel til lands og til vanns er forbudt, herunder start og landing med luftfartøy.
6. Bruk av naturreservatet til telteirer, idrettsarrangementer eller andre større arrangementer er forbudt.

§ 4 GENERELLE UNNTAK

Bestemmelsene i § 3 er ikke til hinder for:

1. Gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i politi-, brannvern-, rednings-, ambulanse- og oppsynsøyemed, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket omfatter ikke øvingskjøring.

Bestemmelsene i § 3, punkt 1-3 er ikke til hinder for:

2. Sanking av bær og matsopp.
3. Storviltjakt etter viltloven.
4. Fiske og fangst etter lakse- og innlandsfiskloven og reindriftsloven, unntatt bruk av garn i perioden 1. mai til og med 15. august.
5. Vedlikehold av bygninger, anlegg og gjerder som er i bruk på fredningstidspunktet.
6. Beiting.
7. Bruk av virke til bål, pøsepinner og lignende.

Bestemmelsen i § 3 punkt 1-4 er ikke til hinder for:

8. Organisert turvirksomhet til fots så lenge naturmiljøet ikke blir skadelidende.

Bestemmelsen i § 3 punkt 1-5 er ikke til hinder for:

9. Nødvendig bruk av beltekjøretøy på vinterføre i forbindelse med reindrift.
10. Motorferdsel på traktorveien sør for Tjerråa for jord- og skogbruksformål.
11. Motorferdsel for transport av syke/skadde dyr. Dyret må være lokalisert på forhånd. Kjøretøy som brukes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til forvaltningsmyndigheten eller oppsynet i forkant.
12. Bruk av motorbåt på Rien til og fra naustene i naturreservatet nord for Åbborholet og like ved naturreservatet vest for Øversjøholmen.

§ 5 SPESIFISERTE DISPENSASJONSBESTEMMELSER

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til:

1. Øvelseskjøring knyttet til formål nevnt i § 4 punkt 1.
2. Nødvendig motorferdsel i forbindelse med aktiviteter nevnt i § 4 punkt 5 og 6, og § 5 punkt 4 og 6.
3. Bruk av lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget, samt lett terrengkjøretøy eller traktor på eksisterende traktorveier/kjørespor for uttransport av felt elg og hjort.
4. Rydding av vegetasjon ved bygninger, langs traktorvei og mye brukte stier.
5. Transport av varer og utstyr til hyttene øst for naturreservatet. Transport skal foregå på eksisterende traktorvei eller med luftfartøy eller beltekjøretøy på vinterføre.
6. Ombygging og utvidelse av eksisterende bygninger.
7. Annen organisert ferdsel enn den som er nevnt i § 4 punkt 8.
8. Bruk av motorkjøretøy på barmark i forbindelse med reindrift. Det kan gis flerårige tillatelser. Det er et vilkår at tillatelsen koordineres med, og tas inn i distriktsplan i henhold til reindriftsloven, slik at næringen kan utøves på tilfredsstillende måte.

§ 6 REGULERING AV FERDSEL

Direktoratet for naturforvaltning kan av hensyn til fredningsformålet ved forskrift forby eller regulere ferdselen i hele eller deler av reservatet.

§ 7 GENERELLE DISPENSASJONSBESTEMMELSER

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften når formålet med fredningen krever det, samt for vitenskapelige undersøkelser, arbeider av vesentlig samfunnsmessig betydning eller i særlige tilfeller, når dette ikke strider mot formålet med fredningen.

§ 8 SKJØTSEL/FORVALTNINGSPLAN

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan gjennomføre skjøtselstiltak for å fremme fredningsformålet. Det kan utarbeides forvaltningsplan, som kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 9 FORVALTNINGSMYNDIGHET

Direktoratet for naturforvaltning fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskrift. Samiske interesser skal ivaretas i den forvaltningsordningen som etableres.

§ 10 IKRAFTTREDELSE

Denne forskriften trer i kraft straks.

VEDLEGG 5

FORSKRIFT OM DJUPTJØNNA NATURRESERVAT I RØROS KOMMUNE I SØR-TRØNDELAG FYLKE

Fastsatt ved kongelig resolusjon 9. januar 2009 med hjemmel i lov 19. juni 1970 nr. 63 om naturvern § 8, jf. § 10 og §§ 21, 22 og 23. Fremmet av Miljøverndepartementet.

§ 1 AVGRENSNING

Det fredete området berører følgende gnr./bnr. i Røros kommune: 132/248, 132/249. Naturreservatet dekker et totalareal på ca. 4081 dekar.

Grensene for naturreservatet fremgår av kart i målestokk 1:10 000, datert Miljøverndepartementet september 2008. De nøyaktige grensene for reservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Forskriften med kart oppbevares i Røros kommune, hos Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, i Direktoratet for naturforvaltning og i Miljøverndepartementet.

§ 2 FORMÅL

Formålet med fredningen er å bevare et urørt og spesielt våtmarksområde med sitt biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Området har også særskilt vitenskapelig betydning som referanseområde og er egenartet i form av et rikt fugleliv knyttet til vann og våtmark.

Ivaretagelse av naturgrunlaget innenfor landskapsvernområdet er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. Området skal kunne brukes til reindrift.

§ 3 VERNEBESTEMMELSER

For naturreservatet gjelder følgende bestemmelser:

1. Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er fredet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter eller plantedeler fra reservatet. Planting eller såing er forbudt. Nye plantearter må ikke innføres.
2. Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er fredet mot skade, ødeleggelse og unødvendig forstyrrelse. Utsetting av dyr er forbudt.
3. Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som for eksempel oppføring av bygninger, anlegg, gjerder og andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker og lignende, opplag av båter, framføring av luftledninger, jordkabler og kloakkledninger, bygging av veier, drenering og annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utføring av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking og bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Opplistingen er ikke uttømmende.
4. All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.
5. Motorisert ferdsel til lands og til vanns er forbudt, herunder start og landing med luftfartøy.
6. Bruk av naturreservatet til telteirer, idrettsarrangementer eller andre større arrangementer er forbudt.

§ 4 GENERELLE UNNTAK

Bestemmelsene i § 3 er ikke til hinder for:

1. Gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i politi-, brannvern-, rednings-, ambulans- og oppsynsøyemed, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket omfatter ikke øvingskjøring.

Bestemmelsene i § 3, punkt 1-3 er ikke til hinder for:

2. Sanking av bær og matsopp.
3. Jakt og fangst etter viltloven og reindriftsloven, unntatt jakt på ender og vadefugl.
4. Fiske og fangst etter lakse- og innlandsfiskloven og reindriftsloven, unntatt bruk av garn i perioden 1. mai til og med 15. august.
5. Beiting.
6. Vedlikehold av bygninger, anlegg og gjerder som er i bruk på fredningstidspunktet.
7. Bruk av virke til bål, pøsepinner og lignende.

Bestemmelsen i § 3 punkt 1-4 er ikke til hinder for:

8. Organisert turvirksomhet til fots så lenge naturmiljøet ikke blir skadelidende.

Bestemmelsen i § 3 1-5 er ikke til hinder for:

9. Nødvendig bruk av beltekjøretøy på vinterføre i forbindelse med reindrift.
10. Motorferdsel for transport av syke/skadde dyr. Dyret må være lokalisert på forhånd. Kjøretøy som brukes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til forvaltningsmyndigheten eller oppsynet i forkant.

§ 5 SPESIFISERTE DISPENSASJONSBESTEMMELSER

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til:

1. Øvelseskjøring knyttet til formål nevnt i § 4 punkt 1.
2. Nødvendig motorferdsel i forbindelse med aktiviteter nevnt i § 4 punkt 5 og 6, og § 5 punkt 4.
3. Bruk av lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget for uttransport av felt elg og hjort.
4. Rydding av vegetasjon langs mye brukte stier.
5. Opplag av båt ved fiskevann for grunneier.
6. Annen organisert ferdsel enn den som er nevnt i § 4 punkt 8.
7. Bruk av motorkjøretøy på barmark i forbindelse med reindrift. Det kan gis flerårige tillatelser. Det er et vilkår at tillatelsen koordineres med, og tas inn i distriktsplan i henhold til reindriftsloven, slik at næringen kan utøves på tilfredsstillende måte.
8. Start/landing med helikopter i reindriften.

§ 6 REGULERING AV FERDSEL

Direktoratet for naturforvaltning kan av hensyn til fredningsformålet ved forskrift forby eller regulere ferdselen i hele eller deler av reservatet.

§ 7 GENERELLE DISPENSASJONSBESTEMMELSER

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften når formålet med fredningen krever det, samt for vitenskapelige undersøkelser, arbeider av vesentlig samfunnsmessig betydning eller i særlige tilfeller, når dette ikke strider mot formålet med fredningen.

§ 8 SKJØTSEL/FORVALTNINGSPLAN

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan gjennomføre skjøtselstiltak for å fremme fredningsformålet. Det kan utarbeides forvaltningsplan, som kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 9 FORVALTNINGSMYNDIGHET

Direktoratet for naturforvaltning fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskrift. Samiske interesser skal ivaretas i den forvaltningsordningen som etableres.

§ 10 IKRAFTTREDELSE

Denne forskriften trer i kraft straks.

VEDLEGG 6

FORSKRIFT OM FINNFLOEN NATURRESERVAT.

I

I medhold av lov om naturvern av 19. juni 1970 nr. 63 § 8, jf § 10 og § 21, § 22 og § 23, er myrområdet Finnfloen i Røros kommune, Sør-Trøndelag fylke, fredet som naturreservat ved Kronprinsreg.res. av 21. desember 1990 under betegnelsen Finnfloen naturreservat.

II

Det fredete området berører følgende gnr/bnr: 90/7, 132/250,251.
Reservatet dekker et areal på 1.340 dekar.

Grensene for naturreservatet framgår av kart i målestokk 1:5.000 datert Miljøverndepartementet november 1990. Kartet oppbevares i Røros kommune, hos Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, i Direktoratet for naturforvaltning og i Miljøverndepartementet.

De nøyaktige grensene for reservatet skal avmerkes i marka etter nærmere anvisning fra forvaltningsmyndigheten. Knékkpunktene bør koordinatfestes.

III

Formålet med fredningen er å bevare et stort, variert myrsystem i Rørosregionen, med et rikt plante- og dyreliv.

IV

For reservatet gjelder følgende bestemmelser:

1. Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er fredet mot enhver skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter eller plantedeler fra reservatet. Nye plantearter må ikke innføres, herunder treslagskifte.
2. For dyrelivet gjelder viltlovens bestemmelser og forskrifter.
3. Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg og faste innretninger, opplag av båt, campingvogn o.l., framføring av luftledninger, jordkabler og kloakkledninger, bygging av vegger, drenering og annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling, planering og lagring av masse, utføring av kloakk eller konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling og bruk av kjemiske bekjempningsmidler. Opplistingen er ikke utfyllende.
4. Motorisert ferdsel er forbudt.

V

Bestemmelsene i kap. IV er ikke til hinder for:

1. Gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i ambulanse-, politi-, brannvern-, sikrings- og forvaltningsøyemed. Slik virksomhet innenfor reservatet bør reduseres til et minimum og gjøres mest mulig skånsomt.
2. Nødvendig bruk av snøscooter på snødekt, frossen mark i forbindelse med jordbruks-, skogbruks- og reindriftsnæring. Jakt, fangst og fiske regnes ikke som næring.
3. Tømmertransport med jordbrukstraktor eller hest på frossen, snødekt myr og oppkjøring av fast spor før slik transport.
4. Tradisjonell beiting.
5. Plukkhogst av ved til grunneiers eget bruk.
6. Sanking av bær og matsopp.

VI

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan gi tillatelse til:

1. Hogst og andre skoghygieniske tiltak i området etter en plan godkjent av forvaltningsmyndigheten.
2. Ferdsel med hest eller jordbrukstraktor i reservatets ytterkanter etter plan godkjent av forvaltningsmyndigheten.
3. Motorisert ferdsel på snødekt, frossen mark i forbindelse med nødvendig transport til og fra hytter og setrer i og utenfor området.

VII

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan gjennomføre skjøtselforvaltningstiltak for å fremme fredningsformålet. Det kan utarbeides skjøtselforvaltningsplan, som skal inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtselforvaltningstiltakene.

VIII

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra fredningsbestemmelsene når formålet med fredningen krever det, samt for vitenskapelige undersøkelser, arbeider av vesentlig samfunnsmessig betydning og i spesielle tilfeller dersom det ikke strider mot formålet med fredningen.

IX

Forvaltningen av fredningsbestemmelsene tillegges Fylkesmannen i Sør-Trøndelag.

X

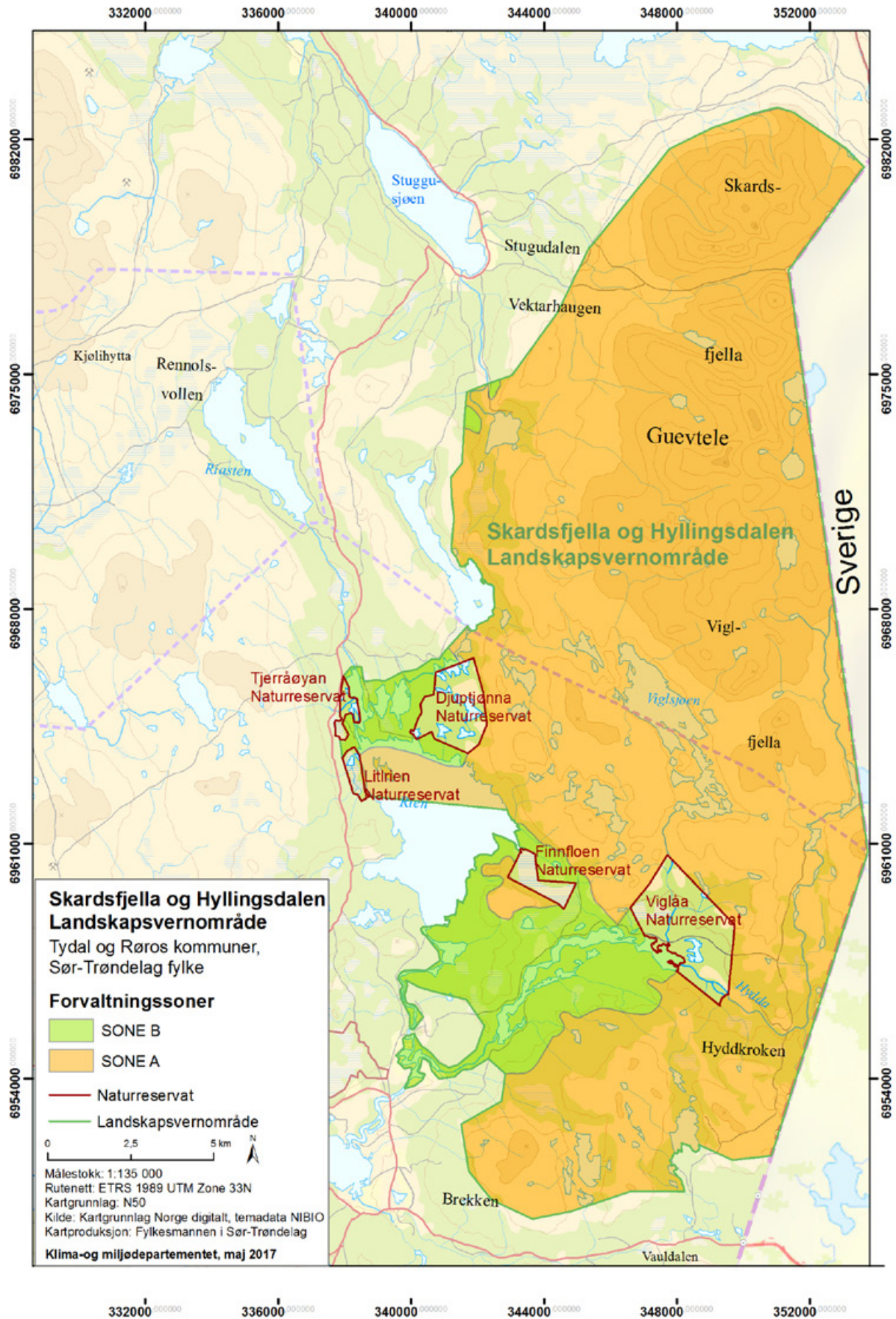
Forskriften trer i kraft straks.

VEDLEGG 7

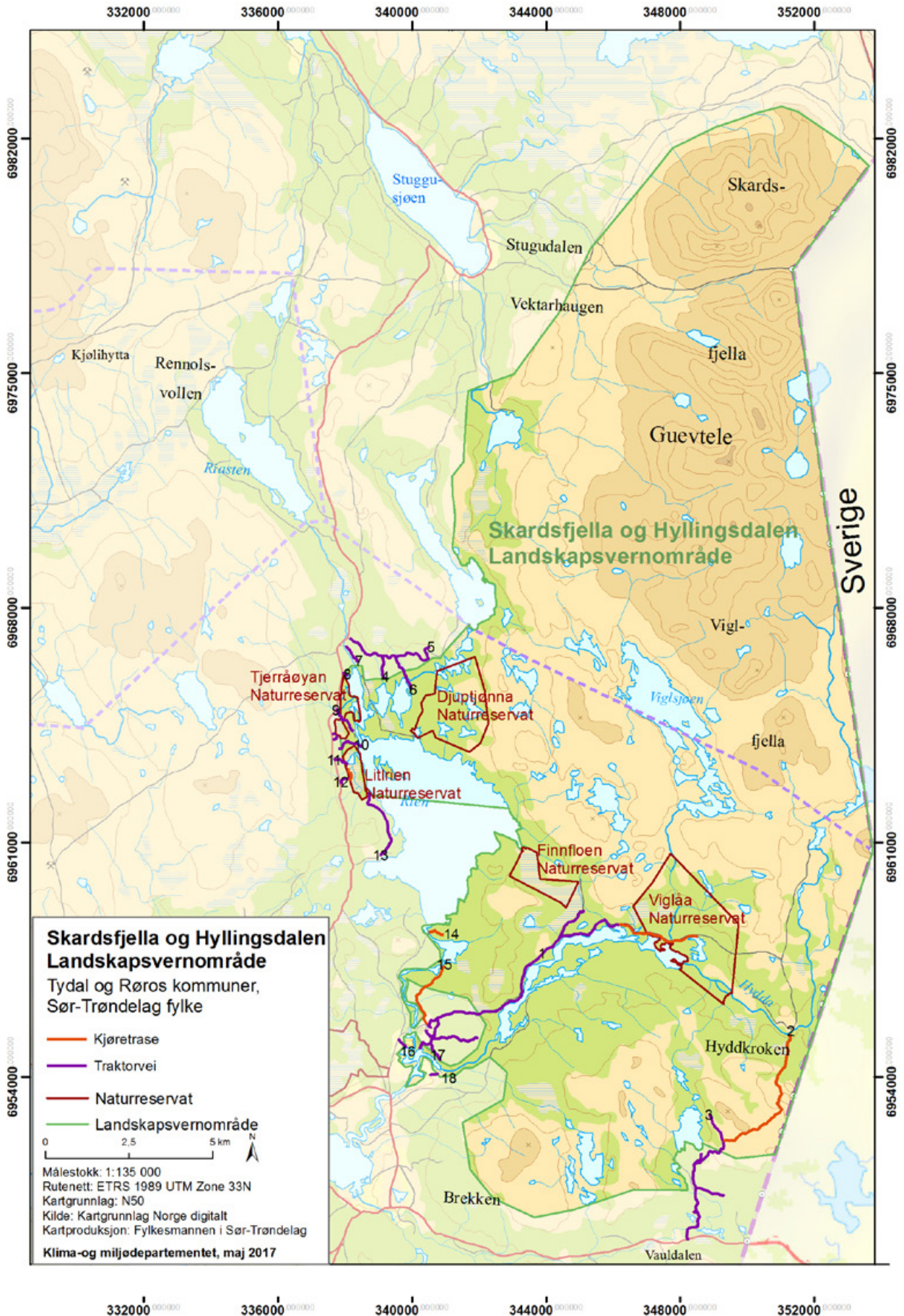
TILTAKSPLAN Forvaltningsplan for Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde. Gjelder ikke tiltak knyttet til det enkelte bevaringsmål.

Prioritet	Tema	Måltrelevans	Tiltak	Ansvarlig	Kommentar	Tidsramme	Kostnad
5	Kartlegging og overvåking	Naturkvaliteter	Lage liste over registrerte rødlistede naturtyper	Styret	Jf. rødlista fra Artsdatabanken. Gjøres av verneområdeforvalter	2017	0
6	Kartlegging og overvåking	Naturkvaliteter	Kartlegge forekomst av rødlistede plantearterne svartkurle, høstmarinøkkel, huldrestarr og sprikesnøgras og vurdere overvåking	Styret	Bygge på eksisterende kunnskap, men noe nyregistreringer er aktuelle	2018	100000
7	Kartlegging og overvåking	Naturkvaliteter	Lage overvåkingsprogram koblet til bevaringsmål	Styret	Se beskrivelse av bevaringsmål	2017	0
8	Kartlegging og overvåking	Fremmede arter	Lage oversikt over forekomst av contortafuru	Styret	Grov kartlegging gjennomført vår 2016	2016	0
1	Kartlegging	Bygninger og anlegg	Lage bedre oversikt over eksisterende bygninger og anlegg	Styret	Samarbeid med kommunene og SNO	2016-2018	?
11	Kartlegging	Naturkvaliteter	Registrere slåttefuru og vurdere skjøtsel	Styret	Oppfølging av slåttefuru som utvalgt naturtype	2017	100000
9	Informasjon	Kulturkvaliteter landskap	Lage byggeveileder	Styret	Bestille oppdrag fra fylkeskommunen?	2017	30000
-	Informasjon	Verneinteresser generelt	Produsere og sette opp informasjonstavler på 7 steder	Styret/SNO	Styret står for produksjonen, SNO bistår ved oppsetting av tavlene.	Utført 2014-15	Utført
-	Tilrettelegging	Friluftsliv	Ferdigstille parkeringsplass, infobu og toalett ved Torsvollen	Styret/SNO	Ferdigstilles i 2016	2016	
3	Drift	Friluftsliv	Driftsavtale med Helge Thorsvoll om drift av p-plass og anlegg ved Torsvollen	Styret		2015	Er betalt for perioden 2015-2019
-	Informasjon	Verneinteresser generelt	Utarbeide informasjonsbrosjyre	Styret	Oppdrag gitt Trond Haugskott i 2014	Utført 2014/15	Utført
-	Kulturhistorie	Kulturinteresser	Samle inn kulturhistorisk informasjon knyttet til tidligere bosetting og seterbruk	Styret	Samarb. med lokale lag og organisasjoner, samt Rørosmuseet	Utført 2014/15	Utført
4	Skjøtsel	Kulturlandskap	Skjøtsel på de mest verdifulle kulturlandskapsområder	Styret/SNO	Oppfølging av rapport fra NTNU Vitenskapsmuseet	2015-2024	30000 pr. år
2	Vedlikehold	All tilrettelegging	Løpende vedlikehold av tekniske installasjoner som tavler, parkeringsplasser m.m.	Styret/SNO	Utføres av SNO	2015-2024	20000 pr. år
-	Tilrettelegging	Friluftsliv	Kartlegging av behov for klopplegging langs stier	Styret/SNO	Utføres av SNO/innleid kompetanse	2015	Utført
10	Informasjon	Verneinteresser og fjellrev	Info barn og unge om verneområdene og fjellrev spesielt.	Styret	Innleid kompetanse	2015 -	55000 pr år
12	Kartlegging	Veier	Skaffe bildedokumentasjon av veier og kjøretraséer	Styret/SNO	Utføres i hovedsak av SNO	2017-2018	0
13	Kartlegging	Kulturminner	Lage oversikt over viktige/verdifulle kulturminner	Styret	Samarbeid med fylkeskommunen og Sametinget	2019	50000

VEDLEGG 8

VEDLEGG 9

VEDLEGG 10

RETNINGSLINJER FOR BEVARINGSVERDIGE BYGG.

(utarbeidet på grunnlag av høringsuttalelse fra Fylkeskommunen i Sør-Trøndelag)

Fylkeskommunen er forvaltningsmyndighet for automatisk fredete kulturminner fra før 1537/1650 og høringspart for tiltak som innebærer vesentlig endring og riving av kulturminner fra før 1850 i henhold til kml § 25.

Oppdages det under arbeid mulige fornminner skal regional kulturminnemyndighet umiddelbart varsles (kml § 8).

Alle tiltak som berører vesentlige endringer av historiske bygninger/miljøer fra før 1960 bør sendes i en tidlig fase til kulturminnemyndigheten for avklaring av kulturhistoriske verdier og bevaringsinteresser.

Bevaringsverdige historiske bygninger og konstruksjoner

- Tiltak som innebærer fasadeendring defineres ikke som vedlikehold og krever behandling etter verneforskriften og plan- og bygningsloven/ kulturminneloven § 25 for bygninger eldre enn 1850.
- Vedlikehold innebærer å opprettholde dagens situasjon ved at mindre skader repareres og overflater vedlikeholdes ved bruk av samme type materialer.
- Endringer som etter-isolering, utskifting av materialer og bygningsdeler er ikke vedlikehold men modernisering. Disse typer tiltak er vesentlige fasade endringer og dermed søknadspliktige.
- Det skal brukes samme materiale og beholde samme overflate som før i grunnmur, fasade og tak. Det skal brukes stedstypiske tradisjonelle materialer i tilfeller der det velges en dokumentert tilbakeføring (f.eks. torvtak). Generelt bør alle tiltak følge antikvariske prinsipper.
- I de tilfeller det er vanskelig å opprettholde tradisjonell bruk bør ombruk som ivaretar særskilt byggeskikken utredes. Dette innebærer at nytt bruksformål ikke endrer karakteren vesentlig. Vern gjennom bruk (verdiskaping)-prosjekter skal utvikles i tett samarbeid med regional kulturminnemyndighet.
- Vesentlig endring og riving av alle bygninger uansett størrelse (mindre enn 15m²) skal sendes til regional kulturminnemyndighet hvis de er eldre enn 1850 i henhold til kulturminneloven § 25.
- Alle typer gjerder bør fortrinnsvis være tradisjonelle historiske stedstypiske konstruksjoner, særskilt tilknyttet de historiske setrene.
- **Istandsetting**

Istandsetting er mer omfattende enn et periodisk arbeid, f.eks. utskifting av panelet på større deler av en vegg, omteking av større deler av et tak eller fornying av trær i en allé. Formålet er å bringe tilstanden opp på et så høyt nivå at kulturmiljøet kan holdes i stand bare gjennom periodisk skjøtsel/vedlikehold. Hovedregelen om at kulturmiljøet skal skjøttes ved hjelp av tradisjonelle metoder gjelder også for istandsetting. (Fra Riksantikvarens veileder for fredete og bevaringsverdige kulturminner og-miljøer)

- **Sikring**

Med sikring menes skadeforebyggende tiltak mot f. eks. storm, flom, råte, skadedyr, brann og hærverk mv. Utviklingen av høyteknologisk utstyr gjør sikring mot brann, lynnedslag, fuktskader m.v. stadig bedre. Samtidig blir utstyret mer kompakt og mindre iøynefallende. Viktigheten av å bruke det mest effektive og tilpasningsdyktige utstyret, tilsier at installasjonene bør være enkle å skifte uten å sette spor. Globale klima endringer øker faren for storm-, flom- og rasskader og krever årvåkenhet. Det kan f. eks. være nødvendig å forankre byggverk på vindutsatte steder og forbygge langs flomfarlige elver og bekker.

Skadesituasjonen kan eventuelt være så alvorlig at det straks må iverksettes sikringstiltak for å hindre ødeleggelse. Videre kan sikringstiltak være nødvendig for å forhindre at en allerede oppstått skade skal bli enda verre før kulturmiljøet/kulturminnet blir istandsatt. (Fra Riksantikvarens veileder for fredete og bevaringsverdige kulturminner og-miljøer).

Sikring av tak kan vurderes som utvidet vedlikehold så lenge det brukes stedstypiske tradisjonelle materialer som bølgeblekk, papp og torv der det er dokumentert brukt fra før.

- **Ombygging**

Ombygging er endringer som medfører fasade- og/ eller bruksendring, og krever behandling etter verneforskriftene. Bruksformålet vurderes opp imot bevaringsformålet og tålegrensen. Generelt skal enkel tradisjonell bruk prioriteres. Alle oppgraderinger av historisk seterbebyggelse som innebærer betongkonstruksjoner i grunnmur, etter-isolering og isolerglassvinduer o.l. er ikke forenlig med lokal byggeskikk og kulturlandskapets tradisjonelle karakter. Vindtetting er mulig så lenge ikke fasaden endres vesentlig (f.eks. ved opplekting)

Det skal unngås modernisering også på grunn av behov for ferdsel med tunge kjøretøy og moderne maskiner (f. eks. bruk av betong).

- **Riving**

Riving av bygninger og flytting av bygg krever også behandling etter verneforskriftene, PBL og kulturminneloven § 25, gjeldende før 1850 bygning er uansett størrelse. Riving av alle bevaringsverdige bygninger fra før 1960 vil være i strid med verneforskriften og krever dispensasjon i henhold til verneforskriften og plan- og bygningsloven.

Grunn for riving er dårlig tilstand:

Tilstandsrapport skal utføres i henhold til Norsk Standard 3423 Tilstandsanalyse av fredete og verneverdige bygninger.

- **Plattinger mv.**

Plattinger, terrasse-lignende konstruksjoner, overbygging, solskjerming og liknende av større omfang er ikke tillatt fordi de er stedsfremmed i seter- og kulturlandskapet og forstyrrer opplevelsen vesentlig.

